

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjälte

Årsrapport 2019

Med regnskap og årsberetning

Innhold

1	Årsberetning	5
1.1	Elever/Brukere/tjenester	6
1.2	Samfunnsutvikling	8
1.3	Medarbeidere	9
1.4	Økonomi.....	12
1.5	Analyse av regnskapet.....	25
1.6	Statlige styringssignaler.....	31
1.7	Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	31
2	Gjennomgående tema	35
2.1	Klimabudsjett	35
2.2	Kompetanse	36
2.3	Samisk	37
2.4	Inkludering	38
2.5	Digitalisering	38
2.6	Folkehelse	39
3	Organisasjon og interne strategier	42
3.1	Resultatvurdering	42
3.2	Medarbeidere	43
3.3	Økonomi.....	43
3.4	Politisk styring og kontrolloppgaver	44
4	Utdanning.....	48
4.1	Resultatvurdering	48
4.2	Elever /læringer.....	50
4.3	Samfunnsutvikling	52
4.4	Økonomi.....	55
5	Plan og næring	59
5.1	Resultatvurdering	59
5.2	Brukere	62
5.3	Samfunnsutvikling	63
5.4	Økonomi.....	65
6	Kultur og folkehelse	68
6.1	Resultatvurdering	68
6.2	Brukere	68
6.3	Samfunnsutvikling	69
6.4	Økonomi.....	71
7	Tannhelse.....	73
7.1	Resultatvurdering	73
7.2	Brukere	73
7.3	Samfunnsutvikling	73
7.4	Økonomi.....	74

8	Samferdsel	77
8.1	Resultatvurdering	77
8.2	Brukere	79
8.3	Samfunnsutvikling	81
8.4	Økonomi.....	82
9	Investeringer	85
9.1	Videregående skoler.....	85
9.2	Salg og utvikling /eiendomsprosjekt	88
9.3	Tannklinikker	88
9.4	Administrasjonsbygg	88
9.5	Fylkesveier / mindre samferdselsanlegg	89
9.6	Investeringer for kollektivtransport.....	91
10	Regnskap 2019	94

1 | ÅRSBERETNING

1 Årsberetning

Innledning

Fylkesrådmannen legger med dette frem Trøndelag fylkeskommunes andre årsrapport. Også 2019 har vært preget av sammenslåingen og arbeidet med å forene to organisasjoner. Aktiviteten har vært høy, og det er levert godt på alle tjenesteområder. Budsjettdisiplinen innenfor tjenesteområdene er god, og det regnskapsmessige resultatet for 2019 er tilfredsstillende. Det regnskapsmessige resultatet er preget av god skatteinngang og lavere netto finanskostnader enn budsjettert.

Virksomhetsstyring

Arbeidet med å etablere et helhetlig system for virksomhetsstyring i Trøndelag fylkeskommune ble satt i gang høsten 2017.

Resultatet av arbeidet ble presentert i økonomiplan 2019-2022 og rapportering skal skje i henhold til de strategiske målene som er presentert her.

Arbeidet har tatt utgangspunkt i hovedmålene for et sammenslått Trøndelag, i vedtatt visjon og verdier, Trøndelags-planen (høringsutkastet), vedtatte strategier og lover og forskrifter som regulerer de ulike tjenesteområdene.

Styrings-perspektiv	Brukere/tjenester	Samfunnsutvikling	Medarbeidere	Økonomi
Strategiske mål:	Yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne i Trøndelag. *) Avdelingene har ulike formuleringer her	Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.	Trøndelag fylkeskommune er en utviklings-orientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.	Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

For styringsperspektivet brukere/tjenester er de ulike formuleringene slik:

Tannhelse:

Trøndelag fylkeskommune skal fremme god tannhelse og tilby tannhelsetjenester av god kvalitet til befolkningen i alle deler av fylket.

Utdanning:

Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Samferdsel:

Økt tilgjengelighet gjennom bedre mobilitet og kommunikasjon i hele Trøndelag. Vi skal tenke nytt for å bidra til økt bærekraft.

Kultur og folkehelse:

Gi tjenester av høy kvalitet, og i samspill med andre legge til rette for gode kulturopplevelser i hele regionen.

Plan og næring:

I samhandling med andre yte gode tjenester til kommuner, næringsliv og øvrige interessenter i Trøndelag.

1.1 Elever/Brukere/tjenester

Trøndelag fylkeskommune skal yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne i Trøndelag
(Avdelingene har her ulike formuleringer)

Utdanning

Elevene på VG1 ved våre videregående skoler har gjennom elevundersøkelsen svart at de i stor grad trives på skolen. Det er lite mobbing og de svarer at de er fornøyd med de mulighetene de har til å medvirke i egen opplæring. Det har vært en liten nedgang fra 2018 til 2019 i andel elever som svarer at de er blitt mobbet.

Prosentvist elevfravær er redusert med 18% etter innføring av fraværsgrensen i 2016, og det er færre elever som slutter. Det er nå 76,2 prosent som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem år (2013-kullet), noe som er en økning på 1,3 prosentpoeng fra forrige kull og 0,9 prosentpoeng over nasjonalt snitt. Det er de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som har den beste gjennomføringen sammenliknet med nasjonalt snitt for utdanningsretningen. Gjennomføringen i løpet av fem år på yrkesfag ligger nå 3 prosentpoeng over nasjonalt snitt.

Plan og næring

Gjennom Plan og bygningslovens bestemmelser har fylkeskommunen et eget ansvar for Planforum i regionen. Vi har fått på plass en god ordning med Regional planforum hvor kommunene kan møte statlige og regionale myndigheter. Det er ikke gjennomført evaluering av Planforum i 2019. Fylkesmannen har sammen med andre statlige etater og fylkeskommunen et eget forum for å utvikle samarbeidet og felles kunnskapsgrunnlag for tidlig dialog med kommunene.

I de fleste kommuneplanprosesser, områdeplaner og reguleringsplaner er fylkeskommunen i dialog med kommunene før planene kommer på høring. Vi gir innspill til prosess og gir faglige råd knyttet til myndighetsområdet.

Kulturminneforvaltningen er i stor grad basert på faglig skjønn, noe som stiller ekstra krav til begrunnede vedtak. Det er behov for å bli mer forutsigbar og tydelig, men det er få klager på våre vedtak. I 2019 har vi fokusert på å utvikle lik praksis og utøvelse av faglig skjønn, i den daglige forvaltningen etter sammenslåingen av trøndelagsfylkene.

I 2019 starter arbeidet med regional plan for kulturminner. Planen skal bidra til økt forutsigbarhet og tydelighet, blant annet ved å i større grad synliggjøre hvilke kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap som har regional og nasjonal verneverdi i regionen.

Kultur og folkehelse

Kulturstrategien, Balansekunst, vedtatt av fylkestinget i juni 2019. Denne gir overordna føringer for fylkeskommunens innsats på området idrett og kultur (bredt definert).

Fylkeskommunen er en betydelig (del)eier i en rekke kulturinstitusjoner og det er etablert et godt grunnlag for dialogmøter både med disse og med alle institusjoner som mottar driftstilskudd. Fylkeskommunens ulike støtteordninger har som mål at innbyggerne skal kunne ta del i ulike kultur- og idrettsaktiviteter. Det samme gjelder tilskudd til ulike arrangement og regionale idrettsanlegg.

Avdelingen har en del driftsoppgaver (bl.a. Vrimmel, den kulturelle skolesekken, bibliotekbuss, UKM, barnehagekonserter), men rådgivningsrollen er også svært sentral.

Tannhelse

I 2018 trådte ny § 1-3c i tannhelsetjenesteloven i kraft. Den pålegger fylkeskommunen å legge til rette for at tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bekymringsmeldinger til barnevernet brukes som en indikator på tjenestens evne til å avdekke når barn lever under vanskelige forhold. 57 bekymringsmeldinger ble sendt i 2019, mot 39 i 2018, det kan tyde på at tjenesten har blitt bedre på dette området.

Samferdsel

I 2019 økte antall reiser i Trøndelag fylkeskommunes kollektivtilbud med rundt 2,5 prosent. Trikken i Trondheim økte mest, med nesten 10 prosent. Busstrafikken innenfor miljøpakken økte med 2,7 prosent og resten av Trøndelag økte med 1 prosent. Båttrafikken har hatt en svak nedgang, blant annet som følge av redusert aktivitetsnivå ved kampflybasen på Ørland, mens antall passasjerer i ferjetrafikken økte med 2,3 prosent.

Fylkeskommunen skal tenke nytt og bidra til økt bærekraft, og i 2019 ble det satt i drift batteri-elektriske hybridferger på sambandene Flakk-Rørвик og Brekstad-Valset. Parallelt har fylkeskommunen i løpet av 2019 fått norsk maritim industri til å dokumentere at de vil kunne levere utslippsfrie hurtigbåter i løpet av få år.

I 2019 er det gjort vesentlige oppgraderinger og nybygging på viktige deler av fylkesveinettet, og gitt et løft i kvaliteten for sikring av fremkommelighet og trafiksikkerhet på flere strekninger i fylket. Det har vært en mindre forbedring i dekketilstand i og med at den andel av fylkesvegnettet som er registrert med dårlig/svært dårlig dekketilstand har gått ned fra 52,3% i 2018 til 44,8% i 2019. Tallet for 2018 hadde imidlertid en større feilmargin enn i 2019. For hele fylket må vi imidlertid fortsatt konkludere med at vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet fremdeles er betydelig.

1.2 Samfunnsutvikling

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag

Fylkeskommunen samfunnsutviklerrolle ivaretas på ulike måter.

Våre virkemidler omfatter: kompetanse, regionale strategier, ulike økonomiske tilskudd og forvaltningsoppgaver. Vi byr på egen kompetanse for å stimulere til samarbeid mellom ulike kulturaktører. Dette gjelder både kommuner, frivillige lag og organisasjoner og kunst- og kulturinstitusjoner.

Folkehelseprogrammet er en vesentlig innsats for fylkeskommunen der målsettingen er at samtlige kommuner skal delta. I 2019 var 29 kommuner innlemmet i programmet med strategisk forankring i kommuneplanenes samfunnsdel.

Skolene rapporterer om god dialog med ulike bransjer, næringsliv og bedrifter, spesielt knyttet til yrkesfaglige utdanningsprogram ved skolen. Det samarbeides godt både om rekruttering og formidling og det er flere skoler som er i dialog med bransjene om fremtidig behov for arbeidskraft. Det rapporteres også at opplæringskontorene gir god støtte og er viktige samarbeidspartnere.

På studieforberedende utdanningsprogram rapporteres det om en del gode samarbeidsprosjekter, men her er det et ønske fra flere skoler om å utvikle flere og bedre prosjekter i samarbeid med både næringsliv og høyskole/universitetssektoren.

Rollen som samfunnsutvikler vil for Trøndelag fylkeskommune som skoleeier gå ut på å bidra til, og legge til rette for gode opplæringsarenaer. Dette gjelder både i skole og på læreplass samt andre arenaer der fylkeskommunen har ansvar for opplæringen, blant annet knyttet til institusjoner innen barnevern og helse.

Det er spesielt i arbeidet med Regional plan for arealbruk at det er viktig å sikre både forankring og eierskap. Det er ikke alle områdene i Trøndelag at vårt engasjement på dette området tåles like godt. I de kommunene som deltar aktivt i arbeidet, jobbes det godt sammen med administrasjonen. I arbeidet med Regional strategi for klimaomstilling ble vi oppfordret til å ta de unges perspektiv inn i prosessen. Dette lyktes vi godt med. Både Trøndelagsplanen – Regional planstrategi for 2020 – 2023- og Regional strategi for klimaomstilling ble slutført som høringsutkast i løpet av 2019. Arbeidet med revisjon av Regional plan for vannforvaltning er også i prosess inn i 2020. I arbeidet med alle disse planene og strategiene har vi vektlagt arbeidet med å få til gode prosesser som ivaretar forankring og medvirkning.

Tannhelsetjenesten har avtaler om samarbeid om tilbud til prioriterte grupper med de fleste kommunene. Disse avtalene er imidlertid fra de tidligere fylkeskommunene, og vi arbeider med opprettelse av nye mer enhetlige avtaler mellom Trøndelag fylkeskommune og kommunene. I arbeidet med nye avtaler har vi valgt å prioritere avtaler med helsestasjonene.

Fylkeskommunen har i 2019 gjennomført store deler av prosjektet «Jøa t'land 24/7». Intensjonen med prosjektet var å se på om ny kunnskap og utnyttelse av ny teknologi kan bidra til nye løsninger for fjordkryssing som inntil nå ikke er vurdert. I prosjektet er det kjørt en målrettet prosess i samspill med leverandørmarked og fagmiljø. Prosjektet og valgt metodikk viser at fylkeskommunens innkjøpsmakt utløser både evne og vilje i næringslivet til å bidra i tankeprosessen i utvikling av nye løsninger som kan muliggjøre bedre og mer kostnadseffektive løsninger. Prosjektet leverer rapport om valg av hovedalternativer til fylkestinget februar 2020.

Fylkeskommunen har hatt høy aktivitet innenfor utbygging av mobilt og fast bredbånd med målsetning om dekning til alle overalt, alltid. Arbeidet videreføres i 2020.

1.3 Medarbeidere

Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål

1.3.1 Omstilling

Trøndelag fylkeskommune har også i 2019 forberedt mottak av nye arbeidsoppgaver. Den største endringen er etablering av ny avdeling veg med om lag 160 ansatte. Det har vært en omfattende omstillingsprosess å forberede overføringen både av oppgaver, utstyr, kontrakter, digitale verktøy og ansatte fra Statens vegvesen (SVV). God samhandling både med KS, andre fylkeskommuner og SVV har vært nødvendig.

1.3.2 Likestilling

Et delmål i arbeidsgiverpolitikken er at vi skal ha en arbeidsgiverpolitikk som sikrer en mangfoldig sammensetning av medarbeidere. I vedtatt arbeidsgiverpolitikk for 2018 – 2022 står det at fokus spesielt skal være på:

- stimulere mangfoldig og inkluderende rekruttering
- fremme likeverd ved å ha gode arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter for alle grupper medarbeidere
- hindre utstøting fra arbeidslivet og ha jobbtilbud til ulike grupper arbeidstakere
- aktivt motvirke rasisme og diskriminering i arbeidslivet

Ansatte

Pedagogisk personale i videregående skoler er fylkeskommunens største yrkesgruppe. Innen noen utdanningsprogram gjenspeiles situasjonen i arbeidslivet for øvrig; flere kvinner på helse- og sosialfag og flere menn på bygge- og anleggsfag og teknikk og industriell produksjon. Det er god kjønnsmessig balanse i skolene blant det pedagogiske personalet.

Ledere

I toppledelsen er fordelingen mellom kvinner og menn på 29 % / 71 %. Ledergruppen er utvidet med tilsetning av en kvinne til pr. 1.1.2020. På mellomledernivå er fordelingen mellom kjønnene mer balansert, spesielt i videregående skole. For rektorer er kvinneandelen høyere enn for menn. For seksjonslederne viser tabellen at fordeling mellom kvinner og menn på 44%/56 %, mens det for teamlederne er 38 % kvinner. Kvinneandelen totalt for ledere har gått ned med ett prosentpoeng fra 2018 til 2019.

Lederstillinger: Fordeling av kjønn Andel i antall og prosent	2019			
	Kvinner		Menn	
	Antall	Andel i %	Antall	Andel i %
Fylkesrådmannen/direktører	3	38	5	62
Rektorer	18	56	14	44
Ass. Rektorer	12	46	14	54
Teamledere	6	38	10	63
Seksjonsledere	12	44	15	56
Fagledere vg skole	83	47	93	53
Alle ledere	133	47	151	53

Lønn

Tariffavtalen har tre ulike tilnærminger for fastsetting av lønn. I kapittel 4 (lærere og de fleste andre ansatte) skjer lønnsendringene gjennom en kombinasjon av sentrale og lokale forhandlinger, med hovedvekt på sentrale reguleringer. I kapittel 3 (ledere) og 5 (tannleger, rådgivere) skjer all lønnsregulering lokalt.

Tabellen under viser kvinners lønn i % av menn sin lønn.

2019	Kvinnens lønn i % av menns lønn
Kap. 3-ledere	100
Kap. 4-pedagogisk	101
Kap. 4-andre, ekskl. lærlinger	92
Kap. 5-tannleger	101
Kap. 5-tannleger TKMidt	73
kap. 5-andre	97
*ekskl. bonus og funksjonstillegg	

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i prosent

2019	Kvinner	Menn
Pedagogisk personale	88 %	90 %
Servicepersonale i skole	84 %	85 %
Tannhelsepersonale	89 %	81 %
Sentral enhet, ekskl. ledere og politikere	95 %	95 %
Gjennomsnitt	86 %	85 %

Kun faste ansatte er med i snittberegningen. I skolen vil ansatte som ikke har arbeidsår tilpasset elevenes skoleår få deltidsstilling. Totalt har stillingsstørrelsene økt med 1 prosentpoeng for kvinner og 5 prosentpoeng for menn fra 2018.

1.3.3 Diskriminering

Trøndelag fylkeskommune er en inkluderende arbeidsplass og har som mål at arbeidsstokken skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Underrepresenterte grupper kan oppfordres til å søke om det er saklig begrunnet. I alle stillingsannonser er det en fellestekst som heter: «Fylkeskommunen ønsker en mangfoldig sammensetning av ansatte».

I 2019 mottok vi 8621 søknader på ledige stillinger, av disse var 3143 fra menn og 5478 fra kvinner. Av søkerne hadde 589 utenlandsk opprinnelse, 72 funksjons-/yrkeshemming og 105 krevde fortrinnsrett til stillingen de søkte. Vi har ingen oversikt over hvor mange av søkerne som ble tilsatt av de med utenlandsk opprinnelse og funksjons-/yrkeshemming. Fylkeskommunene har tilsatt 10 personer med hull i CV i 2019.

Pr. 31.12.2019 hadde fylkeskommunen 63 ansatte med funksjonsnedsettelse og 100 ansatte med minoritetsbakgrunn. I 2019 hadde fylkeskommunen 56 personer på ulik praksis-/arbeidstrening.

1.3.4 Etisk standard

Trøndelag fylkeskommune har gjennom sitt strategidokument Arbeidsgiverpolitikk 2018 – 2022, lagt overordnede føringer for etisk standard for alle ansatte, hvor spesielt ledere skal være pådrivere og gode rollemodeller. Kommunikasjonsstrategien og varslingsrutinene gir en klar etisk retning når det gjelder ytringsfrihet og ytringskultur, og vår anskaffelsesstrategi legger stor vekt på etikk i forbindelse med fylkeskommunens anskaffelser og rollen som samfunnsutvikler.

Våre verdier; Åpen og nysgjerrig i holdning, modig og ansvarlig i handling skal danne grunnlaget for fylkeskommunens tillit i befolkningen. Verdiene er også lagt til grunn for vår etiske standard som ble vedtatt i 2019.

Etisk standard med refleksjoner har vært tema på fylkesrådmannens ledersamling og på folkevalgtopplæringen.

1.3.5 Varsling

Fylkeskommunen har etablert digital varslingskanal der det er mulighet for å varsle både anonymt og med navn. Varslene kan sendes i linjen eller til ekstern samarbeidspart. Det er etablert et internt varslingssekretariat som består av kompetanse på HR og jus. Fylkesrådmannen har besluttet å utvide sekretariatet med kompetanse på økonomi og presisere sekretariatets mandat.

Sekretariatets arbeid i 2019 har i hovedsak handlet om 2 varslingssaker som gjaldt ett og samme forhold og gitt veiledning til ledere i saker. Ekstern samarbeidspart har mottatt og videreformidlet totalt fem varsler fra varslingskanalen til Trøndelag fylkeskommune i 2019.

Revisjon Midt-Norge SA gjennomførte i perioden mars 2019- februar 2020 revisjon av fylkeskommunens varslingsrutiner. Forvaltningsrevisjonens rapport konkluderte slik: *Revisor konkluderer med at Trøndelag fylkeskommune har lagt til rette for at varsling om kritikkverdige forhold i virksomheten skal kunne skje og håndteres forsvarlig. Dette baseres på at fylkeskommunen har oppdaterte og hensiktsmessige rutiner for varsling og at disse er tilgjengelig for alle ansatte. Gjennomgåtte varslingssaker viser også at rutinene anvendes.*

Revisors anbefalinger var at fylkeskommunen skaffet seg bedre oversikt over omfanget og at det blir tydeligere for ledere hva og hvordan de skal arkivere og dokumentere varslingssaker.

Vi vil få bedre oversikt over omfanget i årene fremover fordi anskaffelsen av elektronisk varslingsløsning også innebærer en årsrapport fra leverandøren.

Rutinen skal oppdateres i henhold til presiseringer i varslingsreglene som kom 01.01.2020, i denne forbindelse implementeres også anbefalinger fra revisor og det settes i verk tiltak som sikrer tilstrekkelig informasjon og opplæring av fylkeskommunens ledere/varslingsmottakere.

1.3.6 Sykefravær

Sykefraværet er omtalt i kap. 1.7 HMS-rapport

1.4 Økonomi

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene

1.4.1 Resultatvurdering

Fylkeskommunens driftsregnskap viser følgende hovedtall for 2019:

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. budsj 2019	Avik 2019	Regnskap 2018
<i>i 1.000 kr.</i>					
Inntekts- og formueskatt	-2 769 212	-2 639 551	-2 719 551	-49 661	-2 637 909
Rammetilskudd	-3 600 373	-3 632 015	-3 599 815	-558	-3 479 776
Andre inntekter	-1 996 063	-965 049	-1 273 847	-722 216	-2 029 329
Sum driftsinntekter	-8 365 647	-7 236 615	-7 593 213	-772 434	-8 147 015
Sum driftsutgifter	8 319 921	6 823 350	8 169 018	150 903	7 910 036
Brutto Driftsresultat	-45 726	-413 265	575 805	-621 531	-236 979
Netto renter og avdrag	450 019	502 974	500 789	-50 770	395 901
Motpost avskrivninger	-572 117		-572 117	0	-498 610
Netto driftsresultat	-167 824	89 709	504 477	-672 302	-339 687
Netto avsetninger	49 400	-89 709	-504 477	553 877	263 062
Regnskapsmessig resultat	-118 425	0	0	-118 425	-76 625

Trøndelag fylkeskommune fikk i 2019 et positivt netto driftsresultat på 167,8 millioner kroner. Etter bruk og avsetninger til disposisjonsfond får vi et positivt regnskapsmessig resultat på 118,4 millioner kroner.

Seksjonene har utøvd god budsjett disiplin og bidratt til det gode resultatet. God skatteinnngang og et lavt rentenivå er to andre vesentlige faktorer når resultatet skal forklares.

Skatteinngangen i kommunesektoren ble god i 2019. Fylkeskommunenes skatteinntekter ble 1,15 mrd. kroner høyere enn anslått høsten 2018 og 291 millioner kroner høyere enn anslått høsten 2019. Staten justerte opp skatteanslaget fra 1,6 prosent til 2,1 prosent i mai grunnet god skatteinnngang, og videre til 4,2 prosent på høsten. Skatteveksten for fylkeskommunene i 2019 ble 5,1 prosent høyere enn i 2018.

Vi fikk 98,0 millioner kroner mer i skatt og rammetilskudd i 2019 i forhold til det som lå i opprinnelig budsjett. Beløpet består av 129,7 millioner mer i skatt, 39,4 millioner mindre i inntektsutjevning og 7,8 millioner mer i rammetilskudd.

Budsjetterte skatteinntekter ble økt med 40 millioner kroner i revidert budsjett i desember, og rammetilskuddet ble økt med 7,8 millioner kroner. Disse midlene ble vedtatt satt på disposisjonsfond. Merinntektene i forhold til revidert budsjett er 50,2 millioner kroner. Økning i skatt og rammetilskudd medvirker dermed sterkt til fylkeskommunens positive resultat.

I revidert nasjonalbudsjett i mai fikk fylkeskommunene videreført kompensasjon med 56 millioner kroner i rammetilskuddet for pensjonsutgifter i Statens Vegvesen. Rammetilskuddet ble også litt justert som følge av Stortingets vedtak om statsbudsjettet i desember 2018.

Renter og avdrag viser et samlet mindreforbruk på 50,8 millioner kroner, fordelt med 38,6 millioner kroner høyere finansinntekter enn budsjettert, 12,7 millioner kroner lavere renteutgifter enn budsjettert og 0,5 millioner kroner mere avdrag enn budsjettert.

Differansen mellom budsjettert og faktisk renteinntekt skyldes god likviditet gjennom året med tilsvarende høyere renteinntekter.

Lavere renteutgifter enn budsjettert skyldes lavere markedsrenter i 2019 enn det vi la til grunn i budsjettet.

Avviket på netto avsetninger skyldes at differansen mellom mer- og mindreforbruk ved tjenesteområdene er avsatt til fond. Fondet er ment å dekke opp overføring av mer-/mindreforbruk fra 2019 til 2020.

Fylkeskommunens handlingsregler

Fylkeskommunen har følgende handlingsregler og målsettinger vedtatt av fylkestinget:

Handlingsregel for kapitalutgifter

Renter og avdrag skal utgjøre inntil åtte prosent av frie disponible inntekter. I 2019 utgjør renter og avdrag 7,8 prosent av frie disponible inntekter mens prognosen i budsjettet var 8,2 prosent.

Handlingsregel for rentebufferfondet

Rentebufferfondets størrelse har et «tak» på 3 prosent av den andelen av låneporteføljen som ikke er sikret, eller maksimalt 200 millioner kroner. Rentebufferfondet er ved utgangen av 2019 på 180,1 millioner kroner, noe som utgjør 3,0 prosent av den usikrede låneporteføljen.

Målsetting for gjeldsgrad

Gjeld som belaster driftsøkonomien, skal over tid ikke utgjøre mer enn 100 prosent av driftsinntektene. Pr. 31.12.2019 utgjør gjelden 122,7 prosent.

Måltall for netto driftsresultat

Fylkeskommunen bør ha et netto driftsresultat på 4,0 til 4,5 prosent av driftsinntektene. Netto driftsresultat på 167,8 millioner kroner utgjør 2 prosent av driftsinntektene. Dette er under anbefalt nivå på 4 prosent for fylkeskommuner.

Målsetting for disposisjonsfond

Fritt disposisjonsfond bør over tid utgjøre 4 prosent av driftsinntektene. Fritt disposisjonsfond utgjør pr. 31.12.2019 3,6 prosent av driftsinntektene.

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene har gått ned fra 4,2 prosent i 2018 til 2,0 prosent i 2019. Dette er en klar forverring som skyldes flere faktorer. Bl.a. mottok vi i 2018 utbytte for 2017 fra NTE. Dette er en inntekt som er bortfalt fra 2019. Summen av renter og avdrag er tilnærmet lik i 2018 og 2019. Ellers har lønnskostnadene økt ut over budsjettert lønnsvekst. Andre utgifter har også økt ut over hva som ligger i deflatoren, mens inntektene ikke har hatt tilsvarende økning.

Gjeldssituasjonen

Samlet lånegjeld var ved slutten av året på 10 984 millioner kroner, hvorav 54 millioner var forskottering av veginvesteringer fra Frøya og Rissa kommuner. Dette er 333 millioner kroner mer enn ved slutten av 2018.

Fylkeskommunen benytter ordningen med lånefond. Lånefondet er gjort opp med kontantoverskudd. Dette skyldes at lån var tatt opp før vedtak i sak FT 137/2019 revidert budsjett 2019, hvor bruk av lån ble redusert med 351,17 millioner kroner.

Av fylkeskommunens samlede lånegjeld anslåes den selvfinansierende gjelden å utgjøre ca. 300 millioner kroner. I tillegg er noen lån vedrørende Skolebruksplan 3 vedtatt som selvfinansierende.

Det er gitt et rentebærende lån til Fylkeshuset AS (Trondheim) som pr. 31.12.2019 utgjør 39,0 millioner kroner.

Trøndelag fylkeskommune mottar statlig rentekompensasjon for lån på ca. 2 200 millioner kroner som fordeler seg med ca. 1 800 millioner kroner til vei og 400 millioner kroner til skolebygg.

For å sikre fylkeskommunen mot uforutsett renteoppgang er det inngått rentesikringsavtaler. Til sammen har vi avtaler på 6 650 millioner kroner. Av disse har avtaler på 600 millioner kroner oppstart i 2020 og avtaler på 2 050 millioner kroner oppstart i 2025.

Fylkeskommunen har forskottet bompenger til Fosenvegene AS. Dette lånet står i fylkeskommunens balanse oppført med 602,8 millioner kroner. Vegamot AS har nå overtatt lånet i og med at de har overtatt finansieringsansvaret fra Fosenvegene AS. Det var planlagt at lånet skulle tilbakebetales i 2019. Dette er forsinket på grunn av noe uenighet om lånets størrelse. Bakgrunnen er ulik fortolkning av stortingsproposisjonen vedrørende rammene for Fosenvegene, samt usikkerhet vedrørende fordelingen mellom bruk av fylkeskommunale midler og bompengefinansiering. Saken er nå til vurdering både internt i fylkeskommunen, hos Vagamot AS og i Vegdirektoratet/Samferdselsdepartementet. Vagamot har i mars 2020 foretatt en delinnbetaling på 530 millioner kroner.

Merverdiavgiftskompensasjon

All merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer føres i investeringsregnskapet og benyttes til finansiering av investeringer.

I 2019 var merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer 572,3 millioner kroner.

Pensjonsutgifter

I 2019 ble regnskapet belastet med 344,2 millioner kroner i pensjonskostnader. Kostnadene er omtrent likt fordelt mellom KLP og SPK. Premieavviket i 2019, dvs. differansen mellom betalt pensjonspremie og pensjonskostnad, økte med 97,1 millioner kroner (ekskl. arbeidsgiveravgift). Samtidig ble tidligere års premieavvik amortisert med 77,2 millioner kroner (ekskl. arbeidsgiveravgift).

Trøndelag fylkeskommune har et akkumulert premieavvik på ca. 410,9 millioner kroner ved utgangen av 2019 (tilsvarende i 2018 var 387,9 millioner kroner). Dette skal amortiseres og kommer som en kostnad i regnskapet de nærmeste årene. Etter en høringsrunde høsten 2013 bestemte Kommunal- og moderniseringsdepartementet at amortiseringstiden på nye premieavvik settes til 7 år. Tidligere premieavvik amortiseres fortsatt over hhv 10 og 15 år. Nedkorting av amortiseringstiden til 7 år vil medføre økte amortiseringskrav (det vil si økt kostnad) for fylkeskommunen.

Pensjonsregnskapet gjøres opp på fellesområdet under seksjon økonomi og regnskap. Her blir netto inntekter / kostnader fra avslutningen av pensjonsregnskapet forholdsmessig fordelt på tjenesteområder etter pensjonsgrunnlaget for alle ansatte.

I 2019 er det brukt 22,9 millioner kroner av premiefondet (39,4 millioner kroner i 2018). Beløpet blir fordelt og gir en reduksjon av pensjonsutgifter på de ulike tjenestene.

Premiefond

Fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefond kan brukes til fremtidige premiebetalinger.

Dette er midler som ligger hos KLP og ikke i vårt regnskap. Bruk av fond går til direkte reduksjon av fakturabeløp.

1.4.2 Regnskapsskjema 1A og 1B - driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1A - driftsregnskapet	Regnsk 2019	Budsj 2019	Rev.bud 2019	Avvik 2019	Regnsk 2018
<i>i 1.000 kr</i>					
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-2 769 212	-2 639 551	-2 719 551	49 661	-2 637 909
Ordinært rammetilskudd	-3 600 373	-3 632 015	-3 599 815	558	-3 479 776
Andre inntekter	-49 544	-27 000	-28 761	20 783	-33 634
Frie disponible inntekter	-6 419 128	-6 298 566	-6 348 127	71 001	-6 151 320
Netto finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	-59 175	-25 700	-25 700	33 475	-92 678
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	190 052	204 000	204 000	13 948	156 048
Avdrag på lån	309 428	309 428	309 428	0	320 637
Netto finansinntekter/-utgifter	440 304	487 728	487 728	47 424	384 007
Netto avsetninger					
Til ubundne avsetninger	565 097	16 853	115 039	-450 058	730 087
Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	-76 625		-76 625		-85 228
Bruk av ubundne avsetninger	-568 701	-128 275	-568 701		-463 987
Bruk av bundne avsetninger					-94 533
Netto avsetninger	-80 228	-111 422	-530 286	-450 058	86 338
Overført til investeringsregnskapet	8 856	8 856	8 856		35 300
Til fordeling drift	-6 050 196	-5 913 404	-6 381 830	331 634	-5 645 674
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	5 931 771	5 913 404	6 381 830	-450 058	5 569 049
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-118 425	0	0	-118 425	-76 625

Driftsinntekter, driftsutgifter og interne og eksterne finanstransaksjoner som er ført på det enkelte virksomhetsområde ligger inne i Regnskapsskjema 1B.

Regnskapsskjema 1B	Regnsk 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. bud 2019	Avvik 2019	Regnsk 2018
<i>i 1.000 kr</i>					
Fordelt slik					
Politisk styring og kontrollorganer	72 859	74 670	86 621	13 761	67 228
Administrasjon og adm.lokaler	275 038	297 067	372 989	97 951	315 956
Opplæring	3 193 022	2 946 360	3 296 469	103 447	3 087 886
Tannhelse	261 323	241 882	248 652	-12 671	251 071
Nærings- og bostedsutvikling	167 343	182 006	253 866	86 523	113 393
Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 553	-3 150	4 453	900	3 494
Konsesjonskraft	-11 484	-15 083	-15 083	-3 599	-14 932
Fylkesveger	1 080 997	765 477	1 198 813	117 817	874 855
Kollektivtrafikk	1 221 301	1 198 622	1 250 608	29 307	1 109 980
Kulturaktivitet	239 937	225 553	256 559	16 622	258 728
Finansiering	-572 117		-572 117	0	-498 610
Sum netto drift	5 931 771	5 913 404	6 381 830	450 058	5 569 049

Kommentarer til Regnskapsskjema 1A

Driftsinntektene består av skatteinntekter, rammetilskudd og andre inntekter. Andre inntekter består av naturressursskatt, overføring fra Havbruksfondet og rentekompensasjon for vei og skoleanlegg. Regnskapsført naturressursskatt er 14,935 millioner kroner, mens budsjettet ligger inne i budsjett for skatt på inntekt og formue. Rentekompensasjonen ble 5,848 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Bruk av avsetninger omfatter bruk av disposisjonsfond inkl. gjenbevilgning av mindreforbruk fra 2018. Det omfatter dessuten bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk. Avsetninger er avsetning til disposisjonsfond inkludert avsetning av avdelingenes mindreforbruk i 2019.

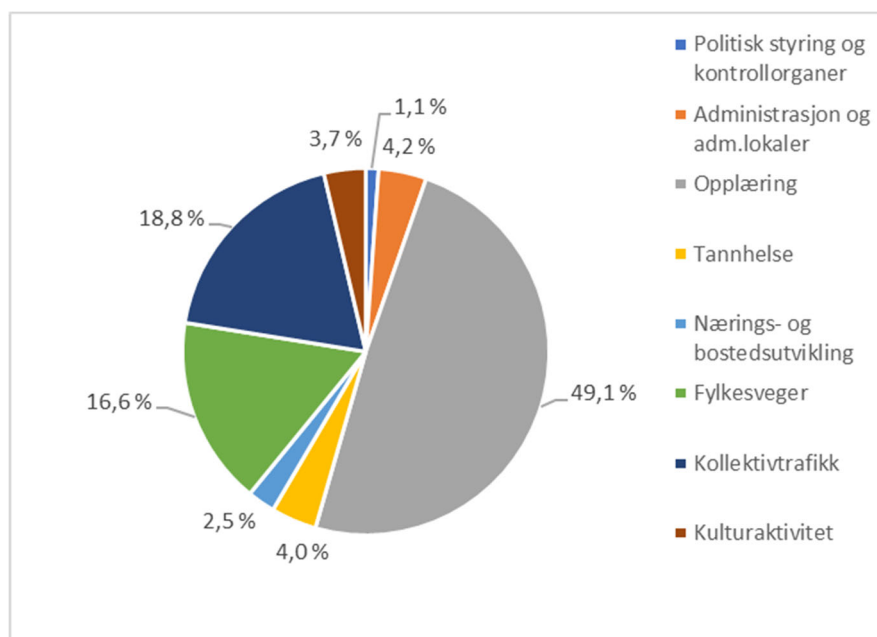
Differansen mellom budsjettert og faktisk avsetning til fond skyldes at differansen mellom mer- og mindreforbruk ved tjenesteområdene er avsatt til fond. Fondet er ment å dekke opp overføring av mer-/mindreforbruk fra 2019 til 2020.

Differansen mellom budsjettert og faktisk renteinntekt skyldes god likviditet gjennom året med tilsvarende høyere renteinntekter. I tillegg kommer renter fra Fosenvegene AS som var lavt budsjettert da det var usikkert når dette lånet ville bli tilbakebetalt. Det er også regnskapsført ikke budsjetterte byggelånsrenter på 2,9 millioner kroner (renter som er belastet i investeringsregnskapet). Det er i tillegg foretatt en oppretting vedrørende innbetaling fra NTE i 2009 på 4,9 millioner kroner.

Renteutgifter på ca. 13,9 millioner kroner under budsjett skyldes at rentenivået i 2019 har vært noe lavere enn forventet. I tillegg har vi ventet i det lengste med å ta opp lån da fylkeskommunen i 2019 har hatt svært god likviditet. Størstedelen av fylkeskommunens låneavtaler er inngått med flytende rente. En del av lånemassen er sikret gjennom rentebytteavtaler, men de flytende rentene gjør det vanskelig å budsjettere helt nøyaktig.

Kommentarer til regnskapsskjema 1B

Figuren viser fordeling på de forskjellige tjenesteområdene, regnskap 2019.

Den store forskjellen mellom opprinnelig budsjett og revidert budsjett på de enkelte tjenesteområdene skyldes stort sett overføring av mer-/mindreforbruk ved seksjonene fra tidligere år. Overføring av til sammen 450 225 451 kroner ble vedtatt av fylkestinget i sak FT 22/19. Revidert budsjett omfatter også ytterligere bruk av mindreforbruk fra 2018 fordelt på tjenesteområder. I tillegg kommer budsjett for avskrivninger på 572,117 millioner kroner. Bare på opplæringsområdet utgjør avskrivningene 254,96 millioner kroner og på fylkesvei 282,492 millioner kroner.

Beløpet for finansiering i regnskapsskjema 1B gjelder motpost avskrivninger. Beløpet her tilsvarer summen av avskrivninger på de forskjellige budsjettområdene. Totalt i tabellen går avskrivningene i null.

Tjenesteområdene viser samlet mindreforbruk på 450,058 millioner kroner. Trøndelag fylkeskommune har som prinsipp at seksjonene får overført et evt. mer- eller mindreforbruk til påfølgende år. Det ble ved slutten av året satt av 450,058 millioner kroner til disposisjonsfond. De avsatte midlene er beregnet å dekke overføringene av mer-/mindreforbruk til 2020.

Det presiseres at det her i årsberetningen er kommentert på vedtaksnivå i økonomiplanen, dvs. totalt på KOSTRA-funksjon, mens det i kap. 3-8 rapporteres på avdelingens budsjett.

Tjenesteområde politisk styring og kontrollorganer

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>					
400	Politisk styring og kontrollorganer	61 080	62 679	74 630	13 549
410	Kontroll og revisjon	11 779	11 991	11 991	212
400-419	Politisk styring og kontrollorganer	72 859	74 670	86 621	13 761

Politisk styring og kontrollorganer viser et mindreforbruk på 13,7 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 13,4 millioner kroner. Driften i 2019 har vært i henhold til budsjett.

Tjenesteområde administrasjon og administrasjonslokaler

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>					
420	Administrasjon	259 197	233 353	302 838	43 641
421	Forvaltningsutg. i eiendomsforvaltn.	19 422	19 936	20 748	1 326
430	Administrasjonslokaler	25 983	21 417	21 259	-4 724
470	Årets premieavvik	-110 799	10 524	10 524	121 323
471	Amortisering av tidl års premieavvik	88 050	0	0	-88 050
473	Premiefond	-22 906	0	0	22 906
480	Diverse fellesutgifter	16 093	11 838	17 621	1 528
420-499	Administrasjon og adm. Lokaler	275 038	297 067	372 989	97 951

Administrasjon og administrasjonslokaler viser et mindreforbruk på 98 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 47,6 millioner kroner. Mindreforbruket skyldes blant annet at 29 millioner kroner som ble avsatt til etableringsprosjektet Ny vegadministrasjon står som ufordelt hos fylkesrådmannen. Midlene skal fordeles ut til avdelinger/seksjoner som har hatt, og vil ha kostnader knyttet til dette i 2019 og 2020. Videre er det et positivt avvik på 33 millioner kroner i pensjonskostnader.

Det er brukt 22,9 millioner kroner av premiefondet. Beløpet blir fordelt og gir en reduksjon av pensjonsutgifter på de ulike tjenesteområdene.

Tjenesteområde opplæring

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>					
500-599	Opplæring	3 193 022	2 946 360	3 296 469	103 447
500-599	Opplæring	3 193 022	2 946 360	3 296 469	103 447

Opplæring har et mindreforbruk på 103,4 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var ca. 84 millioner kroner.

De videregående skolene hadde et oppsamlet resultat på 60,6 millioner kroner. Gjenbevilgning fra 2018 var 55,9 millioner kroner. Reservene er altså økt med 4,7 millioner kroner i 2019. Skolene

har et oppsamlet resultat fra minus 9,7 millioner kroner til pluss 10,6 millioner kroner. Skoler med store mindreforbruk har opparbeidet mindreforbruket over flere år. Skoler med store oppsamlede merforbruk har i hovedsak greid å få driften i balanse.

Vedlikehold skolebygg, samt husleie har et mindreforbruk på 10,8 millioner kroner, herav 5 millioner kroner overført fra 2018.

Fordeelte pensjonsutgifter/-inntekter som ikke er budsjettert hadde et positivt avvik på 10,8 millioner kroner.

Tjenesteområde tannhelse

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>					
660	Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner	51 669	61 256	75 021	23 352
665	Tannhelsetjeneste - Pasientbehandling	209 654	180 626	173 630	-36 023
600-699	Tannhelse	261 323	241 882	248 652	-12 671

Tannhelse viser et merforbruk i forhold til budsjett på 12,6 millioner kroner. Overført merforbruk fra tidligere år var 5,3 millioner kroner.

Deler av merforbruket kommer fra økte lønninger der man har økt bemanningen på noen klinikker for å kunne gi et forsvarlig tilbud til befolkningen i alle deler av fylket.

Et forsvarlig tilbud til grupper som har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven har vært prioritert på bekostning av honorarinntjening fra voksenbehandling. Utsettelse av utstyrsinnkjøp har vært nødvendig for å begrense merforbruket.

TkMidt hadde et merforbruk på 1,3 millioner kroner. Økonomisk har 2019 vært et krevende år, spesielt i spesialistklinikken, der det var en inntektssvikt på ca. 1 million kroner.

Tjenesteområde nærings- og bostedsutvikling

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
<i>Tall i 1000 kr</i>					
701	Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringsli	119 270	115 900	144 619	25 349
715	Lokal og regional utvikling	41 367	59 082	99 755	58 388
716	Friluftsliv og miljø	6 705	7 024	9 492	2 787
700-719	Nærings- og bostedsvirksomhet	167 343	182 006	253 866	86 523

Nærings- og bostedsutvikling viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 86,5 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 49,5 millioner kroner. Mindreforbruket skyldes blant annet utviklingstiltak som ikke er gjennomført, vakanser i stillingsandeler og overførte midler fra tidligere år som ikke er benyttet.

Det er et mindreforbruk på 40,3 millioner kroner til mobil og bredbåndsutbygging. Hele mindreforbruket er derimot disponert da alle tildelte midler er bundet opp mot dedikerte prosjekt. Anbudskontrakter tar tid, og sluttbetalinger skjer gjerne 2 år etter at midlene er gjort disponible.

Mindreforbruk på prosjekt på om lag 12 millioner kroner, hvorav 5 millioner kroner er bevilget av Fylkestinget til ladeinfrastruktur for El-bil. I tillegg er det også andre bevilgninger som ikke fullt ut er utbetalt i 2019. For andre prosjekter kan mindreforbruket skyldes forskyving av framdrift og ikke igangsatte prosjekter slik som forutsatt.

Tjenesteområde fylkesvei

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
Tall i 1000 kr					
722	Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak	1 080 997	765 477	1 198 813	117 817
722	Fylkesveger	1 080 997	765 477	1 198 813	117 817

Fylkesvei viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 117,8 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 145,7 millioner kroner. Dette skyldes blant annet at noen vedlikeholdsaktiviteter i 2019 først kommer til utførsel og betaling i 2020. Ca. 81 millioner kroner skyldes akkumulert mindreforbruk fra 2017-2019, og er knyttet til tidligere gjennomføringsutfordringer på områdene vedlikehold og spesielt for tilleggsbestillinger. Det har vært utfordringer med å få gjennomført tilleggsbestillinger gjennom de ordinære driftskontraktene. Byggherre har fokus på at arbeid som allerede er betalt i kontrakten utføres før man prioriterer ekstra vedlikeholdsarbeid utenfor kontrakten.

Vedlikeholdsområdet har fortsatt et stort og reelt behov, og egen vegadministrasjon vil sikre at mindreforbruk overført fra tidligere år omsettes til å gjennomføre sterkt påkrevde vedlikeholdsaktiviteter på fylkesvegnettet.

Tjenesteområde kollektivtrafikk

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
Tall i 1000 kr					
730	Bilruter	814 804	822 285	833 946	19 142
731	Fylkesveiferjer	229 040	215 376	229 040	0
732	Båtruter	128 716	114 592	138 424	9 708
733	Transport(ordninger) for funksjonshemmede	37 066	34 695	37 523	457
734	Sporveier og forstadsbaner	11 675	11 675	11 675	0
730-739	Kollektivtrafikk	1 221 301	1 198 622	1 250 608	29 307

Kollektivtrafikk viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 29,3 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 97,8 millioner kroner. Innenfor tjenesteområde kollektivtrafikk er det i 2019 brukt ca. 68,5 millioner kroner mer enn bevilget i 2019. I økonomiplan for 2019-2022 ble det forutsatt at det skulle brukes 52,3 millioner kroner i 2019 av gjenbevilgede midler fra tidligere år for å opprettholde tidligere års tjenestenivå også i 2019. I tillegg er det brukt 17,5 millioner kroner av gjenbevilgede midler fra tidligere år til blant annet pågående sluttoppgjør med Fjord 1 og et merforbruk innenfor TT-ordningen på 2,6 millioner kroner.

Av mindreforbruket på 29,3 millioner kroner er ca. 6,4 millioner kroner bundet opp i vedtatte prosjekter; Framtidens hurtigbåt, Pendlerbåt Ytre Namdal, Trøndelagsekspressen og Smart transport.

Tjenesteområde kulturaktivitet

		Regnskap 2019	Oppr. Bud. 2019	Rev. Bud. 2019	Avvik 2019
Tall i 1000 kr					
740	Bibliotek	17 105	17 950	19 808	2 702
750	Kulturminnevern	18 608	17 210	22 115	3 507
760	Musèer	65 539	58 358	67 565	2 026
771	Kunstformidling	91 078	89 164	95 377	4 300
772	Kunstproduksjon	961	693	1 214	252
775	Idrett	21 997	21 901	23 637	1 640
790	Andre kulturaktiviteter	24 648	20 278	26 844	2 196
740-799	Kulturaktivitet	239 937	225 553	256 559	16 622

Kultur viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 16,6 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 17,2 millioner kroner. Dette skyldes bl.a. at noen aktiviteter er utsatt fra 2019 til 2020 og dels periodisering på utbetalinger og tilskudd.

1.4.3 Oversikt over bruk av fond

Disposisjonsfond

Endringer disposisjonsfond	Beløp
Disposisjonsfond pr. 31.12.2018	1 245 725 569
+ avsatt til disposisjonsfond i driftsregnskapet	577 097 368
- forbruk av disposisjonsfond i driftsregnskapet	574 887 924
- forbruk av disposisjonsfond i investeringsregnskapet	75 061 000
Disposisjonsfond pr. 31.12.2019	1 172 874 012

Midler på disposisjonsfond fordeler seg slik:

Fond	31.12.2018	31.12.2019
Frie ubundne midler	272 420 874	298 465 200
Avvik mer-/mindreforbruk ved enhet	435 131 834	450 058 279
Rentefond	180 052 243	180 052 243
FUs disposisjonsfond	638 048	638 048
Regionalt utviklingsfond	80 669 507	61 481 507
Marint utviklingsfond	95 306 546	59 067 619
Konsesjonskraft	4 653 973	4 653 973
Samferdselsfond	52 618 000	52 618 000
Tunnelsikkerhetsfond	54 208 000	0
Innovasjonsfond samferdsel	4 939 448	4 939 448
NO _x -fond	5 532 344	5 532 344
Opplæringsfond	40 000 000	38 368 000
Forsikringsfond	1 421 952	1 421 952
Internt premiefond	1 300 000	0
Fond personaltiltak	2 232 800	977 399
Avsatte aksjer «Trønder-pipe»	200 000	200 000
Bergkunstreisen	14 400 000	14 400 000
Sum disposisjonsfond	1 245 725 569	1 172 874 012

Bundne driftsfond

Fylkeskommunen har bundne driftsfond på totalt 438,7 millioner kroner. Netto avsetning i løpet av året er 30,8 millioner kroner.

Av de bundne fondene er belønningsmidler samferdsel det største:

Bundne driftsfond	Beløp
Avsatte belønningsmidler pr 31.12.2018	90 515 497
+ avsatt i 2019	53 000 000
- forbruk i 2019	53 000 000
Avsatte belønningsmidler pr. 31.12.2019	90 515 497

1.4.4 Regnskapsskjema 2A og 2B – investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2A	Regnskap	Budsjett	Rev budsj	Avvik	Regnskap
Investeringsregnskapet	2019	2019	2019	2019	2018
<i>i 1 000 kroner</i>					
Årets finansieringsbehov:					
Investering i anleggsmidler	3 148 912	2 703 200	2 670 721	-478 191	3 467 363
Utlån og forskutteringer					185 050
Kjøp av aksjer og andeler	7 513	8 856	8 916	1 403	25 219
Avdrag på lån	-	-	-	-	22 000
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-	314 963
Avsetninger	5 498	-	4 894	-604	2 174
Årets finansieringsbehov	3 161 924	2 712 056	2 684 531	-477 393	4 016 769
8 Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-658 265	-1 151 100	-832 950	-174 685	-2 375 260
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-19 425	-	-19 260	165	-2 145
Tilskudd til investeringer	-	-	-	-	-82 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-2 277 827	-1 466 039	-1 712 209	565 618	-1 402 548
Andre inntekter	-33 194	-	-	33 194	-18 867
Sum ekstern finansiering	-2 988 712	-2 617 139	-2 564 419	424 293	-3 880 820
Overført fra driftsregnskapet	-42 701	-23 856	-42 601	100	-65 917
Bruk av avsetninger	-130 511	-71 061	-77 511	53 000	-70 032
Sum finansiering	-3 161 924	-2 712 056	-2 684 531	477 393	-135 949
Udekket/udisponert	-	-	-	-	-

Regnskapsskjema 2B	Regnskap	Oppr. bud	Rev budsj	Avvik	Regnskap
Investeringsregnskapet	2019	2019	2019	2019	2018
<i>i 1 000 kroner</i>					
Fordelt slik					
Videregående skoler	317 973	430 800	299 051	18 922	623 902
Fylkesveier og mindre samferdselsanlegg	2 779 928	2 164 900	2 346 380	433 548	2 660 525
Bussdepot, selvfinansierende	650	50 000	500	150	289
Nye hvilebrakker AtB, selvfinansierende	-	4 000	-	-	55 051
Utvid sentraladm Statens hus	6 915	-	4 000	2 915	-
Utv sentraladm veiadmin FHT	3 076	-	4 100	-1 024	-
Distriktskontorer SAMS	157		157	-	-
Ny skilting bygg og anlegg TRFK	1 049		1 900	-851	-
Utvikl. I FDV- og BIM-verktøy	3 523	3 000	4 212	-689	-
Salg og utvikling av eiendom	21 939		-6 488	28 427	-
Ladeinfrastruktur EL-buss	-	-	-	-	12 331
Eliktrifisering av linjer i rutestrukturprosjektet	-	-	-	-	12 398
Fergekai	-	-	-	-	98 890
Knutepunktutvikling	-	4 000	-	-	-
Nye dieseltanker hurtigbåtterminalen i Trondheim	4 697	6 000	5 800	-1 103	-
Veikantutstyr AutoPASS ferje Flakk og Rørvik	-	3 000	500	-500	-
Planlegging investering ferjekaier	-	2 000	1 000	-1 000	-
Kjøp av eiendommer	-	25 000	90	-90	-
Fylkets Hus, Trondheim - Teknisk oppgradering	1 617	3 000	1 854	-237	-
Fylkets Hus, Trondheim - Ombygging av areal	-	1 500	-	-	-
Planlegging prosjektkontor Schøning	176	1 000	400	-224	-
Planlegging nytt administrasjonsbygg Steinkjer	941	2 500	1 100	-159	-
Tannhelse	6 271	2 500	6 164	107	3 977
Sum Investeringer	3 148 912	2 703 200	2 670 721	478 191	3 467 363

Revidert budsjett avviker betydelig fra opprinnelig budsjett 2019. Dette skyldes bl.a. gjenbevilgning av ubrukte investeringsmidler fra 2018 og reduksjon på grunn av forsinket framdrift.

Kommuneloven fastsetter at fylkeskommunens budsjett skal vedtas for hvert enkelt år og at budsjettet skal være realistisk. Dette gjelder også investeringsbudsjettet. Ubrukte midler fra 2018 ble derfor gjenbevilget i sak FT 45/19. Fylkestinget i desember reduserte, i sak FT 137/19, budsjettet slik at det skulle være i samsvar med framdriften på de enkelte prosjekter. Der budsjettet for et prosjekt er redusert pga. forsinket framdrift må budsjettene oppjusteres til opprinnelig nivå etter hvert som framdriften tilsier det.

Investeringene viser et merforbruk på 478,191 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. De største avvikene er fylkesveier og mindre samferdselsanlegg, skolebygg og salg og utvikling av eiendom.

Når det gjelder skolebygg ble det en feil i sak FT 137/19 da det ikke ble tatt hensyn til budsjettendring gjort i junistinget i sak 45/2019. Dette gjelder 2 prosjekter og var en forglemmelse. Begge ligger under salg og utvikling av eiendom i budsjettskjema 2B. Til sammen utgjør det en feil som førte til at budsjettet ble redusert med 29,4 millioner kroner for mye.

Når det gjelder fylkesveier og mindre samferdselsanlegg viser regnskapsskjema 2B et stort merforbruk. Samtidig er det store merinntekter i regnskapsskjema 2A som er relatert til fylkesvei. Dette gjelder spesielt bompenginntekter, men også øremerkede midler fra staten. Dersom vi i investeringsregnskapet ser på fylkesveier totalt ser vi at det framkommer et mindreforbruk. Avvikene kommer hovedsakelig på grunn av manglende budsjettering av Miljøpakken.

Det er også betydelig avvik på refusjon fra andre, noe som skyldes manglende budsjettering av Miljøpakken. Avviket gjelder bompenger brukt i Miljøpakken.

Det er også mottatt mva.-kompensasjon på 166,62 millioner kroner mer enn budsjettet. Dette skyldes delvis manglende budsjettering av Miljøpakken, men også at andelen av investeringsutgifter med/uten mva. er vanskelig å anslå og at refusjonen derfor budsjetteres noe forsiktig.

For nærmere omtale av mer- og mindreforbruk i forhold til de enkelte prosjektenes budsjetter vises det til kap. 9 Investeringer.

Enkelte prosjekter kan nevnes spesielt:

Videregående skoler

Røros videregående skole

Det ble i 2015 igangsatt utredningsarbeid for Røros videregående skole. Total budsjettramme pr. 2019 er 172,9 millioner kroner. Prosjektet dekker vedtatt skoletilbud pluss endringer i opplæringstilbudet. Siste byggetrinn ble avsluttet i august 2019 med et forbruk på 187 millioner kroner. Merforbruket er i hovedsak relatert til ekstra omkostninger i forbindelse med større omfang av asbestholdig bygningsmateriale og større mangler i eksisterende bygg for brannkrav. I tillegg er det fremkommet betydelig ekstra omkostninger til kobling mellom ny og eksisterende bygningsmasse samt utomhus arbeider.

Fylkesveier

Investeringsprosjektene har generelt god økonomi- og usikkerhetsstyring. Det er få prosjekter som har et reelt avvik i form av merkostnad.

For de store fylkesveiprosjektene er sluttprognosene for prosjektkostnadene svært tilfredsstillende samtidig som fremdriften generelt er god.

Fornyingsprogrammet har et vesentlig mindreforbruk i forhold til opprinnelig budsjett for 2019. Dette skyldes primært forsinket oppstart.

Kollektivtransport

Bussdepot Trondheim Øst

Det har vært jobbet med bussdepot Trondheim Øst for å sikre nytt depot til senest 2024. Det ble fram til 2018 jobbet med planer for lokalisering på Brøset. Tidligere budsjetterte midler til dette prosjektet ble i 2018 vedtatt overført til andre tiltak for kollektivtrafikken, bl.a. utvidelse av bussdepot på Sandmoen og Sorgenfri. Det har vært pekt på Presthusjordet som ny lokalisering, men dette er forkastet og det jobbes videre politisk for å finne et område/tomt som er egnet til formålet.

Ferjekaier Flakk – Rørvik og Brekstad – Valset

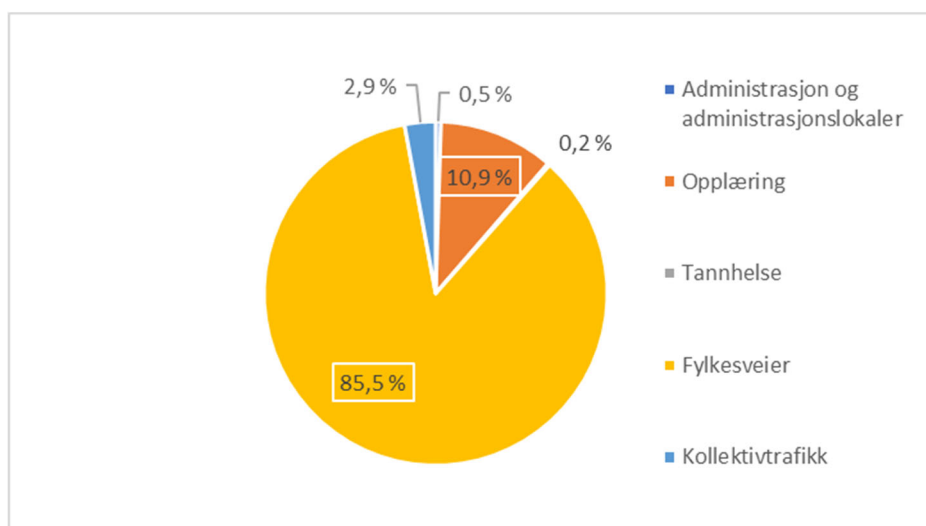
Prosjektet omfatter oppgradering av kaier i forbindelse med teknologiskifte på sambandene Flakk-Rørvik og Brekstad-Valset. Ferdigstilling er forsinket da en av leverandørene ennå ikke har levert som bestilt. Fylkeskommunen har derfor ikke overtatt anlegget og holder tilbake deler av betalingen.

Det styres mot budsjett, men det foreligger en uavklart sak der operatøren har signalisert et krav mot fylkeskommunen som eier av kaianlegget for manglende kontraktoppfyllelse. Denne tvisteprosessen er påbegynt.

Ladeinfrastruktur EL-buss/vedlikeholdslading EL-buss

Ladeinfrastruktur for elbuss ble tatt i bruk i august 2019 i forbindelse med oppstart bussenbud Stor-Trondheim. Det gjenstår noen kostnader som vil komme i 2020. Prosjektet ligger an til å få et merforbruk i størrelsesorden 5-10 millioner. Dette skyldes utfordringer knyttet til at dette har vært et pilotprosjekt (først i så stor skala i Norge), utfordringer med kompetanse og kapasitet i fylkeskommunens organisasjon som igjen har ført til økt konsulentbruk, og utfordringer i prosessen ved valg av leverandør for vedlikeholdsladingen på depot. Prosjektet har Enovastøtte og skal gjennom egen revisjon våren 2020. Endelig resultatet av økonomigjennomgang og revisjon vil bli lagt frem for politisk behandling

Figuren nedenfor illustrerer hvordan investeringene fordeler seg på de forskjellige områdene:

En relativt stor andel av investeringene på fylkesveinettet, totalt 2 692 millioner kroner, er finansiert av andre:

Bompenger store fylkesveianlegg	963,1 millioner kroner
Bompenger Miljøpakken	341,5 millioner kroner
Belønningsmidler	53,0 millioner kroner
Bymiljøavtalen, midler fra 2018	67,3 millioner kroner
Bymiljøavtalen 2019	86,7 millioner kroner
Rassikringsmidler fra staten	72,4 millioner kroner
Tilskudd til rassikring fra Fosen vind DA	49,3 millioner kroner
Statlig tilskudd til fylkesveier for tømmertransport	3,0 millioner kroner
Refusjon fra Trondheim kommune	6,6 millioner kroner
Refusjon fra andre	<u>1,4 millioner kroner</u>
Sum	1 644,3 millioner kroner

Dette utgjør til sammen 61,1 % av investeringene på vei.

1.5 Analyse av regnskapet

Hensikten med analysen er å gi en beskrivelse av hva regnskapet forteller oss om fylkeskommunens økonomiske stilling. I hvilken grad forteller de økonomiske resultatstørrelsene det reelle bildet?

Den beste metoden for å vurdere svekkelse eller styrking av realøkonomien er å se på bevegelser i resultatstørrelsene over tid.

1.5.1 Finansieringsanalyse

Tall i millioner kroner

FINANSIERINGSANALYSE	2019	2018
LØPENDE VIRKSOMHET		
Løpende inntekter		
Skatter	2 769	2 638
Rammetilskudd (inkl inntektsutjemning)	3 600	3 480
Andre inntekter (inkl. renteinnt. eks byggel.renter)	2 065	2 068
Sum løpende inntekter	8 435	8 186
Løpende utgifter		
Driftsutgifter	7 748	7 411
Renteutgifter	199	164
Sum løpende utgifter	7 947	7 576
A. Løpende virksomhet netto	487	610
Investeringer		
Investeringsinntekter	2 281	1 450
Investeringsutgifter	3 149	3 467
B. Sum netto investeringer	-868	-2 018
FINANSIERINGSVIRKSOMHET		
Innlån		
Nye eksterne lån	658	2 375
Ubrukte lånemidler		
Ekstraordinære avdrag		
Kjøp av aksjer	8	25
Salg av aksjer	0	0
Byggelånsrenter	3	10
Avdrag eksterne lån .	325	359
Endring innlån	329	2 001
Utlån		
Avdrag utlån	50	56
Nye utlån		185
Endring utlån	50	-129
C. Netto finansieringsvirksomhet	378	1 872
A+B+C= Endring arbeidskapital	-2	464

Driftsregnskapet

Inntektssiden

Inntektssiden består av skatteinntekter, rammetilskudd fra staten og andre inntekter.

Andre inntekter består av (millioner kroner):

Brukerbetaling	99,0
Salgs- og leieinntekter	249,0
Refusjon fra staten	577,0
Sykelønnsrefusjon	93,7
Merverdiavgiftskompensasjon	489,4
Andre refusjoner	201,8
Salg til IKS der kommunen/fylkeskommunen selv er deltager	0,1
Naturressursskatt	14,9
Andre overføringer fra staten	271,1
<i>Herav bl.a.:</i>	
- fra Havbruksfondet	1,8
- fra Miljødirektoratet	4,4
- fra Riksantikvaren	18,0
- spillemidler til kulturbygg	5,4
- spillemidler til idrettsanlegg	142,5
- tilskudd fagskoleutdanning	63,4
- rentekompensasjon skolebygg	4,4
- rentekompensasjon vei	28,5
Renteinntekter (eks. byggelånsrenter)	69,0
Sum	2 065,0

Utgiftssiden

Driftsutgifter (eks. avskrivninger)	7 747,8
Renteutgifter	199,4
Sum	7 947,2

Investeringsregnskapet

I 2019 har Trøndelag fylkeskommune hatt investeringsutgifter på 3 148,9 millioner kroner.

Investeringsinntektene på 2 280,6 millioner kroner består av (tall i millioner kroner):

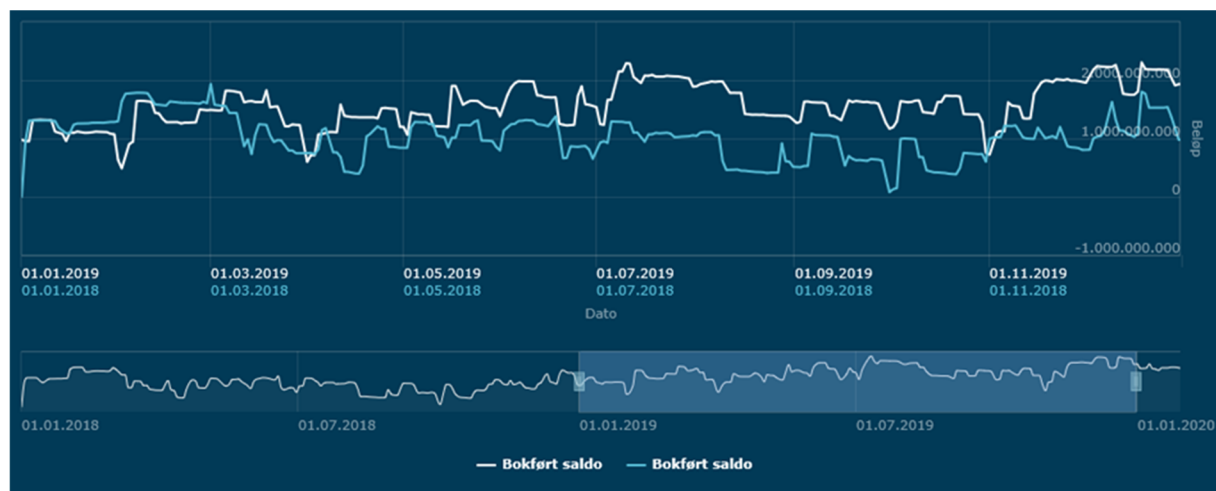
Salg av fast eiendom	19,3
Andre salgsinntekter	33,2
Mva.-kompensasjon	572,3
Refusjon fra staten	288,8
- dekning metrobusssprosjektet Bymiljøavtalen 2018 og 2019	154,0
- utbedring på fylkesvei for tømmertransport	3,0
- tilskudd til skredsikring	72,4
- investeringstilskudd landslinjer	1,1
- tilskudd fra Enova til fylkesvegferjer	49,8
- tilskudd fra Enova til Heimdal vgs – flerbrukshall	8,4
Refusjon fra kommuner	6,6
Refusjon fra andre (private)	1 360,4
- bompenger store fylkesveianlegg	963,1
- bompenger til fylkesveier i Miljøpakken	341,5
- refusjon fra Fosen vind DA	49,3
- refusjon fra andre	6,5
Sum	2 280,6

Nærmere resultatvurdering finnes i kap. 1.4.1

1.5.2 Likviditet

I 2019 har fylkeskommunens likvider vært plassert i bank. Hovedsakelig i vår avtalebank, Danske Bank, men noe er også plassert i andre banker til noe høyere rente.

Plassering i rentebærende papirer er så godt som ikke benyttet.

1.5.3 Garantiansvar

Garanti gitt til	Formål	Andel	Rest garanti	Utløpsdato
Trondheim Bussterminal	Bygging av tverrforbindelsen, gangbro over jernbaneområdet på Brattøra, refinansiering	100 %	27 000 000	20.02.20
Fylkets Hus AS	Refinansiering	100 %	14 812 000	28.08.25
Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	Museumsdeponi	100 %	953 340	23.07.21
Steinkjerhallen AS	Refinansiering og nyinvestering	49 %	75 971 300	06.06.42
Kolstad Arena AS	Flerbrukshall	100 %	180 975 000	01.11.38
Idrettstunet AS	Nybygg og hybelbygg Meråker vgs.	100 %	6 032 604	22.04.38
Trøndelag folkemuseum	Adm.bygg Sagvollen	100 %	2 100 000	01.03.30
Trøndelag Bomveiselskap AS/Vegamo	E6 Stjørdal-Trondheim (62,5 % av antatt lånevolum/gar.del)	62,50 %	500 000 000	
Sum garantier pr. 31.12.2019			807 844 244	

1.5.4 Lånefondet

Trøndelag fylkeskommune foretar sine innlån gjennom eget lånefond slik at hele fylkeskommunens langsiktige lånegjeld er tatt opp gjennom lånefondet.

Lånefondet fungerer i praksis som en bank i fylkeskommunen, hvor alle utlån til de forskjellige investeringsformål er samlet. Finansieringen i lånefondet gjøres i sertifikat- og obligasjonsmarkedene og i Kommunalbanken hvor vi låner til sertifikat- eller obligasjonsvilkår i konkurranse med det øvrige markedet. Kapitalbehovet og kapitalmarkedenes betingelser, sammen med fylkeskommunens finansstrategi, avgjør hvilke praktiske tilpasninger som blir gjort.

Ved utgangen av 2019 hadde lånefondet totale utlån på 10 930 millioner kroner.

Renten på utlån fra lånefondet er beregnet til 2,34 prosent for 2019.

Samlede innlån til lånefondet pr. 31.12.2019 er 11 121 millioner kroner, 1 088 millioner kroner mer enn pr. 31.12.2018.

Trøndelag fylkeskommunes reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at lån med forfall inntil 1 år fram i tid ikke skal utgjøre mere en 40% av den samlede låneporteføljen. Per 31.12.2019 var andelen lånegjeld med forfall i løpet av 2020 på 16,9 prosent. Gjennomsnittlig varighet på rentebindingen i låneporteføljen skal være mellom 2 og 8 år. I tillegg skal andelen lån med fast rente være minimum 20 prosent. For å oppnå ønsket rentebinding benyttes rentebytteavtaler.

På lån som ikke er sikret, benytter vi budsjettrenten fra Kommunalbanken, antatt 3 mnd. NIBOR-rente, pluss en margin som bankene legger til.

Innlånene i lånefondet fordeler seg slik ved utgangen av 2019:

	Lånenummer	Saldo pr. 31.12.19 (kr)	Margin (3 mnd Nibor +)	Rente pr. 31.12.19	Neste rentereg.	Forfall
Obligasjonslån						
Danske Bank	NO0010819360	500 000 000	+0,099 %	1,919 %	16.03.20	16.03.20
Danske Bank	NO0010821457	500 000 000	+0,115 %	1,915 %	20.01.20	20.04.20
Danske Bank	NO0010792864	500 000 000	+0,413 %	2,263 %	10.02.20	10.05.21
Danske Bank	NO0010833882	500 000 000	+0,230 %	2,020 %	06.01.20	04.10.21
Swedbank	NO0010788250	500 000 000	+0,514 %	2,334 %	09.03.20	09.03.22
SEB	NO0010799331	500 000 000	+0,4735 %	2,344 %	23.03.20	23.06.22
Swedbank	NO0010849888	500 000 000	+ 0,274 %	2,064 %	13.01.20	11.04.23
Nordea	NO0010821209	500 000 000	+0,359 %	2,209 %	28.02.20	28.08.23
Nordea	NO0010852544	500 000 000	+0,323 %	2,183 %	17.02.20	16.05.24
Danske Bank	NO0010858848	500 000 000	+0,360 %	2,240 %	25.03.20	25.06.24
DNB	NO0010859556	500 000 000		2,013 %	Fastrentelån	08.07.24
DNB	NO0010868847	500 000 000	+0,340 %	2,210 %	15.02.2020	15.11.24
DNB	NO0010868250	500 000 000	+0,374 %	2,204 %	07.02.20	07.11.25
Lån med obligasjonsvilkår						
Kommunalbanken	20170199	379 221 000	+0,370 %	2,240 %	18.03.20	18.03.20
Kommunalbanken	20180541	500 000 000	+0,355 %	2,215 %	24.02.20	23.11.22
Kommunalbanken	20180244	500 000 000	+0,380 %	2,250 %	23.03.20	22.06.23
Kommunalbanken	20180579	500 000 000	+0,480 %	2,320 %	11.03.20	11.12.23
Kommunalbanken	20190157	500 000 000	+0,385 %	2,255 %	23.03.20	21.03.24
Kommunalbanken	20180336	500 000 000	+0,395 %	2,215 %	06.03.20	06.09.24
Kommunalbanken	20070109	10 541 180	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	20.09.28
Kommunalbanken	20100314	250 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	19.06.30
Kommunalbanken	20100316	200 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	19.06.30
Kommunalbanken	20100882	19 409 160	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	18.12.30
Kommunalbanken	20110510	350 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	17.09.31
Kommunalbanken	20120156	200 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	18.03.37
Lån med sertifikatvilkår						
Kommunalbanken	20190710	500 000 000		2,099 %		19.03.20
Lån i KLP						
KLP	83175285566	211 956 528	+0,600 %	2,470 %	20.03.20	21.12.37
Sum		11 121 127 868				

Fylkeskommunen har pr. 31.12.2019 følgende rentebytteavtaler:

Renteswap	Start-dato	Slutt-dato	Rest-hovedstol (mill.kr)	Fast rente (%)	Variabel rente pr. 31.12.2019 (%)	Markedsverdi Pr. 31.12.2019 (kr)
Danske Bank						
49051	15.06.11	17.06.20	100	3,840	1,87 %	-1 003 849
04375	15.01.15	15.01.25	200	1,970	1,82 %	-982 294
0491T	15.01.15	15.01.25	200	1,690	1,82 %	1 866 124
0503J	19.01.15	15.01.25	200	1,710	1,82 %	1 662 665
0527M	21.01.15	15.01.25	200	1,660	1,82 %	2 171 311
05565	27.01.15	15.01.25	200	1,590	1,82 %	2 883 416
0671Y	04.02.15	15.01.25	200	1,600	1,82 %	2 781 687
0761P	27.02.15	15.01.25	200	1,780	1,82 %	950 561
0794M	10.03.15	15.01.25	200	1,930	1,82 %	-575 377
08040	12.03.15	15.01.25	200	1,880	1,82 %	-66 731
09502	10.04.15	15.01.25	200	1,760	1,82 %	1 154 019
BM15T	09.05.19	15.10.26	400	1,9056	1,82 %	-310 813
BM15S	09.05.19	15.10.27	400	1,9518	1,82 %	-1 347 034
BLZW3	03.05.19	15.10.28	400	2,0342	1,82 %	-3 812 697
BLZW1	03.05.19	15.10.29	400	2,0896	1,82 %	-5 737 215
BM117	15.01.25	15.01.30	400	2,4025		-6 814 379
BLZZL	15.01.25	15.01.31	400	2,4982		-9 817 811
BMOV7	15.01.25	15.01.32	400	2,5121		-11 450 504
<i>Sum Danske Bank</i>			<i>4 900</i>			<i>-28 448 922</i>
Nordea	18.12.13	15.12.21	100	3,8220	1,87 %	-3 907 076
Nordea	18.12.13	20.12.23	100	3,8380	1,87 %	-7 710 466
Nordea	17.12.14	16.12.26	100	3,8890	1,87 %	-13 101 382
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,5900		-14 244 460
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,5900		-14 244 460
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,6100		-14 702 936
Nordea	02.01.25	03.01.39	850	2,1900		-10 410 335
<i>Sum Nordea</i>			<i>1 750</i>			<i>-78 321 116</i>
Sum totalt			6 650			-106 770 038

Dette gir en markedsverdi pr. 31.12.2019 i vår disfavør på kr. 106 770 038.

1.6 Statlige styringssignaler

I 2019 er det bl.a. gitt følgende signaler som har fått eller vil få betydning for fylkeskommunene direkte eller indirekte:

Nytt inntektssystem for fylkeskommunen

I mai 2019 la Regjeringen frem forslag til nytt inntektssystem for fylkeskommunene i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2020. Inntektsvirkningen for Trøndelag fylkeskommune i det nye systemet ble tilnærmet «nøytral», slik at våre prognoser for frie inntekter i all hovedsak kunne opprettholdes.

Ny kommunelov

Stortinget vedtok ny kommunelov i 2018 (Prop. 46 L (2017-2018), Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og Innst. 369 L (2017-2018). Loven trådte i kraft fra konstitueringen etter valget høsten 2019. Økonomibestemmelsene i loven trer i kraft fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020. Staten utarbeider flere forskrifter i medhold av loven.

Regionreform og oppgavefordeling

Etter vedtak i Stortinget i juni 2018, ble det besluttet at fylkesvegadministrasjonen flyttes fra «Sams vegadministrasjon» i Statens vegvesen til fylkeskommunene. Arbeidet med å etablere en ny vegadministrasjon i Trøndelag fylkeskommune har pågått i hele 2019, og den nye organisasjonen var på plass og operativ pr 1.1.2020.

Fylkeskommune har i 2019 for øvrig fulgt opp Regjeringens vedtak om overføring av oppgaver til regionalt nivå på en rekke områder.

Regjeringens kontaktkonferanse

Regjeringens kontaktkonferanse er en sentral arena i samspillet mellom staten og fylkeskommunene. Hovedtemaene for kontaktkonferansen i 2019 var oppgaveoverføring, næringsutvikling, kompetanse, omstilling og det grønne skiftet

1.7 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

1.7.1 Inkluderende arbeidsliv (IA)

Partene sentralt inngikk en ny IA-avtale for perioden 1. januar 2019 – 31. desember 2022. Med tittelen «Et arbeidsliv med plass for alle». IA avtalens viktigste bidra er å forebygge sykefravær og hindre frafall samt fremme inkludering.

Hovedmålene er:

1. redusere sykefraværet med 10 % sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018 (5,4%)
2. redusere frafall fra arbeidslivet gjennom forebyggende arbeidsmiljøarbeid

Arbeidsgiver har drøftet egenmeldingsordningen med de tillitsvalgte og har valgt å videreføre egenmeldingsordningen med inntil 24 egenmeldingsdager i en 12 måneders periode. Maks 8 dager sammenhengende fravær i en egenmeldingsperiode.

Fylkesrådmannen mener det er viktig å jobbe forebyggende og fylkeskommunen har deltatt i en IA-pilot. Det er et samarbeidsprosjekt mellom Trøndelag fylkeskommune, Friskgården bedriftshelsetjeneste og NAV arbeidslivssenter. Fire videregående skoler har deltatt i piloten. Målsettingen er å bistå partsgruppene på den enkelte skole i det systematiske HMS-arbeidet og gjennom det bidra med tiltak for å redusere fravær.

For å jobbe systematisk med å få ned sykefraværet, har 23 sykmeldte med sin leder deltatt på bedriftshelsetjenestens Friskgårdsprogram «Fra sykmeldt til langtidsfrisk». Målsettingen med

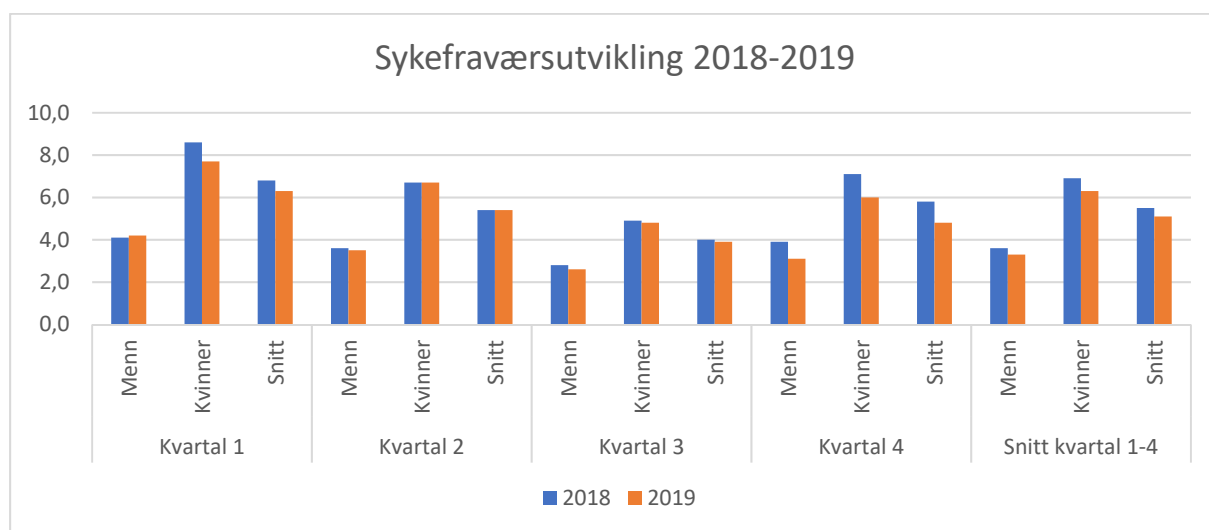
programmet er at sykmeldte arbeidstakere kommer tilbake til jobb med styrket arbeidshelse og at medarbeideren og leder sammen, lærer smarte verktøy for å skape lønnsomt nærvær over tid. Tilbudet er gjennomført i Rørvik, Namsos, Steinkjer, Stjørdal og Trondheim. Inntak av deltakere er gjennomført gjennom hele året. Så langt har programmet hatt positivt resultat.

Fylkeskommunen vil vurdere å videreføre Friskgårdsprogrammet også for 2020.

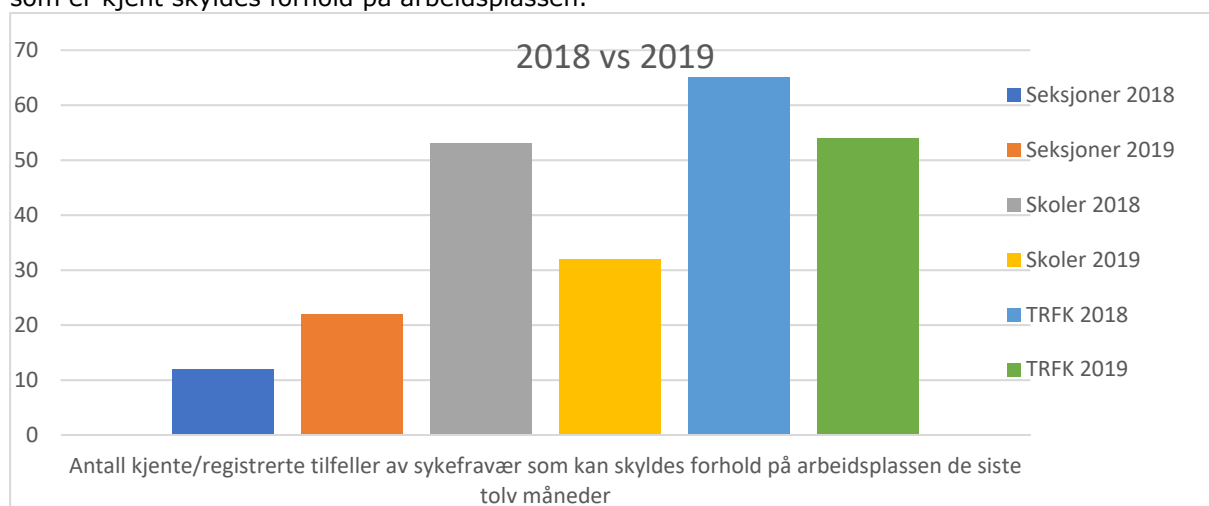
1.7.2 Sykefravær

Statistikken viser en svak nedgang i sykefraværet fra 2018 til 2019. Fra 5,4% i 2018 til 5,1 % i 2019. Korttidsfraværet inntil 56 dager har gått ned, mens det har vært en økning i langtidsfraværet.

Nedenfor vises en oversikt over hvordan det totale sykefraværet fordeler seg mellom kvinner og menn og utviklingen fra 2018 til 2019.

Tabellen under er fra lederne sine HMS-årsrapporter. Den viser en nedgang i sykefraværstilfeller som er kjent skyldes forhold på arbeidsplassen.

1.7.3 Bedriftshelsetjenesten (BHT)

Friskgården BHT har levert bedriftshelsetjenester til Trøndelag Fylkeskommune i 2018 og 2019. Antall forbrukte timer i fylkeskommunen for 2018 var 4126,5 timer, for 2019 5925,5 en økning på 1799 timer. Bedriftshelsetjenesten er representert i alle arbeidsmiljøutvalgene og har bidratt til å heve kvaliteten på partssamarbeidet. BHT er brukt på lederstøtte i bl.a. konfliktsaker, sykefraværssaker og systematisk HMS arbeid og individuell oppfølging av enkeltansatte. Bedriftshelsetjenesten har også på bestilling deltatt i prosjekter/kurs/samlinger i oppfølging av medarbeiderundersøkelsen, f.eks. tema som styrker ferdigheter til å håndtere konsekvenser av omstilling, stresshåndtering, kommunikasjon og samspill og konflikthåndtering.

1.7.4 Arbeidsmiljøtiltak

Det kan gis tilskudd til helsefremmende arbeidsmiljøtiltak. Fylkeskommunen skal ha et godt arbeidsmiljø hvor ansatte trives og utvikles. Derfor gis det økonomiske bidrag til enkeltarbeidsmiljøer som har utfordringer eller ønsker å jobbe forebyggende med arbeidsmiljøet. Tiltakene retter seg mot større eller mindre grupper i avdelingen eller hele avdelinga/seksjonen. Det kan søkes om inntil kr 25 000 for hvert tiltak. For 2019 er det innvilget fire søknader med en kostnadsramme på kr 110 000.

1.7.5 Kompetanseutvikling HMS

Det er gjennomført et internt 40 timers grunnkurs i arbeidsmiljø for verneombud, ledere og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg samt tillitsvalgte. Til sammen deltok og fullførte 53 deltagere. 4 Førstehjelpskurs med hjertestarteropplæring for sentraladministrasjonen er gjennomført, hvor 41 deltagere gjennomførte.

2 | GJENNOMGÅENDE TEMA

2 Gjennomgående tema

2.1 Klimabudsjett

Klimabudsjett er et av flere gjennomgående tema i økonomiplan 2019-2022. Klimabudsjett for 2019-2022 hadde målsetninger for reduksjoner av utslipp innen samferdsel og redusert energiforbruk fra fylkeskommunale bygninger. Klimabudsjettet beskrev også tiltak innen innkjøp og anskaffelser, reisepolicy samt pedagogiske tiltak innen videregående opplæring.

Samferdsel

Klimabudsjettet har målsetninger for reduserte CO₂-utslipp fra buss og ferje. Målsetningene er knyttet til elektrifisering av buss- og ferjetrafikk. På lengre sikt har vi ambisjoner om utslippsfrie hurtigbåter. I tabellen nedenfor oppgir vi samlede CO₂-utslipp fra buss, ferje og hurtigbåt. Tallene omfatter både fossilt og fossilfritt CO₂-utslipp. Fossilfritt CO₂-utslipp er utslipp fra biodiesel og biogass, samt indirekte CO₂-utslipp fra elektrisitetsproduksjon.

CO₂-utslipp 2018 og 2019 og målsettinger 2019, tonn CO₂

	Utslipp 2018	Utslipp 2019	Utslippsmål 2019
Buss	27 350	24 457	17 000 – 19 000
Ferje	17 400	18 625	10 000
Hurtigbåt	16 200	15 651	16 000 (uforandret)

Buss

Trondheim har i 2019 blitt landets første by med 100% fossilfritt kollektivtilbud. Dette ble innført fra og med august 2019. I kontraktene for buss-trafikken er det et krav om at operatørene kun skal bruke fossilfritt drivstoff. De 305 bussene som benyttes i Stor-Trondheim fra og med august 2019 har denne fordelingen mellom energibærere: biogass – 113, biodiesel – 98, biodiesel/elektrisitet – 58, elektrisitet – 36.

Det har i 2019 vært innkjøringsutfordringer for EL-bussene. Klimautslippene fra busstrafikken har derfor ikke blitt redusert i henhold til målsettingen. I 2019 ble utslippene på 24 457 tonn. Dette innebærer en reduksjon på 2 803 tonn sammenlignet med 2018. Totalt har de fossilfrie utslippene fra busstrafikken blitt redusert med 6 468 tonn. De fossilfrie utslippene har økt med 3 665 tonn.

Vi forventer større klimaeffekt av endringene i busstrafikken i Trondheim i 2020 når innkjøringsfasen er over. I 2021 vil det bli gjennomført et regionanbud for busstrafikken. Dette vil kunne gi utslippskutt også fra busstrafikken i distriktene i Trøndelag.

Ferje og hurtigbåt

I januar 2019, var det oppstart av hybrid drift på ferjesambandene Flakk – Rørvik og Brekstad – Valset. I sambandet Flakk – Rørvik skal minimum 43 % av fremdriften komme fra batterier. De resterende 57 % skal komme fra diesel. Dette vil gi en besparelse i årlig utslipp av CO₂ på 6 000 tonn. Det er håp om at ca. 70 % av driften i sambandet vil komme fra batteriene om bord, når systemet er kjørt inn.

I sambandet Brekstad – Valset skal minimum 80 % av driften komme fra batteriene om bord. Dette gir en besparelse i utslipp av CO₂ på 1 000 tonn. Også her vil de resterende 20 % komme fra diesel. Foreløpige tester gir håp om å kunne oppnå 100 % elektrisk drift i dette sambandet.

På grunn av forsinket leveranse av EL-infrastruktur på ferjekaiene har vi ikke fått noen nedgang i utslippene i 2019. Derimot har utslippene økt med om lag 1 000 tonn. Oppstarten har vært preget

av et stort behov for å teste ut ny teknologi. Det har gjennom året vært en stadig økende hybridiseringsgrad, men arbeidet med å sikre stabil drift er ikke fullført.

For hurtigbåt har det vært en liten nedgang i utslippene i 2019. For hurtigbåt er det ikke noen endringer i teknologi og energibærere i 2019.

Bygg og eiendom

Redusert energiforbruk fra fylkeskommunale bygg gir i hovedsak reduserte indirekte klimautslipp. Dette vil enkelt bety at redusert energiforbruk i Trøndelag gir lavere CO₂-utslipp der hvor energien produseres. Klimabudsjettet for 2019 hadde to målsettinger for bygg og eiendom:

- 50 % redusert klimabelastning fra byggeplass og materialbruk i alle større byggeprosjekt som ferdigstilles pr 2025, mål mot 2015.
- 30 % reduksjon i samlet energiforbruk i 2022, og en reduksjon av klimabelastning knyttet til egen bygningsdrift på 40 %, målt mot status ved etablering av Trøndelag fylkeskommune i 2018.

Tiltak for redusert klimaavtrykk av materialbruk legges nå til grunn i alle større byggeprosjekt over 50 millioner kroner. Her kombinerer vi krav til klimatiltak ved nybygg og økt andel gjenbruk og rehabilitering i byggeprosjektene. Trøndelag fylkeskommune har under utvikling et prognoseverktøy som gir mulighet til å sikre bedre målkrav og prognoser for utvikling av prosjekt.

Energibruken for våre bygg, har hatt en positiv utvikling i 2019. Dette er energibruk per bygg og per enhet areal. Energibruk per enhet oppvarmet areal i våre skoler er redusert fra 131 kWh/m² år i 2018 til 121 kWh/m² år i 2019. Dette utgjør en reduksjon på 8 % målt mot 2018. For fylkeshusene er tilsvarende nedgang på 7 %, fra 164 til 153 kWh/m² år.

Nye energieffektive arealer, som nye Heimdal videregående skole og Kolstad arena, bidrar i seg selv til 6 prosentpoeng av nedgangen ved de videregående skolene.

Vi har i 2019 arbeidet videre med en samlet energioversikt og automatisert energiavlesing for hele bygningsmassen. Herunder ønsker vi å finne bedre nøkkelindikatorer for å vise sammenhengen mellom økt bruk av bygg og byggets energibruk. Bruk av skolebygg etter skoletid (24/7-bygg) vil medføre økt registrert forbruk i våre egne bygg, men vil redusere totalt forbruk og utslipp i et samfunnsperspektiv.

Det er i 2019 i mindre grad iverksatt særlige tiltak for økt lokal energiproduksjon, dette i påvente av videre arbeid med nye forretningsmodeller og teknologisk utvikling.

På grunn av nybygging av skoler har oppvarmet areal økt med 34 000 kvadratmeter fra 2018 til 2019. Selv om spesifikt energiforbruk (per enhet areal) har nedgang i 2019, har vi en økning i samlet forbruk pga økning i arealene. Samlet registret energibruk er økt fra 60,7 GWh for 2018 til 61,0 GWh for 2019.

Gjennom en bedring i indirekte utslipp målt mot den europeiske energimiksen oppnår vi likevel en nedgang i CO₂-ekvivalenter på 6,6 % fra 11,9 tonn i 2018 til 11,1 tonn i 2019.

2.2 Kompetanse

Kompetansestrategi for Trøndelag ble vedtatt av fylkestinget juni 2019. Som grunnlag for arbeidet med kompetansestrategien er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag over tilbud og etterspørsel etter kompetanse i Trøndelag. System for oppdatert kunnskapsgrunnlag, samt arenaer for analyse og dialog er en del av strategiarbeidet.

Det har blitt gjennomført brede innspills-prosesser med regionale møter og åpen høring av utkast til kompetansestrategi. I disse prosessene fikk vi også forslag til prioriteringer og tiltak for handlingsprogram. Handlingsprogram for kompetansestrategien ble behandlet i alle hovedutvalg og vedtatt i fylkestinget i februar 2020.

Vi har etablert Kompetanseforum Trøndelag med representanter fra NAV, KS, LO, NHO, NTNU, Nord universitet, Voksenopplæringsforbundet på vegne av frivilligheten, fylkesmannen og Trøndelag fylkeskommune.

Vi er i ferd med å etablere regionale kompetansefora og å operasjonalisere handlingsprogrammet.

Oppgaven med regional kompetansepolitikk er ny for alle fylkeskommuner og Trøndelag har tatt initiativ til etablering og drift av nasjonalt nettverk for utvikling og erfaringsdeling innen kompetansefeltet.

Avdeling utdanning har i tillegg utarbeidet en intern strategi og handlingsplan for etter- og videreutdanning for ansatte i utdanningssektoren i Trøndelag fylkeskommune. Strategien er treårig og handlingsplanen rulleres hvert år.

I strategien synliggjøres forankringen til lovverk og gjeldende planverk, nasjonalt og regionalt. Handlingsplanen beskriver ulike etter- og videreutdanningstiltak som gjennomføres kommende skoleår og som omfattes av strategien. Strategien og handlingsplanen omfatter etter- og videreutdanning for målgruppene lærere, skoleledere og aktører innenfor fag- og yrkesopplæringen.

I tilknytning til arbeidet med handlingsplanen er det opprettet en referansegruppe bestående av representanter fra Skolelederforbundet, Utdanningsforbundet, partene i arbeidslivet, skolene ved fire rektorer, Nord universitet og NTNU. Referansegruppens mandat er beskrevet slik: «Referansegruppen skal kvalitetssikre arbeidet med tiltakene i handlingsplanen ved å lese gjennom og gi innspill til denne.»

2.3 Samisk

Avtalen mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune for perioden 2019-2022 ligger til grunn for vårt arbeid i saker som angår samer og samiske områder i Trøndelag. Ansvarer spesielt for sør-samisk språk, kultur og samfunnsliv er sentralt.

Samisk råd er fylkeskommunens rådgivende utvalg for samiske forhold og benyttes aktivt for gjensidig informasjon om pågående saker. Regionens mange samiske organisasjoner deltar sammen med bl.a Sametinget, tосpråklighetskommunene Rørvik, Røros og Snåsa samt Trondheim kommune. Hattfjelldal kommune har ønsket å delta som observatør. I 2019 ble høstmøtet arrangert i tilknytning til Tjaktjen Tjåanghkoie – sørsamisk høstfestival. Rådet har bl.a hatt Trøndelag fylkeskommunes arbeid med regional arealplan på dagsorden i tillegg til diskusjon om arbeidet med, og prinsippene for, bruk av tосpråklighetsmidlene.

Det er etablert en administrativ samordningsgruppe for fylkeskommunens arbeid med samiske saker der sektoransvaret fungerer stadig bedre samtidig som koordinering er påkrevd.

Stortinget vedtok ved behandling av statsbudsjettet for 2019 bevilgning til nybygg ved Saemien Sijte som skal ferdigstilles i 2021.

Hovedutvalg for utdanning vedtok den 22.5.2019 handlingsplan for opplæring i samisk språk og kultur 2019-2023. Hensikten med planen er å gi informasjon om hvordan Trøndelag fylkeskommune forvalter og organiserer ansvaret om å gi opplæring i samisk. Handlingsplanen har vært utarbeidet i samarbeid med ressurskolene for sør-samisk og Aejegje.

Grong videregående skole og Røros videregående skole har status som samiske ressurskoler og er begge viktige samarbeidspartnere for Trøndelag fylkeskommune med ansvar for å tilrettelegge og gjennomføre opplæring i samisk på videregående nivå.

Aejegje språk og kultursenter er prosjektansvarlig for å utvikle læringsmiddelressurser i sørsamisk og dette arbeidet er inne i videregående fase. I løpet av 2020 forventes læremidler for (vg1-vg3) videregående opplæring 1. språk å være ferdigstilt samt at arbeidet med 2. språk er godt i gang. Læremidler tilpasset fagfornyelsen er i ferdigstillingsfasen.

Sørsamisk lærernettsverk avholdt kurssamling i retorikk november 2019, og en gruppe reiste til Israel på kurs i språkkinnlæring i løpet av året. Nettverket er også høringsinstans for ny eksamensordning.

Det er påkrevd med et koordinert arbeid for å videreføre og bygge god rekruttering av sørsamisk kompetanse i regionen. Karriereveiledning vil være en del av dette arbeidet som ligger foran oss.

Som en del av høringen på planprogrammet for regional plan for kulturminner inviterte kulturminneseksjonen samiske organisasjoner til innspillsmøte i tillegg til at det har vært avholdt møte med Sametinget.

Regionalt forskningsfond Midt-Norge gav tilsagn til et kvalifiseringsprosjekt våren 2019. Prosjektet skal se på mulighetene for å støtte opp om og revitalisere det sør-samiske språket. I tillegg er det gjennom interreg bevilga medfinansieringsmidler fra fylkeksommunen i Saemien Sijte sitt prosjekt Skearkagidh

I arbeidet med opplevelsesnæringer er det arbeidet med et Scenarieprojekt hvor samisk er løftet som ett spesielt viktig perspektiv. Det er også gjennom interreg Saemien Sijte sitt prosjekt Beavnardahke. I prosjektet skal Saemien Sijte og den svenske stiftelsen Gaaltije utvikle sørsamisk besøksnæring.

2.4 Inkludering

Det ble også i 2019 gjennomført en inkluderingskonferanse i samarbeid med Fylkesmannen der målgruppen var kommunalt og fylkeskommunalt ansatte med ansvar for kultur og/eller inkludering, flyktningmottak, frivilligsentraler/organisasjoner og museer.

Et vesentlig felt innen inkludering er integrering av innvandrere og flykninger. Vi har forberedt oss på å ta ansvar for nye oppgaver fra første januar 2020. Fra denne datoen ble nemlig flere av de regionale oppgavene på integreringsområdet overført fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) til fylkeskommunene, jf. Meld. St. 6 (2018–2019) -*Oppgaver til nye regioner*.

De nye ansvarsområdene er:

- Veiledning og kompetanseheving av kommunene i deres kvalifiseringsarbeid
- Bosetting
- Forebygging av negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
- Regional oppfølging av frivilligheten
- Tilskuddsordninger
- Samarbeid med regionale sektormyndigheter
- I tillegg gir høringen til ny «integreringslov» signaler om økt ansvar for fylkeskommunen på flere områder innen integreringsfeltet. Den nye loven skal vedtas av Stortinget i løpet av 2020.

Flere av oppgavene fra IMDi faller ikke uten videre direkte inn i dagens fylkeskommunale portefølje. Det betyr at enkelte av oppgavene som overføres må defineres på nytt og inn i en fylkeskommunal kontekst og arbeidsform.

2.5 Digitalisering

Nytt skoleadministrativt system ble innført for alle skolene i 2019. Dette systemet ble innført som en midlertidig løsning for en 3-årsperiode i påvente av det nasjonale prosjektet Visma In School – VIS.

Anskaffelse av nytt sak- og arkivsystem ble avsluttet høsten 2019. Systemet vil bli innført i løpet av våren 2020, og gir nye muligheter for digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester.

Det utvikles stadig nye løsninger som effektiviserer de administrative arbeidsprosessene. Vi har en økende bruk av robotteknologi for å løse monotone og gjentakende oppgaver, slik at vi kan frigi kapasitet til andre oppgaver. Det er også utviklet digitale løsninger for mer effektiv og sikker kommunikasjon med innbyggerne og brukere av våre tjenester.

Trøndelag fylkeskommune har også i 2019 hatt betydelig aktivitet innenfor utbygging av mobilt og fast bredbånd. Den *faste* bredbåndsdekningen i Trøndelag har fra 2018 til 2019 økt fra 83% til 86%. Den *mobile* bredbåndsdekningen i Trøndelag har fra 2018 til 2019 økt fra 96% til 97%.

Trøndelag fylkeskommune har i 2019 bidratt til å etablere DigiTrøndelag, et samarbeid som skal bidra til økt digitalisering i kommunene i Trøndelag. Samarbeidet er en videreføring av DiguT – Digitaliseringsutvalg Trøndelag, der Trøndelag fylkeskommune har hatt en ledende rolle sammen med KS og fylkesmannen over flere år. Økt kompetanse om digital transformasjon er avgjørende for å lykkes med digitaliseringsprosjekt. Trøndelag fylkeskommune er prosjekteier for prosjektet *Kompetanseløftet*, som bla. har gjennomført to regionsamlinger for kommunene i 2019 med stor oppslutning. Prosjektet skal styrke kommunenes digitale modenhet slik at de forstår mulighetene som kommer av den digitale transformasjonen, og evner å gjennomføre nødvendig omstilling i egen organisasjon.

2.6 Folkehelse

Folkehelse er et sentralt politikkområde i arbeidet med å sikre sosial bærekraft. Dette handler bl.a om velferd, trivsel og livskvalitet. Alle overordnede mål for Trøndelagsplanen.

Folkehelseprogrammet er fylkeskommunens overordnede ramme for arbeidet på folkehelseområdet. Målsettingen for programmet er at samtlige kommuner skal delta. I 2019 var 29 kommuner innlemmet i programmet. Helseundersøkelse av befolkningen i sørdelen av fylket ble gjennomført høsten 2019 med en oppslutning på 43 % (SMS-basert og egenrapportering) og supplerer de tidligere HUNT-undersøkelsene (Hunt 4 i norddelen av fylket også ble avsluttet i 2019) på en god måte. Dette gir både fylkeskommunen selv og ikke minst kommunene et godt kunnskapsgrunnlag for eget folkehelsearbeid.

Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid er en forskningsbasert metode for å drive systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid i kommunene slik som folkehelseloven krever og benyttes i arbeidet.

Fylkeskommunen fyller samfunnsutviklerrollen på området ved å gi strategisk retning gjennom programmet. Mobilisering av ulike aktører skjer gjennom mange ulike arenaer, herunder Folkehelsealliansen, forskning og utviklingsmiljø, andre regionale kompetansemiljø, gjennom samarbeidsorganet for programmet og i samarbeid med fylkesmannens velferdsnettverk. Fra regionale aktører er hensikten også å samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk.

At flest mulig gjennomfører videregående opplæring er svært viktig for folkehelsearbeidet. Dette vil føre til at færre unge er utenfor opplæring og arbeid, og med de konsekvenser dette kan ha for levekår i befolkningen. Tallene i Trøndelag peker i positiv retning (se under utdanning). Fylkeskommunen er i gang med å styrke arbeidet med å følge opp ungdommer mellom 15-21 år som er utenfor opplæring i et samarbeid med NAV og andre aktører.

Fylkestinget vedtok en omfattende satsing på psykisk helse i 2018 hvor det jobbes med mange områder. Dette omfatter spennet fra det universelle arbeidet rettet mot alle elever for å skape et trygt og godt læringsmiljø, til mer spesialiserte tiltak som utvidet skolehelsetjeneste for elever som har utfordringer med sin psykiske helse. Dette er en samarbeidsmodell som innebærer et tett samarbeid mellom kommuner, helseforetakene i Trøndelag og fylkeskommunen. Modellen er utviklet i fellesskap mellom partene, og det vil bli tatt stilling til om den igangsettes i løpet av 2020.

Fylkestinget har vedtatt å finansiere deler av meningokokkvaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse for elever i Trøndelag. Dette vil skje i et tett samarbeid med kommunene. Forhåpentligvis bidrar dette til at flere velger å ta vaksinen. Spesielt er dette viktig i forbindelse med russefeiringen.

3 | ORGANISASJON OG INTERNE STRATEGIER

3 Organisasjon og interne strategier

3.1 Resultatvurdering

Organisasjonsutvikling og bemanningstilpasning

I 2019 har det vært brukt mye tid og ressurser på å forberede de nye oppgavene fylkeskommunen har fra 2020. Statens vegvesen har beregnet at Trøndelag fylkeskommunes andel av SAMS vegadministrasjon har vært 219 årsverk. Tilsammen har nye oppgaver vært beregnet til om lag 230 årsverk, mens Trøndelag fylkeskommunen har tilsatt om lag 190 årsverk. Bemanningsplanen i avdeling veg er ikke ferdig vurdert slik at det kan bli endringer i 2020. Effektivisering av administrasjonen planlegges og iverksettes gradvis frem mot 2023. Ledige stillinger vurderes opp mot bemanningsplan 2023.

Fylkesrådmannen har gjennom en bred intern prosess evaluert og justert organisasjonen i sentraladministrasjonen. Den største endringen er etablering av avdeling veg. Med bakgrunn i funn i evalueringen vil fylkesrådmannen blant annet sette i gang flere tiltak for å bedre informasjon, samhandlingen og samarbeidet på tvers på alle nivå i organisasjonen.

Arbeidsgiverpolitikk

I 2019 er to sentrale styrende dokument vedtatt; Etisk standard og livsfasepolitikk.

Det er utarbeidet et lederutviklingsprogram for fylkesrådmannens ledergruppe, seksjonsledere og rektorer med hovedtema:

- Få med deg folka! (relasjonskompetanse)
- Forstå forvaltningen (systemkompetanse)
- Skape endring (utviklingskompetanse)
- Realisere gevinster (resultatkompetanse)

Lederprogrammet vil bli gjennomført i 2020-21.

Informasjonssikkerhet

Prosjektet med å etablere overordnet internkontroll for informasjonssikkerhet ble ferdigstilt våren 2019. Det er utarbeidet styrende dokumenter som policy og roller/ansvar for informasjonssikkerhet. Det er etablert en tverrfaglig informasjonssikkerhetsgruppe. Det ble gjennomført e-læring av alle ansatte i sikkerhetsmåneden oktober.

Beredskap og Risiko og sårbarhetsanalyser

30 videregående skoler har gjennomført opplæring i ROS-analyse, og det er gjennomført selvstendige ROS-analyser ved flere av våre skoler. Intensjon om implementering av nytt beredskapsplanverk i alle skoler før utgangen av 2019 ble imidlertid ikke nådd. Skolene trenger mer tid, og arbeidet har blitt aktualisert av trusler om skoleskyting høsten 2019.

Forum for sikkerhet og beredskap for fylkeskommunene ble etablert på initiativ fra Nordland fylkeskommune med flere, og to samlinger ble gjennomført i 2019. Forumet har stor berettigelse fordi fylkeskommunene har mange felles utfordringer. Trøndelag fylkeskommune inviterte i september Vestfold fylkeskommune til erfaringsdeling på tema «Hvordan redusere utenforskap ved tilrettelegging av skolebygget». Responsen var god både fra skolene og ansatte på seksjon eiendom.

Fylkeskommunen har anskaffet CIM krisestøtteverktøy gjennom rammeavtalen med DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap). Dette er et krisestøttesystem som også gir flere muligheter til effektivisering og bruk i daglig drift. Implementeringen startet i avdeling Veg, deretter følger media/kommunikasjon, videregående skoler og andre etter behov.

Det er arbeidet bevisst med samarbeid og samvirke både internt i fylkeskommunen, mellom fylkeskommunene, og med eksterne parter som fylkesmann, kommuner og andre interessenter.

3.2 Medarbeidere

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.

Medarbeiderundersøkelse gjennomføres annen hvert år. Det er i 2019 ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse, slik at det presenteres ingen nye målinger. Det er jobbet med tiltak og handlingsplaner på både overordnet og skole-/seksjons-/teamnivå. Sammen med evaluering av sentraladministrasjonen har medarbeiderundersøkelsen 2018 vært brukt som grunnlag for konklusjoner for foreslåtte forbedringer.

Kritisk suksessfaktor: Jobbinnhold

Bedriftshelsetjenesten er brukt som samarbeidspart i utvikling av arbeidsmiljøet ned på arbeidsplassnivå. Tema har vært bl.a. stresshåndtering, kommunikasjon, samspill og konflikthåndtering.

Kritisk suksessfaktor: Ledelse og samarbeid / Strategiske forhold og gjennomføringsevne

Det er gitt lederstøtte og lederutvikling både på individnivå og teamnivå tilpasset ulike opplevde utfordringer. De ulike fylkesdirektørene har egne møter/samlinger med sine mellomledere for å styrke helhet, samarbeid og ensartet ledelse. Fylkesrådmannen har gjennomført to ledersamlinger med rektorer/seksjonsledere der temaene gjenspeiler strategiske mål, helhetlig tenking og overordnet ansvar for alle ledere.

3.3 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring / Effektive tjenester

Netto driftsutgifter for avdeling økonomi og digitalisering og assisterende fylkesrådmann presenteres i tabellen nedenfor. Seksjon for tannhelse er en seksjon under assisterende fylkesrådmann, men driftsutgifter for seksjon tannhelse presenteres i kapittel 7 om tannhelse.

Netto driftsutgifter for avdeling økonomi og digitalisering og assisterende fylkesrådmann føres i hovedsak på tjeneste administrasjon og administrasjonslokaler. Men seksjon eiendom har driftsutgifter som føres på tjenesteområde opplæring og kollektivtrafikk.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)		Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
400	Politisk styring og kontrollorganer	944	0	120	-824
420	Administrasjon og adm.lokaler	259 271	285 444	355 572	96 301
500	Opplæring	135 417	76 423	138 086	2 670
600	Tannhelse	5 102	0	765	-4 338
700	Nærings- og bostedsutvikling	1 048	0	134	-914
710	Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 553	-3 150	4 453	900
720	Fylkesveger	116	0	20	-96
730	Kollektivtrafikk	30 827	0	36 843	6 016
740	Kulturaktivitet	3 302	0	579	-2 723
Netto driftsutgifter		439 580	358 718	536 572	96 992

Mindreforbruket på ca 97 millioner kroner er i hovedsak relatert til følgende tre forhold:

- 33 millioner kroner mindre i pensjonskostnader enn budsjettet
- 30 millioner kroner av gjenbevilgede midler fra 2018 (47 millioner kr) overføres til prosjekter som videreføres i 2020
- 29 millioner kroner avsatt til etableringsprosjektet Ny vegadministrasjon står som ufordelt hos fylkesrådmannen. Midlene skal fordeles ut til avdelinger/seksjoner som har hatt, og vil ha kostnader knyttet til dette i 2019 og 2020.

3.4 Politisk styring og kontrollopgaver

Politisk organisering

Trøndelag er organisert etter formannskapsmodellen, med fylkesutvalg og fem hovedutvalg. Det ble ikke foretatt noen større endring av den politiske organiseringen etter fylkestingstingsvalget 2019.

Ved overgangen til ny valgperiode, ble antall fylkestingsrepresentanter redusert fra 78 til 59 medlemmer som følge av fylkessammenslåingen. 10 politiske parti er representert i fylkestinget.

Fylkesutvalget har fortsatt 15 medlemmer.

Vi har følgende hovedutvalg:

- Hovedutvalg for veg – 11 medlemmer
- Hovedutvalg for transport – 11 medlemmer
- Hovedutvalg for utdanning – 10 medlemmer
- Hovedutvalg for kultur – 11 medlemmer
- Hovedutvalg for næring – 11 medlemmer

Rådgivende organer

I tillegg til de lovpålagte medvirkningsorganene (eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og medvirkningsorgan for ungdom) er andre ikke-lovpålagte rådgivende utvalg/råd videreført i innværende valgperiode.

Som følge av endringer i kommuneloven ble det under og i etterkant av konstituering gjort noen endringer i oppnevning og reglement for eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdommens fylkesutvalg.

Møter og saker til behandling

	Antall møter i 2019		Antall saker behandlet i 2019
	Forrige valgperiode	Nåværende periode	
Fylkestinget	3	2	146
Fylkesutvalget	16	5	349
Hovedutvalg for veg	5	3	66
Hovedutvalg for kultur	5	2	83
Hovedutvalg for næring	4	2	123
Hovedutvalg for transport	4	2	78
Hovedutvalg for utdanning	4	3	93
Eldrerådet	6	2	53

Råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne	4	1	42
Ungdommens fylkesutvalg	6 (hele året)	Følger ikke valgperioder	36
Integreringsutvalg	3	1	21
Klagenemnda	5	2	29
Regionplanutvalg*	1		6
Trafikksikkerhetsutvalg	4	2	36
Samisk råd	2		21
Kontrollutvalg	6	2	55

* Fra desember 2019 omorganisert til Regionalt klima- og planutvalg – jfr FT sak 139/19

Møtegjennomføring og annen aktivitet

Fylkestinget hadde i 2019 to møter på Steinkjer og to i Trondheim. Tradisjonen med å avvikle junistinget et annet sted i fylket holdes ved like, og i 2019 ble møtet gjennomført på Oppdal.

Fylkesutvalgsmøtene holdes annenhver gang på Steinkjer og i Trondheim. Utover disse ordinære møtene med saksbehandling deltar fylkesutvalget på befaringer, dialogmøter, konferanser og andre arenaer også i andre deler av fylket.

Hovedutvalgenes møter foregår delvis samlet på Steinkjer eller i Trondheim, og delvis på forskjellige steder. I sum har store deler av fylket hatt besøk av et eller flere hovedutvalg i løpet av året.

Hovedutvalg for næring gjennomførte januar 2019 studietur til Berlin i forbindelse med Internationale Grüne Woche (IGW).

Folkevalgtopplæring

Opplæring for det nye fylkestinget ble gjennomført i to bolker forrige år. Første opplæringsdag ble gjennomført dagen etter konstituerende fylkesting og den neste i tilknytning til hovedutvalgenes første møter. Folkevalgtopplæringen fortsetter i 2020.

Kontroll og tilsyn

Kontrollutvalget utfører løpende kontroll og tilsyn på vegne av fylkestinget. Disse rapportene fra forvaltningsrevisjon og selskapskontroll ble lagt fram og behandlet i fylkestinget i 2019.

- Selskapskontroll Steinkjerhallen AS
- Selskapskontroll VIGO IKS
- Selskapskontroll - MiST
- Forvaltningsrevisjon - Seriøst arbeidsliv
- Forvaltningsrevisjon Kulturminneforvaltningen av eldre kulturminner

Konsek Trøndelag IKS er sekretariat for kontrollutvalget, mens Revisjon Midt-Norge SA utfører revisjonsoppdraget. Utvalget legger fram egen årsrapport for fylkestinget.

Økonomi

Netto driftsutgifter for politisk styring og kontrolloppgaver presenteres i tabellen nedenfor.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)		Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
400	Politisk styring og kontrollorganer	60 145	62 679	74 510	14 365
410	Kontroll og revisjon	11 770	11 991	11 991	221
Netto driftsutgifter		71 915	74 670	86 501	14 586

Mindreforbruket for 2019 er på 14,6 millioner kroner, noe som i all hovedsak kan forklares med overførte midler fra 2018 med 13,4 millioner kroner.

4 | UTDANNING

4 Utdanning

4.1 Resultatvurdering

I økonomiplan 2019-2022 vedtok Fylkestinget at skolene i Trøndelag skal utvikles etter følgende ambisjoner:

1. Flere skal gjennomføre og flere skal ta fagbrev i Trøndelag.
2. Sikre en desentralisert skolestruktur, hvor nærscoleprinsippet ligger til grunn.
3. Utdanningstilbud skal videreutvikles for å imøtekomme arbeidslivets fremtidige behov.

Det ble videre uttalt at avdeling for utdanning vil jobbe målrettet for best mulig gjennomføring, læringsmiljø og læringsresultater i videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning. Fylkeskommunen har en rolle som samfunnsutvikler og har ansvar for kompetanse i et livslangt perspektiv for befolkningen i Trøndelag. Å bidra til å oppfylle regionens arbeidskraftbehov er et arbeid som går på tvers av sektorer i fylkeskommunen, og avdeling for utdanning har det koordinerende ansvaret. Trøndelag fylkeskommune skal videreutvikle en desentralisert videregående skole som kan gi ungdommene våre muligheter til en fremtidsrettet utdanning, som svarer til behovet i næringslivet og offentlig sektor, der kunnskap er driveren i utviklingen.

Kvalitetsmeldingene for de siste årene viste at resultatene i utdanningssektoren i Trøndelag både før og etter fylkessammenslåingen hadde en positiv utvikling. Det er likevel flere områder det må jobbes mer med, og de to mest sentrale er gjennomføring og læringsresultater.

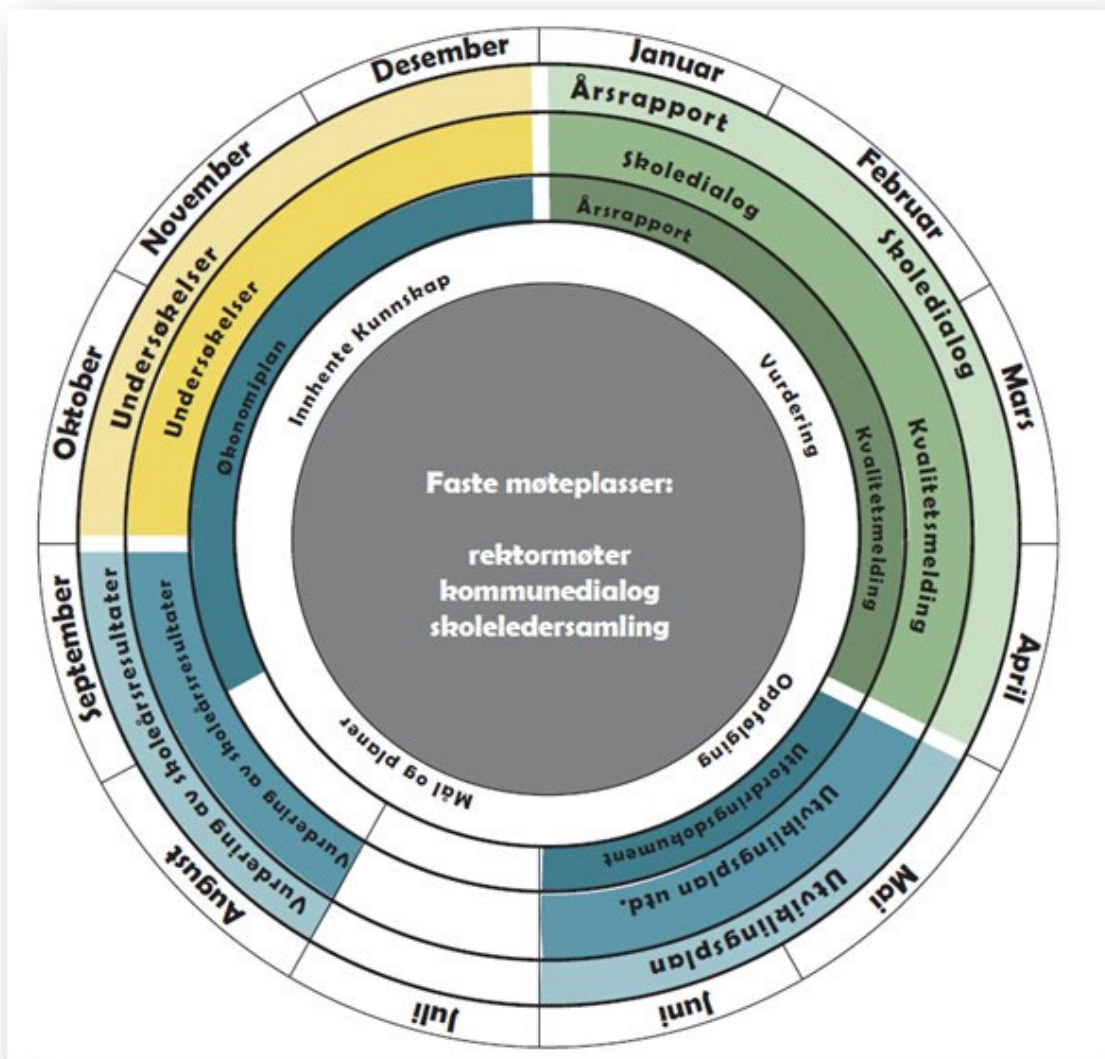
Kvalitetsmelding for videregående opplæring Trøndelag, som i år fremmes for Fylkestinget i juni, gir et utfyllende bilde av resultater oppnådd i 2019. Noen av analysene blir også omtalt i årsrapporten.

Kvalitetsmeldingen inngår i kvalitetsvurderingssystemet. Kvalitetsvurdering er å sammenstille informasjon og data som grunnlag for å drøfte kvaliteten på opplæringen internt på en skole eller i fylkeskommunen, og for å drøfte kvaliteten i større deler av eller i hele utdanningssektoren. Målet er kvalitetsutvikling og læring. Kvalitetsvurderingen er en prosess der dialogen om hva som er god kvalitet, står sentralt. Det er naturlig at det stilles spørsmål ved sammenhengen mellom kvalitet på opplæringen ved den enkelte skole og mellom skolene og resultatene i dialogen med skoleeieren.

Resultatene som legges fram gjennom kvalitetsmeldingen blir blant annet benyttet som en viktig del av fylkesdirektørens kontinuerlige oppfølging av de videregående skolene i Trøndelag. Dette gjøres blant annet gjennom:

- Fylkesdirektørens skoledialogmøter med rektor og representanter fra skolene
- Ledersamtaler
- Rektormøter

I alle disse foraene blir resultater brutt ned på skolenivå og brukt aktivt i dialogen med den enkelte skole.

Figur 1: Årshjul for kvalitetsutvikling i videregående opplæring i Trøndelag fylkeskommune. Ytre sirkel viser aktivitet på skolene, midterste sirkel viser aktivitet i avdeling for utdanning, og indre sirkel viser dokumenter som går til politisk behandling.

Trøndelag fylkeskommune har et system for veiledning og oppfølging av opplæringskontor og lærebedrifter i fylket. Opplæringskontorene i Trøndelag (OKIT) og selvstendige lærebedrifter er deltagende i arbeidet. Aktiviteter i dette systemet omfatter veilednings- og kontrollbesøk med opplæringskontor og lærebedrifter, styremøter i opplæringskontor, fellessamlinger for opplæringskontor og fagsamlinger for lærebedrifter/faglig ledere, samt læringsamlinger og skoleledersamlinger.

I 2019 ble læringsundersøkelsen, lærebedriftsundersøkelsen og årlig rapportering fra lærebedriftene gjennomført.

Resultater - Trøndelag ligger i all hovedsak på nasjonalt snitt

På et overordnet nivå ligger resultatene i videregående opplæring i Trøndelag på snittet sammenlignet med nasjonalt nivå. Innen mange resultatområder er resultatene helt like det nasjonale snittet, mens noen områder ligger like under og noen områder like over. Det er noen få områder som skiller seg ut.

Flere gjennomfører videregående opplæring

Gjennomføring av videregående opplæring har stort fokus både nasjonalt, regionalt og lokalt. Her kan vi vise til gode resultater i Trøndelag. Elevfravær er redusert med 18 % etter innføring av fraværsgrensen i 2016, færre elever slutter, og det er en økning i andelen som fullfører og består videregående opplæring i løpet av 5 år.

De nyeste tallene for 2013-kullet fra SSB viser at vi nå er oppe i 76,2 % som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem år, noe som er en økning på 1,3 prosentpoeng fra i fjor og 0,9 prosentpoeng over nasjonalt snitt. (I juni 2019 justerte SSB tallene for 2012-kullet for Trøndelag opp fra 74,3 % til 74,9 % pga. endringer i nasjonal utdanningsbase). Det er de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som har den beste gjennomføringen sammenliknet med nasjonalt snitt for utdanningsretningen. Gjennomføringen i løpet av fem år på yrkesfag i Trøndelag ligger nå 3 prosentpoeng over nasjonalt snitt.

Andelen ungdom i aldersgruppen 16 til 25 år i Trøndelag som er utenfor videregående opplæring uten å ha fullført, har gått jevnt nedover siden 2013, og ligger marginalt under nasjonalt snitt.

4.2 Elever /læringer

Strategisk mål:

Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Kritisk suksessfaktor: Læringsmiljø som fremmer læring

Læringsmiljø elever

Elevene på VG1 ved våre videregående skoler har gjennom elevundersøkelsen svart at de i stor grad trives på skolen, det er lite mobbing, og de svarer at de er fornøyd med de mulighetene de har til å medvirke i egen opplæring. Det har vært en liten nedgang fra 2018 til 2019 i andel elever som svarer at de er blitt mobbet, og det har de siste to årene vært noe færre som svarer at de er blitt mobbet av voksne på skolen i Trøndelag enn nasjonalt snitt på det samme spørsmålet. Trøndelag fylkeskommune har nulltoleranse for mobbing, og målsetningen er at ingen skal føle seg mobbet på de videregående skolene eller i våre lærebedrifter.

Elevene i Trøndelag er i stor grad fornøyd med læringsmiljøet, men det er fremdeles spørsmål knyttet til elevmedvirkning som har lavere score sammenlignet med nivået på resten av undersøkelsen. Det er på spørsmål om de er med å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene at en større andel svarer mer negativt. Avviket her gjelder både for Trøndelag og nasjonalt snitt.

Tallene på de fire indikatorene på denne suksessfaktoren har for øvrig vært stabile de siste år og ligger tilnærmet likt nasjonalt snitt.

Læringsmiljø lærlinger

Svarprosenten i lærlingeundersøkelsen har økt de siste tre år, og var i 2019 på 65 %. Det er viktig å være oppmerksom på at svarene varierer mye ut fra hvilken bedrift lærlingene arbeider i eller hvilket utdanningsprogram de har gått på. Lærlingene svarte i 2019 at de trives godt, opplever at HMS er ivarettatt og at de er fornøyd med halvårsvurderingen. Lærlingene er i større grad fornøyd med den daglige oppfølgingen de får, enn med den skriftlige dokumentasjonen på egen opplæring. Det kan bety at de foretrekker muntlige tilbakemeldinger fremfor skriftlige. Det er marginalt færre lærlinger som svarer at de er blitt mobbet eller utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på arbeidsplassen de siste månedene i Trøndelag enn nasjonalt. Trøndelag fylkeskommune har imidlertid i 2019 en liten økning i andel lærlinger som svarer at de har blitt mobbet 2-3 ganger i uken/en sjelden gang, sammenliknet med året før.

Selv om resultatene fra undersøkelsen stort sett er positive, er det enkelte ting lærlingene er mindre fornøyd med. Dette gjelder i hovedsak skolen som forberedelse til opplæring i arbeidslivet, samt spørsmål om tilgang på utstyr og hjelpemidler i skolen. I tillegg er det forhold rundt fagprøven det knytter seg usikkerhet rundt, og det er en del som svarer at de ikke opplever en reell mulighet til å påvirke egen opplæring. Samtidig er det en liten fremgang fra i fjor på disse punktene.

Kritisk suksessfaktor: Variert, relevant og praksisnær opplæring som er tilpasset den enkelte elev

Flertallet av elevene på VG1 i Trøndelag (70%) svarer på elevundersøkelsens spørsmål knyttet til variert opplæring at de er enige i at de jobber med det de skal lære på forskjellige måter. Mange av elevene sier at de har lærere som forklarer dem målene, forteller hva som er bra med arbeidet og hva de kan gjøre for å bli bedre i fagene, men det finnes også en liten gruppe elever som ikke mener dette. Mens 44% av elevene svarer at de får tilbakemeldinger fra lærerne som de kan bruke til å bli bedre i fagene én gang i uken eller oftere, svarer 16% at de kun får slik tilbakemelding fire ganger i halvåret eller sjeldnere. Resultatene på elevundersøkelsen har vært relativt stabile de siste årene, og er tilnærmet lik nasjonalt snitt.

Kritisk suksessfaktor: Læringsutbytte

Denne suksessfaktoren inneholder både karakter, gjennomførings- og skolebidragsindikatorer. Som nevnt tidligere har det vært en økning i den totale gjennomføringen i løpet av fem år i Trøndelag i den nyeste målingen, og fylket ligger over nasjonalt snitt på denne indikatoren.

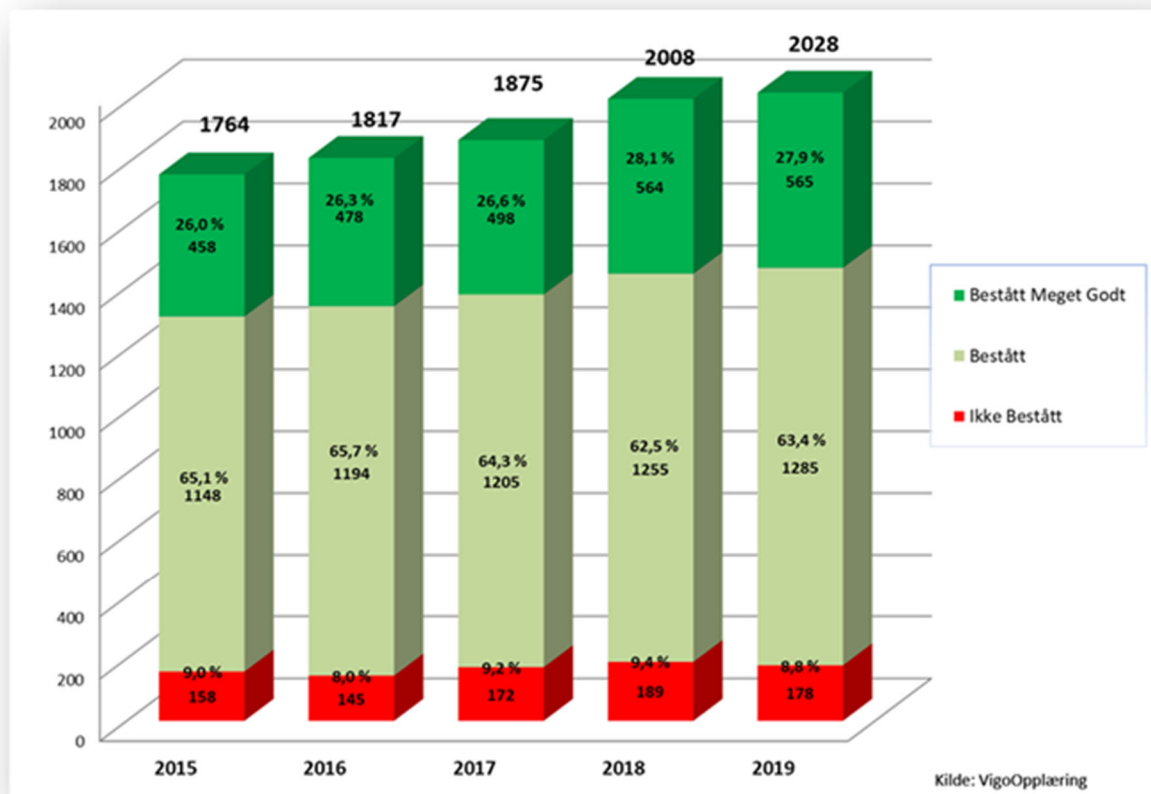
Fylkesrådmannen vil spesielt trekke frem det særlige fokuset på den sårbare overgangen etter VG2 yrkesfag. 75,3% av elevene som gikk ut av VG2 yrkesfag i Trøndelag skoleåret 2018-2019, gikk på et høyere trinn, inkludert læreplass, påfølgende skoleår («ordinær progresjon», offentlige og private skoler). En stor del av elevene med ordinær progresjon etter VG2 yrkesfag går over i læreplass. I Trøndelag var det pr 1. oktober 2019 46,2% av elevene som gikk ut fra VG2 yrkesfag samme år som gikk direkte over i læreplass. Samtidig som dette er 2,1 prosentpoeng færre enn året før, så er det den nest høyeste andelen som er målt i Trøndelag siden innføringen av Kunnskapsløftet i 2006. Resultatet ligger 0,3 prosentpoeng over nasjonalt snitt.

Det ligger i tillegg fire skolebidragsindikatorer på styringskortet knyttet til den kritiske suksessfaktoren læringsutbytte. Gjennom utviklingen av skolebidragsindikatorene har nasjonale myndigheter søkt å justere resultatene for elevenes forutsetninger, og slik få informasjon om hva det er den enkelte fylkeskommune eller skole bidrar med til elevenes læringsutbytte.

Resultatene på skolebidragsindikatorene supplerer fylkesrådmannens øvrige datagrunnlag i det kontinuerlige arbeidet med å øke læringsutbyttet til elevene i Trøndelag fylkeskommune. Trøndelag har ingen skolebidragsresultater på fylkesnivå som jamfør Utdanningsdirektoratet er signifikant annerledes enn nasjonalt snitt. Det er imidlertid enkelte signifikante forskjeller når vi går ned på enkeltskolenivå. Tallene tas blant annet med inn i Fylkesdirektørens skolebesøksrunde som gjennomføres på hver av våre videregående skoler hvert år.

Læringsutbytte lærlinger

Fordelingen mellom karakterene gitt på fag- og svenneprøver i Trøndelag de siste fem år viser en økning i andel som får bestått meget godt, fra 26% i 2015 til 27,9% i 2019[1]. Samtidig har andelen som har fått karakteren ikke bestått gått marginalt ned fra 9% i 2015 til 8,8% i 2019.

Figur 2: Samlet fremstilling av antall avlagte fag-/svenneprøver for lærlinger og elever med elevkontrakt de siste 5 årene, med karakterfordeling. Karakterskalaen i fagopplæringssammenheng er tredelt; Bestått, Bestått meget godt eller Ikke bestått.

4.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Den videregående skolen skal ha en tydelig rolle som samfunnsutvikler i samarbeid med andre aktører.

For Trøndelag fylkeskommune som skoleeier så går rollen som samfunnsutvikler ut på å bidra til, og legge til rette for gode opplæringsarenaer. Dette gjelder både i skole og på læreplass samt andre arenaer der fylkeskommunen har ansvar for opplæringen, blant annet knyttet til institusjoner innen barnevern og helse.

Så godt som alle skolene rapporterer om utstrakt samarbeid med lokalt næringsliv, både offentlig og privat. De fleste skolene har formalisert dette arbeidet ved å etablere samarbeids- og

partnerskapsavtaler. Det er stort fokus på karriereveiledning både opp mot ungdomsskoleelever og egne elever, samt formidling av læreplass for elever ved de yrkesfaglige studieretningene.

Skolene rapporterer om god dialog med ulike bransjer, næringsliv og bedrifter, spesielt knyttet til yrkesfaglige utdanningsprogram ved skolen. Det samarbeides godt både om rekruttering og formidling og det er flere skoler som er i dialog med bransjene om fremtidig behov for arbeidskraft. Det rapporteres også at opplæringskontorene gir god støtte og er viktige samarbeidspartnere.

På studieforbereidende utdanningsprogram rapporteres det om en del gode samarbeidsprosjekter, men her er det et ønske fra flere skoler om å utvikle flere og bedre prosjekter i samarbeid med både næringsliv og høyskole/universitetssektoren.

Ungdom som er utenfor videregående opplæring og arbeid er en stor utfordring både for den enkelte og for samfunnet. Den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten i Trøndelag skal styrkes for å være enda tettere på ungdommer mellom 15-21 år som ikke har fullført videregående opplæring. Fylkesrådmannen intensiverer spesielt arbeidet mot de yngste ungdommene fra 16 – 18 år for å få de i gang med opplæring, arbeid eller andre tiltak så tidlig som mulig. For å lykkes med dette arbeidet er det viktig å ha et godt samarbeid med andre tjenester i skolen som f.eks. pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og karriereveiledere, og med aktører utenfor skolen som ulike kommunale helse- og velferdstjenester, NAV, spesialisthelsetjenesten og opplæringskontor.

Tall fra utdanningsdirektoratet fra juni 2019 som oppsummerer skoleåret 2018/2019 viser at det var registrert 1306 ungdommer i oppfølgingstjenesten i Trøndelag. Av disse var 363 kommet tilbake i aktivitet, 466 var under oppfølging og veiledning, 343 var det avklart status på og 134 hadde man ikke lyktes å komme i kontakt med.

Kritisk suksessfaktor: Utvikle kompetanse som samfunnet har behov for

Skolenes kontakt med privat og offentlig næringsliv er en god kilde til å få vite noe om hva samfunnet har behov for.

Mål for utdanningen i Trøndelag er å gi ungdommene muligheter til en fremtidsrettet utdanning som svarer til behovet i arbeidslivet. Skolene har en samfunnsutviklerrolle og de rapporterer i den forbindelse på ulike prosjekter, satsninger og tiltak innen ordinær drift som omhandler samhandling inn mot lokalt og regionalt arbeidsliv. I handlingsplanen for kompetansestrategi i Trøndelag er det lagt opp til etablering av regionale kompetanseforum med kontakt mellom arbeids- og næringsliv på bransjenivå/virksomhetsnivå som vil være et bindeledd inn mot høyskole og universitet.

Det er også mulig å vurdere hvor godt vårt tilbud er utfra de resultater våre elever oppnår. Vi har gode tall på gjennomføring i Trøndelag, noe som viser at vi har god evne til å få de ungdommene som søker til videregående utdanning og opplæring til å gjennomføre opplæringen.

Læringsundersøkelsen viser at en andel av lærlingene ikke er fornøyd med skolen som forberedelse til opplæring i arbeidslivet, og at tilgang til utstyr og hjelpemidler i fagopplæringen er for dårlig. Det kan være utfordrende for skolene å holde tritt med den teknologiske utviklingen i næringslivet, noe som kan være en del av forklaringen på dette. Enkelte skoler har løst dette ved å etablere tette bånd og partnerskap til bransjer og enkeltbedrifter, slik at en større andel av opplæringen skjer i bedrifter.

Skolene med yrkesfaglige studieretninger har stort fokus på å få til gode prosesser rundt formidling til læreplass. Resultatene for fylket som helhet viser at vi i stor grad har lyktes med denne satsningen. Det er også de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som har den beste gjennomføringen i Trøndelag i løpet av fem år sammenliknet med nasjonalt snitt for utdanningsretningen, og gjennomføringen på yrkesfag i Trøndelag ligger nå 3 prosentpoeng over nasjonalt snitt.

Det er fremdeles en utfordring at det i enkelte fag ikke finnes tilstrekkelig med læreplaner. Det er også fortsatt utfordringer med å finne balansen mellom samfunnets behov og ungdommenes ønsker. Fylkesrådmannen fortsetter å ha fokus på disse områdene.

Voksenopplæring

Trøndelag fylkeskommune skal ha et fleksibelt, desentralisert voksenopplæringstilbud som møter arbeidslivets og den enkeltes kompetansebehov.

Skoleåret 2019/2020 er det første året med felles voksenopplæringsmodell i Trøndelag. Syv av fylkets videregående skoler samt Trondheim voksenopplæring (grunnskole og videregående opplæring) har et koordineringsansvar for voksenopplæring i definerte geografiske regioner. Øvrige videregående skoler i fylket bidrar ved behov i gjennomføringen av opplæringstiltak avhengig av søkerens bostedsadresse.

Det har vært en utfordring for koordineringsskolene å implementere en felles modell få måneder før gjennomføringen av det første inntaket til voksenopplæring. Spesielt har det vært utfordrende å lære opp egen organisasjon i nytt fagfelt, tilrettelegge administrative oppgaver som rettsvurdering, realkompetansevurdering, inntak, opplæring og eksamen samtidig med at inntatte elever skulle ha et godt opplæringstilbud.

1600 voksne har fått opplæring i ett eller flere fag for å nå sin ønskede studie- eller yrkeskompetanse. Det påregnes flere søkere de kommende år i forbindelse med implementeringen av en desentralisert modell i hele fylket.

Innarbeidelse og videreutvikling av modellen vil kunne medføre utfordringer innenfor dagens rammer. I april 2020 skal overordnede prinsipper i modellen evalueres for eventuelt å avdekke ønsker for justeringer.

Kritisk suksessfaktor: Engasjere ungdom i Trøndelag i demokratiske spørsmål og viktige samfunnsutfordringer

De mest sentrale tiltakene i arbeidet med medvirkningsarenaer for elever og læringer i Trøndelag fylkeskommune er fylkesdirektørens besøk ved skolene, felles samling for elevrådsledere og ledere i skolene med ansvar for elevdemokrati og skolemiljø, kontaktmøter med styret i Elevorganisasjonen (EO) og driften av læringerådet i Trøndelag.

Fylkesdirektørens skolebesøk ble i 2019 for første gang gjennomført ved alle de videregående skolene i det sammenslåtte Trøndelag. Det ble i forbindelse med skolebesøkene avholdt eget møte med elevrådene ved de 32 skolene.

I september 2019 gjennomførte avdeling for utdanning i samarbeid med elev- og læringeombudene todagens samling på Stjørdal. Dette var en felles samling for elevrådsledere og ledere i skolene med ansvar for elevdemokrati og skolemiljø.

I løpet av 2019 har det vært flere møtepunkter med EO Trøndelag. Avdeling for utdanning er invitert til fylkestyremøtene, og deltok i 2019 ved flere av disse. Høsthalvåret gjennomførte EO Trøndelag en rekke skolebesøk for å gjøre organisasjonen synlig. EO Trøndelag var også viktige bidragsytere ved høstens samling for elevrådsledere og ledere i skolene med ansvar for elevdemokrati og skolemiljø. Stifting av lokallag inn under EO Trøndelag ble vedtatt under Elevforsamlingen 28.-29. november. EO Trondheim og Trøndelag sør ble stiftet ved samme elevforsamling, og det arbeides nå med å opprette lokallag i Værnes-regionen, Innherred, Fosen og Namdalen. For øvrig har fagfornyelsen vært tema i de fleste fora der EO Trøndelag har deltatt. Medlemmer fra fylkestyret deltok også ved Liedutvalgets dialogseminarer. Nevnte aktiviteter var planlagt inn i budsjettet, og preger størrelsen på årets tilskudd fra avdeling for utdanning til EO - som for skoleåret 2019-20 kom på 320 000 kroner.

Læringerådet i Trøndelag videreførte sitt arbeid i 2019 basert på erfaringer fra tidligere år. Ved læringlekonferansen som ble arrangert i september deltok i underkant av 100 læringer som diskuterte Liedutvalgets forslag og «Kampsakene» til Læringerådet. Egen rapportering fra Læringerådet vil bli lagt frem til behandling i Fylkestingets møte 17.-18.juni 2020.

4.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Netto driftsutgifter for avdeling utdanning presenteres i 2 tabeller nedenfor. Øverste tabell viser netto driftsutgift fordelt mellom de ulike tjenesteområdene. Nederste tabell viser netto driftsutgifter fordelt mellom videregående skoler, fagskoler og andre seksjoner i avdeling for utdanning.

Tjenestegrupper (Tall i 1000 kr)	Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
420-490 Administrasjon og adm.lokaler	-3	0	0	3
500-590 Opplæring	3 054 820	2 868 143	3 155 888	101 068
730 Kollektivtrafikk	914	644	644	-270
Netto driftsutgifter	3 055 731	2 868 787	3 156 531	100 801

Avdeling utdanning (Tall i 1000 kr)	Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
31 Seksjoner i avdeling for utdanning	586 545	715 219	623 604	37 060
32 De videregående skolene	2 464 148	2 142 745	2 524 787	60 639
33 Fagskole	5 038	10 823	8 140	3 102
Netto driftsutgifter	3 055 731	2 868 787	3 156 531	100 801

Seksjoner i avdeling for utdanning (UTD)

UTD består i 2019 av 7 seksjoner og har et mindreforbruk på 37 millioner kroner. Ca. 21 millioner kroner er gjenbevilget fra 2018.

Mindreforbruket skyldes i hovedsak følgende:

- Avsatte midler for å møte utfordringene knyttet til kompetansebehov og utstyr som følge av nye læreplaner i fagfornyelsen, samt andre utstyrsbehov og kompetansetiltak i skolene.
- Midler planlagt brukt over flere år til prosjekter og formål (bl.a. ca. 10 millioner kroner til psykisk helse, yrkesfagløftet og IKO-modellen (redusere frafall i videregående skole).
- Vakanse i stillinger i flere seksjoner.
- Forsinkelse i iverksatte tiltak.
- Mindre utgifter tilknyttet pc-ordningen for elever.

Det er videre ønskelig å opparbeide en buffer for fremtidige utfordringer innen hele utdanningssektoren.

Innenfor området spesialundervisning og barnevern er det et merforbruk på 4,2 millioner kroner. Tilskudd fagopplæring har et merforbruk på ca. 2 millioner kroner.

Seksjonene har relativt god økonomistyring. Tjenesteproduksjonen er høy uten kjente brudd på forskrift og lover. Samlet sett er det en god måloppnåelse innen bærekraftig økonomi og effektive tjenester.

Posten kollektivtrafikk i tabellen over gjelder elever som trenger ledsager ved skoleskyss.

Videregående skoler

De videregående skolene har i hovedsak god økonomistyring.

Det er 32 videregående skoler inklusive TROVO (Trondheim voksenopplæringscenter).

Samlet resultat pr 31.12.19 er 60,6 millioner kroner. Gjenbevilgning fra 2018 er 55,9 millioner kroner. Reservene er altså økt med 4,7 millioner kroner i 2019.

Skolene med oppsamlet mindreforbruk rapporterer at de spesielt har avsatt midler til fagfornyelsen fra høsten 2020. En del skoler ønsker også å ha en buffer for forventet redusert elevtall de nærmeste årene. Skoler som får redusert bevilgning som følge av ny ressursfordelingsmodell, som ble innført fra 01.08.19, ønsker å avsette midler for å ha en god økonomi når ressursfordelingsmodellen får full virkning.

Skolenes resultat fordeler seg slik:

13 skoler har et oppsamlet mindreforbruk fra 3,1 til 10,6 millioner kroner, hvor Meråker videregående skole har 10,6 millioner kroner. Foruten gjenbevilgning fra 2018 på 4,2 millioner kroner er en stor del av skolens mindreforbruk knyttet til samarbeidsprosjektet med Kina, hvor mye av midlene er planlagt brukt i 2020. For de øvrige 12 skolene utgjør mindreforbruket i hovedsak gjenbevilgning fra 2018.

13 skoler har et oppsamlet resultat innenfor intervallet pluss 2,5 millioner kroner til minus 2,5 millioner kroner. Blant disse har Orkdal videregående skole størst merforbruk, noe som utgjør 3,8 % av skolens budsjett. Merforbruket er innenfor området spesialundervisning. Skolen regner med å være i balanse i løpet av et par år.

6 skoler har et oppsamlet merforbruk fra 2,7 til 9,7 millioner kroner. Jfr. omtale nedenfor.

Thora Storm videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 9,7 millioner kroner, dette utgjør 9,8 % av skolens budsjett. 7,2 millioner kroner av merforbruket er overført fra tidligere år. Etter flere runder med innsparinger vil driften snart være i balanse. Det vil imidlertid ta noen år før merforbruket kan være nedbetalt. Det er særlig innen området spesialundervisning skolen rapporterer om de største økonomiske utfordringene.

Tiller videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 9,5 millioner kroner, dette utgjør 10,6 % av skolens budsjett. 5,4 millioner kroner av merforbruket er overført fra tidligere år. Skolen har redusert flere årsverk fra høsten 2019, men for å komme i balanse på driften er det i tillegg planlagt reduksjon av 4,5 stillinger fra høsten 2020.

Charlottenlund videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 8,4 millioner kroner, dette utgjør 5,3 % av skolens budsjett. 5,5 millioner kroner av merforbruket er overført fra tidligere år. Økningen av merforbruket har i hovedsak skjedd i vårhalvåret. Betydelige innsparingstiltak er iverksatt fra høsten 2019, noe som innebærer at driften er i balanse.

Byåsen videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 5,1 millioner kroner, dette utgjør 3,3 % av skolens budsjett. Det ble overført et merforbruk på 5,5 millioner kroner fra tidligere år. Skolen rapporterer at de har kontroll på økonomien og at skolen nå er i gang med nedbetaling av oppsamlet merforbruk.

Heimdal videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 2,9 millioner kroner, dette utgjør 2,5 % av skolens budsjett. Ettersom skolen hadde med seg et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner inn i 2019, har skolen i 2019 hatt et merforbruk i forhold til budsjett på 5,1 millioner kroner. 2019 er det første hele året med ny skole med bl.a. en noe annen elevsammensetning. Dette har

medført at skolen har valgt å sette inn ekstra ressurser på visse områder. På bakgrunn av overforbruket i 2019 har skolen hatt en gjennomgang av hele organisasjonen med tanke på innsparingstiltak.

Selbu videregående skole har et oppsamlet merforbruk på 2,7 millioner kroner, dette utgjør 11 % av skolens budsjett. 1,3 millioner kroner av merforbruket er overført fra tidligere år. Økt merforbruk i 2019 er opparbeidet i vårhalvåret. Høsten 2019 har skolen tilnærmet balanse i driften. Med nye planlagte innsparingstiltak i 2020 forventer skolen en vesentlig reduksjon av oppsamlet merforbruk innen utgangen av 2020.

Skolene som er nevnt ovenfor rapporterer om flere ulike innsparingstiltak. Følgende kan nevnes:

- Sammenslåing av grupper
- Restriktiv bruk av antall programfag
- Færre kontaktlærere
- Redusert ledergruppe
- Bemanningsreduksjon
- Vakanse i stillinger når det er forsvarlig
- Utsette større innkjøp
- Innsparing innen kantinedrift
- Skjerpede kontrollrutiner mht. økonomistyring

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole)

Tall for budsjett og regnskap for fagskolen inkluderer inntektsførte statlige tilskudd til denne utdanningen. Tallene viser da fylkeskommunens egenfinansiering av utdanningen. Høyere yrkesfaglig utdanning har i 2019 et mindreforbruk på 3,1 millioner kroner. Høyere yrkesfaglig utdanning består av Trondheim, Gauldal, Chr. Thams, Stjørdal, Levanger, Steinkjer og Ytre Namdal fagskoler samt administrasjon til prosjektrektor for Trøndelag høyere yrkesfagskole som etableres fra høsten 2020.

Administrasjon for prosjektrektor har et mindreforbruk på 0,8 millioner kroner.

Trondheim fagskole har et merforbruk på 1,1 millioner kroner. Dette er i henhold til en plan for nedbetaling av tidligere års merforbruk. Chr. Thams fagskole har et merforbruk på 0,9 millioner kroner. Dette skyldes økte utgifter til ledelse samt utgifter til drift av studietilbud innen korn og melkeproduksjon.

Levanger fagskole har mindreforbruk på 2,1 millioner kroner. Skolen har med seg et større mindreforbruk fra 2018 på grunn av inntektsføring av fondsmidler. Levanger fagskole fikk i 2019 også overført ubrukte midler fra Helsedirektoratets tidligere tildeling til helsefagskoler. Dette er ubrukte midler som vi kun kan anvende til helsefagutdanning. Stjørdal fagskole har et mindreforbruk på 0,9 millioner kroner. Dette skyldes gjenbevilget mindreforbruk fra 2018 samt vakanser. Ytre Namdal fagskole har et mindreforbruk på 0,9 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak gjenbevilgning fra 2018 på 0,6 millioner kroner. Steinkjer og Gauldal fagskoler har hhv. et mindreforbruk 0,2 og 0,03 millioner kroner.

5 | PLAN OG NÆRING

5 Plan og næring

5.1 Resultatvurdering

5.1.1 Næring

Strategi for innovasjon og verdiskaping har fem innsatsområder. Nytt handlingsprogram ble utarbeidet i 2019. I tillegg har næringsseksjonen gjennomgående satsinger, samt noen rene forvaltningsoppgaver knyttet til økonomiske og juridiske virkemidler.

Bioøkonomi

I 2019 bidro Trøndelag fylkeskommune med en samlet støtte på 21,5 millioner kroner fordelt på 19 utviklingsprosjekter. Disse satsingene var igjen fordelt på 17 ulike prosjekteiere/- ansvarlige. Dette synliggjør både bredde i aktørbildet og regionens potensial knyttet til utvikling av bioøkonomien. Det er i 2019 arbeidet med en verdiskapingsanalyse for hav-, jord- og skogbruksnæringene i Trøndelag. Målsettingen er å få mer kunnskap om muligheter for verdiskaping på tvers av de mest sentrale biobaserte sektorene.

Havrommet

Rollen som tildelingsmyndighet innenfor akvakulturforvaltningen har høy prioritet. Godt samspill med øvrige sektormyndigheter, høy faglighet og tilfredsstillende kapasitet på seksjonen er viktig for næringslivet, for omverden for øvrig og for vår anseelse som forvaltningsmyndighet. Det har vært aktiv samhandling med Seksjon plan knyttet til kommunale planer i den grad de berører sjøarealene. Videre er det brukt mye ressurser på de ulike tiltakene i handlingsprogrammet, eksempelvis utredning av marin inkubator, deltakelse i ulike klynger, tiltak rettet mot fiskeriene og Brohodesatsingen sammen med NTNU. Det har vært et nært samspill med opplæringsavdelingen på kompetanseområdet, der det er gjennomført kompetansekartlegging, utviklet nye «fagskoletilbud» og utredet behov for nye undervisningsfartøy.

Smarte samfunn

Trøndelag fylkeskommune har jobbet med digital transformasjon i regionalt næringsliv gjennom Industri 4.0. Dette prosjektet har vært i samarbeid med næringshagene og inkubatorer, og partnere i det nye Interreg Europe DigiBest i 2019. Det etableres nå 7 folkeverksted i trønderske folkebibliotek som skal bidra til økt bruk av ny teknologi og større fokus på gjenbruk og miljømessig bærekraft. I tillegg har Trøndelag fylkeskommune tatt initiativ til Micro:bit til alle folkebibliotek i Trøndelag. Dette er et supplement til den nasjonale satsingen Super:bit.

Opplevelsesnæringer

Det er jobbet aktivt med tverrfaglig samhandling både eksternt og internt, og det er etablert et saksbehandlerforum for å sikre en tett dialog mellom fylkeskommunen, Fylkesmannen og Innovasjon Norge på området. Gjennom 2019 er det jobbet spesielt mye med koblingen mellom opplevelsesnæringer og mat, og Trøndelag fikk tildelt status som European region of Gastronomy for 2022. Vi begynner også å se resultater fra prosjekter som ble igangsatt gjennom 2018 med blant annet scenarioprojektet. Utviklingsprosjekter i ulike bedriftsnettverk og i kobling mot utdanningsmiljøer ser også ut til å gi effekter.

Sirkulærøkonomi

Fylkeskommunen har i løpet av året lyktes med å mobilisere flere av regionens innovasjonsmiljøer til å jobbe med sirkulærøkonomi. Aktiv tilrettelegging gjennom kompetanseheving, kontakt opp mot relevante FoU-miljøer, invitasjon til å delta i internasjonale nettverk og fasilitering av regional erfaringsoverføring har vært viktige bidrag fra fylkeskommunen. Mobiliseringsaktiviteten har resultert i flere prosjekter finansiert av regionale utviklingsmidler, blant annet Thamsklyngen, Grønn Fjellhageby/Bærekraftig Fritid i Oppdal, Avfallsklyngen i Midt-Norge, Skogmo Industripark 2.0, Waste to Value ved Næringshagen i Orkdalsregionen og Forstudium av samlokalisering innen bærekraftig forbruk. Næringsseksjonen har i samarbeid med seksjon Eiendom tatt initiativ til å

utvikle fylkeskommunens rolle i innovative offentlige anskaffelser gjennom et pilotprosjekt for materialkartlegging for ombruk på Tiller videregående skole. Det er stor aktivitet i forbindelse med det tre-årige prosjektet Geologiske ressurser i Trøndelag.

Gjennomgående satsinger, næring

Det er gjennomført et stort kompetanseløft for kommunal sektor innen digital transformasjon hvor flere hundre offentlige ledere er deltakere.

Vi har jobbet med samordning av kompetansetilbud og arbeidskraftbehov. I 2019 ble ny Kompetansestrategi for Trøndelag vedtatt, og det ble utarbeidet handlingsprogram. Det ble i 2019 ansatt 16 traineer gjennom fire traineeordninger som får støtte av fylkeskommunen. Nesten alle som ansettes som trainee får fast jobb og blir værende i Trøndelag.

I det nasjonale klynge-programmet har Trøndelag i dag 6 klynger: NCE Aquatech, WoodWorks Cluster, Tequity Cluster, Fornybarklyngen, Midsec Cluster og Autonomiklyngen. De siste årene har Trøndelag gått fra nesten ikke å ha klyngeaktivitet til å bli en av de beste regionene (fra 1 til 6 i det nasjonale klyngeprogrammet på 4 år). Bedriftsnettverk er en enklere ordning, som hovedsakelig bevilges regionalt av Innovasjon Norge. Innenfor denne ordningen er det et ganske variert bilde med tanke på bransjer, og det er i dag ca. 20 aktive bedriftsnettverk. De 6 næringshagene vi har i Trøndelag har rollen som førstelinje for Innovasjon Norge og Forskningsrådet. De fleste har også ansvaret for traineeordninger i sine regioner.

Næringsseksjonen er partner i 5 EU-prosjekt. Hensikten med dette er å få tilgang til kompetanse og supplerende ressurser, samt koble næringsaktører i regionen på relevante aktører i Europa. Regionalt Forskningsfond Midt-Norge har i 2019 behandlet 68 søknader med en samlet søknadssum på ca. 29 millioner kroner. Totalt har fondet bevilget 33,2 millioner kroner til 50 forskningsprosjekter. I 2019 ble det også avsatt en egen pott som skulle gå til samiske prosjekter. Dette resulterte i at det har blitt igangsatt 3 nye forskningsløp til en samlet verdi av nesten 1,5 million kroner. I 2019 fikk 20 bedrifter med liten eller ingen FoU-erfaring, tilslag på forprosjekt i DistriktForsk til en samlet verdi på 4,0 millioner kroner. Etter modell av DistriktForsk bedrift etablerte også Trøndelag fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen og KS, ordningen DistriktForsk Kommune. I 2019 er det det gitt støtte til 5 forprosjekter til 1,0 million kroner. Det er svært gledelig å se at flere av forprosjektene i DistriktForsk går videre til Regionalt Forskningsfond, – og at de regionale virkemidlene gir bedriftene og kommunene i regionen muligheten til å kvalifisere seg for de store forskningsprogrammene nasjonalt og internasjonalt.

5.1.2 Plan

Det er jobbet godt med de ulike områdene som det er vist til i Økonomiplan for 2019 – 2022. Det er spesielt to områder det er viktig å trekke fram; Klima/miljø og kommuneveiledning. Det har vært jobbet godt og mye med klima og miljø i 2019, og det vil fortsatt være fokus på området framover med tanke på klimaomstillingsbehovene i Trøndelag. Regional strategi for klimaomstilling er nå på høring, og skal behandles i Fylkestinget i juni. Vi har også fått på plass tilskudd til viktige oppryddingsaktører på kysten og viktig kartlegging av plastavfall.

I kommuneveiledningen er det inngått et samarbeid med Distriktsenteret og Nordland fylkeskommune gjennom prosjektet Distriktskommune 3.0. Dette er en viktig arena for de små kommunene hvor Ruralis og Nordlandsforskning skal følge prosjektet. Vi har ikke greid å få på plass en ordning som ivaretar tiltak mot viltpåkjørsler i 2019, men det ser ut til at dette kommer i orden ved etablering av ny Veiafdeling.

I arbeidet med evaluering av organisasjonen blir det satt i gang en omorganisering av Avdeling plan, næring og kulturminner. Dette vil ha betydning for økonomi og ansvarsområder for 2020.

5.1.3 Kulturminner

Kulturminneseksjonen har både forvaltningsoppgaver etter plan- og bygningsloven og kulturminneloven og en samfunnsutviklerrolle knyttet til kulturarv. Noe for lav kapasitet over tid har generelt sett ført til at forvaltningsoppgavene prioriteres framfor utviklingsoppgaver. Flere av

utviklingsoppgavene gir imidlertid effektiviseringsgevinster og forsterker kulturminner som ressurs i samfunnet.

Kulturminner som ressurs i samfunnsutviklingen

Arbeidet med regional plan for kulturminner er i gang. Vi legger opp til vedtak av planen høsten 2021.

Planprogrammet for regional plan for kulturminner ble lagt ut på høring tidlig på høsten med høringsfrist 31.12. I utforming av planen vil vi jobbe spesielt med temaer som å skaffe oversikt over kulturmiljø og kulturlandskap av regional interesse, by- og stedsutvikling, håndverk, klima, opplevelsesnæring og kulturminner, nasjonsbygging og demokratiutvikling.

Gjennom de siste årene har fylkeskommunen fulgt opp kommuner i arbeidet med kommunale kulturminneplaner. Nå har 19 kommuner i Trøndelag ferdige planer, mens 22 har planer under utarbeidelse og to har meldt inn oppstart tidlig i 2020. Kommunale kulturminneplaner øker kunnskap lokalt og regionalt, skaper økt forutsigbarhet og gir grunnlag i plan- og byggesaksbehandlingen.

Kulturminneseksjonen har gjort et større arbeid i prosjektet KULA (kulturlandskap med nasjonal interesse). Mange kulturlandskap er vurdert og det er gjort et utvalg på 25 kulturhistorisk viktige landskap i Trøndelag. KULA-registeret skal være et kunnskapsgrunnlag og forvaltningsverktøy for kommunene og andre myndigheter som påvirker og styrer utviklingen av landskap. Det vil klargjøre hvilke landskap det knytter seg nasjonale interesser til, hva disse består i og hvordan de bør ivaretas. Prosjektet går fram til 2021.

Kulturminneseksjonen ønsker å synliggjøre og benytte kulturarvens potensiale i samfunnsutviklingen. Vi jobber derfor med attraksjonsutvikling og opplevelse med basis i kulturminner, og med utviklingsoppgaver på kulturminneområdet med kobling mot klima, næring og kultur. I dette arbeidet samhandler vi med og mobiliserer et stort mangfold av aktører på feltet. I 2019 har vi særlig satset på formidlingsprosjektene *Kongeveien over Dovrefjell* og *Gravfeltet Vang* i Oppdal. I tillegg har vi samarbeidet med tømmerlinja på flere videregående skoler der vi har bidratt med håndverkskurs rettet inn mot istandsetting og restaurering av eldre bygg.

Forvaltningsoppgaver

Ny ansvarsforskrift for kulturminneloven ble vedtatt i 2019. Mange nye oppgaver innenfor kulturminnefeltet overføres til fylkeskommunene fra 1. januar 2020. Kulturminneseksjonen har gjort et systematisk arbeid med å beregne konsekvenser og kapasitetsbehov knyttet til oppgaveoverføringen. Gjennom statsbudsjettet kom det fram at statlige overføringer til å betjene nye oppgaver var marginal. Med dette som utgangspunkt iverksatte seksjonen en gjennomgang av nye og gamle oppgaver med tanke på omfattende nedprioritering av oppgaver. Samtidig er det arbeidet overfor staten med å påpeke behov for økte ressurser.

Høsten 2018 ble Levanger sentrum fredet som ett av få kulturmiljø med nasjonale kulturminneverdier i Norge. For å yte god veiledning og rådgivning overfor eiere og kommune, etablerte vi høsten 2019 et kontor i Levanger rådhus. Kontoret er bemannet med en bygningsvern håndverker i 50% stilling og en saksbehandler en til to dager i uka. Vi har allerede høstet gode gevinster av dette grepet og har stor tro på at denne nærheten til eiere i kulturmiljøet er viktig for å fremme en god utvikling og bevaring av området.

Fra og med november har vi intensivert arbeidet med å systematisere og effektivisere arbeidsprosesser og rutiner på seksjonen. Gjennom et midlertidig engasjement har arbeidet med effektivisering blitt prosjektorganisert og det legges opp til et systematisk arbeid for å forbedre saksbehandlingsrutiner. Dette forventer vi at vil gi gode effektiviseringsgevinster samtidig som det fører til en kvalitetsheving av arbeidet i seksjonen.

5.2 Brukere

Strategisk mål:

I samhandling med andre yte gode tjenester til kommuner, næringsliv og øvrige interessenter.

Kritisk suksessfaktor: Utøve fylkeskommunens myndighetsrolle på en forutsigbar og tydelig måte som sikrer likebehandling.

I de fleste kommuneplanprosesser (også i de fleste i områdeplaner/reguleringsplaner) er vi i dialog med kommunene før de kommer på høring slik at vi både gir innspill til prosess og faglige råd knyttet til myndighetsområdene. For de små kommunene oppleves dette som spesielt verdifulle bidrag. Vi har som mål å holde frister i saksbehandlingen, men noen utsettelse har vi hatt. I løpet av 2019 har vi behandlet 24 kommuneplaner, 14 områdeplaner og 440 reguleringsplaner. Vi har hatt 12 innsigelser, men bare 5 er brakt til mekling. Vi har behandlet 579 dispensasjonssøknader, vi har frarådet dispensasjon i 122, og har hatt 2 påklagede vedtak. De fleste dispensasjonene gjelder dispensasjoner i strandsonen. Det er på strandsone vi har vedtak om to påklaginger. Vi anser det som viktig å være lojal til vedtatt kommuneplan i og med at denne er en «kontrakt» mellom kommunen og regional og statlig myndighet. På dette området vil det være en avveining mellom fylkeskommunens myndighetsutøvelse og utviklingsperspektivet.

Kulturminneforvaltningen er i stor grad basert på faglig skjønn, noe som stiller ekstra krav til begrunnede vedtak. Det er behov for å bli mer forutsigbar og tydelige, men det er få klager på våre vedtak. Også i 2019 har seksjonen fokusert på å utvikle lik praksis og utøvelse av faglig skjønn i den daglige forvaltningen etter sammenslåingen av trøndelagsfylkene.

I 2019 startet arbeidet med regional plan for kulturminner. Planen skal bidra til økt forutsigbarhet og tydelighet, blant annet ved i større grad å synliggjøre hvilke kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap som har regional og nasjonal verneverdi i regionen. Planen er ventet ferdigstilt mot slutten av 2021.

Kritisk suksessfaktor: Tidlig dialog og veiledning

Gjennom Plan og bygningslovens bestemmelser har fylkeskommunen et eget ansvar for Planforum i regionen. Vi har fått på plass en god ordning med Regional planforum hvor kommunene kan møte statlige og regionale myndigheter. Det er ikke gjennomført evaluering av Planforum i 2019. Fylkesmannen har sammen med andre statlige etater og fylkeskommunen et eget forum for å utvikle samarbeidet og felles kunnskapsgrunnlag for tidlig dialog med kommunene.

Seksjon kulturminner har for 2019 ikke tall på antall saker og prosjekt vi har vært involvert i forkant av at saken har kommet til behandling. Vi vurderer likevel at graden av involvering i forkant av plansaker bør styrkes, mens graden av involvering i forkant av byggesaker og oppfølging av fredete kulturminner er nokså god. KOSTRA-tall viser at nyere tids kulturminner har behandlet 76 søknader om dispensasjon fra vedtak om fredning (kml §15a). De fleste er innvilget. Den lave andelen søknader som *ikke* er innvilget, skyldes tett dialog med eiere av fredete bygninger i forkant. Dette gir tidlig avklaring for eierne, og reduserer andelen søknader som ikke fyller kravene til dispensasjon fra fredningen.

Kritisk suksessfaktor: Effektivisering og digitalisering av tjenester

Seksjon Plan har tilskuddsforvaltning på vannforvaltning og viltforvaltning. På vannforvaltningsområdet har vi bidratt med tilskudd til de 11 vannområdene med til sammen 3,3 millioner kroner. Viltformålsmidlene er på 0,9 millioner kroner. Disse midlene fordeles etter søknad og vi mottok 30 søknader i 2019. En digitalisering av tilskuddsforvaltningen vil være positiv for å effektivisere forvaltningen. Vi vil ha dette som innspill til porteføljestyret i Digitaliseringsprosjektet.

Seksjon kulturminner brukte en vesentlig andel av ressursene til behandling av tilskudd til fredete bygninger og anlegg og verdensarv (Statsbudsjettet kap 1429, post 71 og 79) i 2019. Ressursbruken er ikke tallfestet, men vurderes som vesentlig og en risikofaktor for kapasiteten.

Effektivisering og digitalisering av tilskuddsforvaltning er en nasjonal satsning, og Trøndelag fylkeskommune var i 2019 pilot for DigiSak, som er Riksantikvarens elektroniske løsning for dette. Så langt opplever seksjonen en vesentlig effektiviseringsgevinst. Mindre tid går med til *administrering* av søknadene, noe som gir mulighet for bedre faglig oppfølging av prosjektene. Erfaring viser at faglig oppfølging i forkant og underveis har direkte innvirkning på oppfylleelsesgraden av tilskuddene. DigiSak skal på sikt utvides til å gjelde dispensasjonsbehandling for automatisk fredete kulturminner, fartøy, samt flere av tilskuddsordningene som fylkeskommune har overtatt ansvar for etter 1. januar 2020.

I 2018 utviklet seksjon kulturminner et nytt elektronisk GIS-system som sikrer mer effektiv datafangst i felt, og som dermed gir enklere oppfølging av arkeologiske feltarbeid. Systemet er fortsatt ungt, og saksbehandlerne i en opplæringsfase. Likevel erfarer vi at systemet letter og effektiviserer hverdagen. Seksjonen fortsetter digitaliseringen av eldre tid i 2019, med fokus på ytterligere styrking av feltarbeid.

5.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Ta en ledende rolle i utviklingen av Trøndelag og sikre bredt eierskap til regionale planer og strategier

Avdeling for plan og næring har fått på plass et relativt godt samarbeid med regionrådene, men det gjenstår ennå en felles forståelse for ulike behov noe det må jobbes videre med i 2020.

Det er spesielt i arbeidet med Regional plan for arealbruk at det er viktig å sikre både forankring og eierskap. Det er ikke alle områdene i Trøndelag at vårt engasjement på dette området tåles like godt. I de kommunene som deltar aktivt i arbeidet jobbes det godt sammen med administrasjonen. I arbeidet med Regional strategi for klimaomstilling ble vi oppfordret til å ta de unges perspektiv inn i prosessen. Dette lyktes vi godt med. Både Trøndelagsplanen – Regional planstrategi for 2020 – 2023- og Regional strategi for klimaomstilling ble sluttført som høringsutkast i løpet av 2019. Arbeidet med revisjon av Regional plan for vannforvaltning er også i prosess inn i 2020. I arbeidet med alle disse planene og strategiene har vi vektlagt arbeidet med å få til gode prosesser som ivaretar forankring og medvirkning.

Seksjon næring har ledelse av mange regionale partnerskap. Disse er Innovasjonsteam Trøndelag, Forsvarsforum Trøndelag, Kompetanseforum Trøndelag (felles med utdanningsavdelingen), Marint Partnerskap, Petroleum politisk utvalg, Næringspartnerskapet i Trøndelag og Kystskogbruket.

Seksjon næring har også gjennomført en prosess med utarbeidelse av nytt handlingsprogram for innovasjon og verdiskaping. Her var det svært god deltakelse fra andre avdelinger.

Seksjon kulturminner følger kontinuerlig opp arbeidet med kommunale kulturminneplaner. I 2019 har flere kommuner vedtatt kulturminneplan. Etter 2019-kommunestruktur har nå 17 kommuner vedtatt kulturminneplan, 24 er i gang og 2 er i «igangsettingsfasen». Det innebærer at kun 5 kommuner ikke har startet arbeidet. Denne prosessen evalueres i 2020.

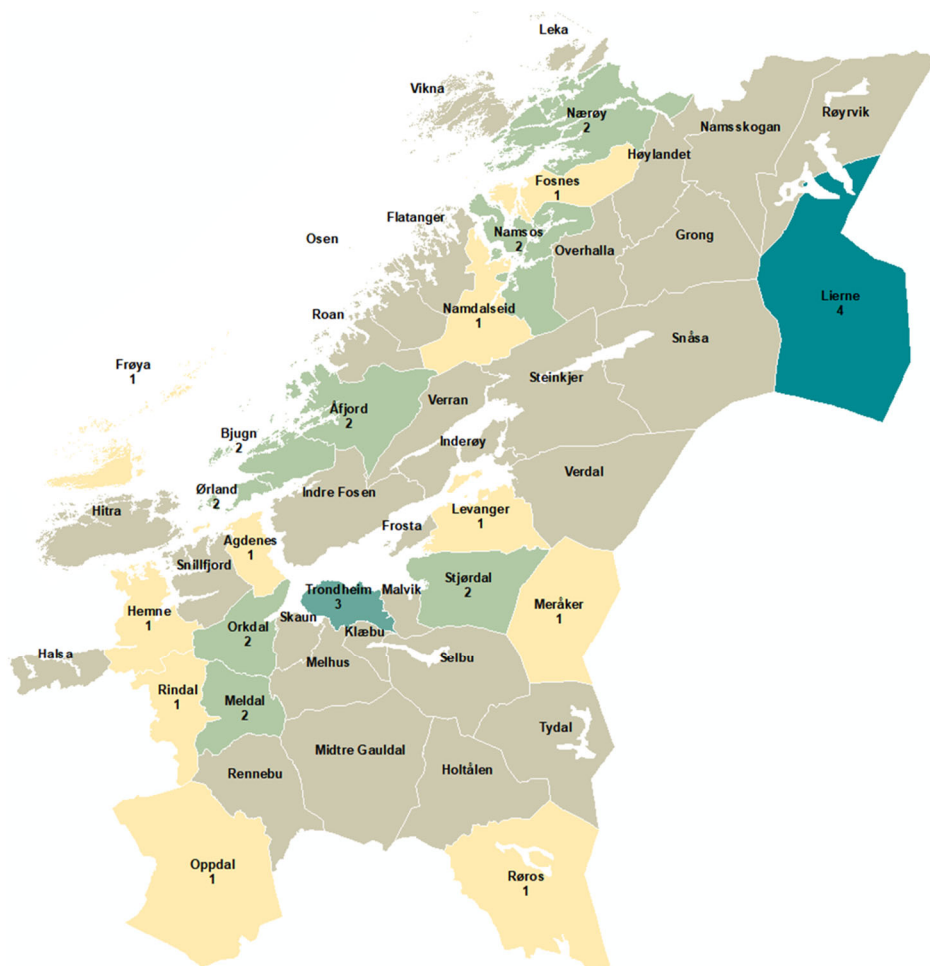
Kritisk suksessfaktor: Samhandling internt og eksternt

Samarbeid på tvers av seksjoner og avdelinger har utviklet seg i løpet av 2019. Flere faste strukturer er etablert. Det er likevel behov for å jobbe videre med bevisstgjøring og «påtvers-tenking».

Avdelinga har tatt ansvar for å etablere interne tverrfaglige/tverrsektorielle grupper for klimaarbeid, plan- og strategiarbeid og universell utforming. Veilederen for planlegging som er utarbeidet er ikke fullstendig implementert i hele organisasjonen, og det er fortsatt ulik grad av deltagelse fra andre avdelinger i overordnet plan – og strategiarbeid. På dette området har det imidlertid vært stor forbedring i løpet av 2019.

I vedtakssaker tilstreber avdelinga involvering fra flere seksjoner og avdelinger. I utviklingsprosjekt har flere seksjoner og avdelinger vært involvert i 50 % av sakene. Tilsvarende tall fra marin sektor er 100%.

Eksternt vil vi framheve samarbeid med regionrådene og revitalisering av Plannettverket sammen med Fylkesmannen og Planforum. Klimarådet ble lagt ned i 2019 og erstattes av Regional klima- og planutvalg for å bl.a. sikre en breiere politisk forankring til det arbeidet.

Figur 1 Kommuner som hadde planer i Planforum 2019

Seksjon kulturminner samhandler tett med verdensarvforvaltningen på Røros både i den daglige forvaltningen og i forbindelse med større planprosesser som handlingsprogram til Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen samt ny forvaltningsplan for verdensarven.

Seksjonen samhandler til enhver tid med kommuner og eiere/brukere av kulturminner. Dette er et arbeid som er særlig viktig for å skape forståelse for kulturminnene og igjen bidra til en mer forutsigbar og effektiv forvaltning.

Kritisk suksessfaktor: Relevant kunnskapsgrunnlag som basis for utvikling

Vellykkede strategiske grep betinger et faglig godt kunnskapsgrunnlag. Politikerne ønsker å gjøre kunnskapsbaserte vedtak, noe vi må bidra med. Trøndelag i tall er et slikt godt grunnlag sammen med dypdykk i temaområder som grunnlag for ulike planer og strategier. I 2019 er det arbeidet godt med å utvikle tverrfaglige saksframlegg slik at konsekvensene av de ulike vedtak kommer godt frem.

Arbeidet med Regional plan for kulturminner har startet, og planprogrammet ble lagt ut til høring tidlig på høsten 2019. Som del av arbeidet med utvikling av planen vil det gjøres et systematisk arbeid med innhenting av kunnskapsgrunnlag som vil styrke forvaltningen av kulturminner.

Av til sammen 5 prioriterte satsingsområder i Strategi for innovasjon og verdiskaping næringsstrategi, har vi systematisk styrket kunnskapsgrunnlaget. Innenfor *Opplevelsesnæringer* er det utarbeidet et nytt kunnskapsgrunnlag, mens det innenfor *Havrom* er det utarbeidet en havromsanalyse. I tilknytning til arbeidet med ny Strategi for innovasjon og verdiskaping, vil det bli gjort en grundig vurdering av behovet for ny kunnskap.

Gjennom samarbeid med Seksjon næring om næringsutvikling basert på kulturminner (programsatsing Historienes Trøndelag), arbeides det med utprøving av og innhenting av kunnskap om sentrale spørsmål knyttet til slik utvikling.

5.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Netto driftsutgifter for avdeling plan og næring presenteres i tabellen nedenfor. Avdelingen har oppgaver innenfor tjenesteområdene som presentert i tabellen.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)		Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
420	Administrasjon	1	0	0	-1
701	Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet	115 462	112 453	138 854	23 392
711	Konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	-11 484	-15 083	-15 083	-3 599
715	Lokal og regional utvikling	34 352	39 082	52 811	18 459
716	Friluftsliv og miljø	2 554	1 371	3 398	844
750	Kulturminnevern	18 275	17 210	22 072	3 797
Netto driftsutgifter		159 160	155 033	202 052	42 892

Avdeling plan og næring har et mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 42,9 millioner kroner.

Det er et mindreforbruk på lønn på Seksjon næring på grunn av vakanser og sykelønn. I tillegg er det utviklingstiltak som ikke er gjennomført, samt overførte midler fra 2018 som ikke er brukt. Bevilgninger som ikke kan avsettes og som ikke er iverksatt, utgjør til sammen 10,4 millioner kroner.

Årsregnskapet for regionale utviklingsmidler viser et mindreforbruk på 0,167 millioner kroner. I tillegg har det vært et mindreforbruk på statsmidlene fra KMD på 1,751 millioner kroner som er avsatt på bundet fond. Opptjente renter på statsmidlene utgjør 4,942 millioner kroner. Marint utviklingsfond er tilført 4 millioner kroner og Regionalt utviklingsfond er tilført 8 millioner kroner. Det er ikke tilført renter på fondene i 2019. Konesjonskraftsinntektene har et avvik på om lag -3,6 millioner kroner i forhold til budsjett.

På seksjon kulturminner er det et samlet merforbruk på lønn på om lag 0,5 millioner kroner når sykepengerefusjonen er hensyntatt.

Utviklingsprosjekt som handlingsplanmidler nyere og eldre tid, samt pilot kulturminnereisen har et mindreforbruk på om lag 2,3 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad at utviklingsarbeid er nedprioritert som følge av stor arbeidsbelastning på seksjonen. Feltarkeologiske oppdrag har en netto driftsramme på -1,7 millioner kroner. Inntekten på feltarkeologiske oppdrag var på omkring 2,6 millioner kroner, mens utgiftene var på 1,9 millioner kroner. Inntjeningskravet mangler dermed om lag 0,447 millioner kroner for å gå i balanse. Pågående prosjekt med utsatt aktivitet har om lag 1,5 millioner kroner i mindreforbruk.

Gjennom regionreformen er kulturminneområdet tilført mange nye oppgaver, men svært lav finansiering. For å minske sårbarheten gjøres flere grep der vi aktiverer mindreforbruket fra 2019 for å håndtere situasjonen.

På seksjon plan er det et mindreforbruk på lønn på grunn av vakanser/ naturlig avgang og reduserte stillingsandeler. I tillegg er det litt mindre reiseaktivitet en forutsatt og mindre forbruk til inventar/utstyr og diverse driftsutgifter. Mindreforbruk på prosjekter i seksjonen utgjør om lag 12,8 millioner kroner, hvorav 5 millioner kroner bevilget av Fylkestinget til ladeinfrastruktur for El-bil. I tillegg er det også andre bevilgninger som ikke fullt ut er utbetalt i 2019. For andre prosjekter kan mindreforbruket skyldes forskyving av framdrift og ikke igangsatte prosjekter slik som forutsatt.

6 | KULTUR OG FOLKEHELSE

6 Kultur og folkehelse

6.1 Resultatvurdering

Kulturstrategien, Balansekunst, ble vedtatt av fylkestinget i juni 2019. Den gir overordnet føring for fylkeskommunens innsats på området kultur (brett definert) og legger føringer for arbeidet.

Avdeling kultur og folkehelse har koordineringsansvar for samiske saker, ungdom, inkludering og folkehelse. Samordningsgruppe er etablert for fylkeskommunens arbeid med samiske saker der sektoransvaret etter hvert fungerer godt samtidig som koordinering er påkrevd. Trøndelag fylkeskommune sin avtale med Sametinget ligger til grunn for arbeidet.

Arbeidet med et bedre kunnskapsgrunnlag for kultur og idrettsområdet er i utvikling og gir dermed både kommuner og fylkeskommunen et bedre grunnlag for videre arbeid med innretning av de ulike virkemidlene.

Folkehelseprogrammet er en vesentlig innsats for fylkeskommunen der målsettingen er at samtlige kommuner skal delta. I 2019 var 29 kommuner innlemmet i programmet. Helseundersøkelse av befolkningen i sørdelen av fylket ble gjennomført høsten 2019 med en oppslutning på 43% (SMS-basert og egenrapportering) og supplerer de tidligere HUNT-undersøkelsene på en god måte. Dette gir både fylkeskommunen og kommunene et godt grunnlag for eget folkehelsearbeid.

Fylkeskommunen bidrar til utvikling av det profesjonelle kunst- og kulturlivet gjennom en rekke eierskap og en betydelig tilskuddsrolle. Den kulturelle skolesekken (DKS) er et viktig redskap i å gi alle elever tilgang til opplevelse av profesjonell kunst og kultur. Totalt 2 114 hendelser/forestillinger fordelt på 125 turneer nådde 132 784 elever fordelt på 97 produksjoner.

Samlet behandler avdelingen ca. 1300 enkeltsøknader innenfor en rekke ulike tilskuddsordninger. Totalt 2 klagesaker er mottatt og behandlet i 2019.

6.2 Brukere

Strategisk mål:

Gi tjenester av høy kvalitet, og i samspill med andre legge til rette for gode kulturopplevelser i hele regionen.

Kritisk suksessfaktor: Service og veiledning

Avdelingen har en del driftsoppgaver, men rådgivningsrollen er også svært sentral.

Elev og lærlingeombudet har besøkt 31 videregående skoler og 6 privatskoler, samt deltatt på lærlingesamling. Samlet er 279 henvendelser fulgt opp. Mobbeombudet følger opp henvendelser fra barnehager og grunnskoler løpende (ca. 100 saker i 2019).

Egne møter med kommunene gjennomført i folkehelseprogrammet. Veiledning om retningslinjer for spillemidler for idrett gjennomført i egen kommunekonferanse samt gjennom løpende veiledning. Høringsprosess med kommuner og idretten vedrørende nye retningslinjer for spillemidlene påbegynt høsten 2019 med god deltagelse. Kulturdepartementet (KUD) har fjernet forhåndsgodkjenningen av anlegg, noe som ytterligere forsterker veiledningsbehovet. Samlet tildeling innenfor spillemiddelordningen var i 2019 142 millioner kroner. I tillegg ble det fordelt ca. 20 millioner kroner til barn/unge, friluftsliv, idrett og helsefremmende tiltak med egne midler og statlige midler (totalt 1019 søknader innenfor disse ordningene).

Innenfor de tre ulike ordningene for kulturtilskudd ble det behandlet 347 søknader (162 tildelt) og fordelt samlet 8 627 000 kroner i 2019.

Fylkesbiblioteket har et utstrakt samarbeid med kommunene, og legger til rette for bokbuss, arrangementer, forfatterbesøk, prosjekter mm.

Kritisk suksessfaktor: Gi alle mulighet til deltagelse i kulturaktiviteter som skaper refleksjon og engasjement

De profesjonelle institusjonene bidrar innenfor sitt samfunnsoppdrag.

Fylkesmusikerne: 6 egne produksjoner – 30 enkeltstående konserter, samt bidrag i prosjektet Diafon (Ytre Namdal), samt fortsatt samarbeid med Frode Fjellheim med fokus på samisk musikk.

Vrimmel gjennomført i midtre Namdal med 230 kulturhendelser i løpet av 2 uker. Flere lokale bidrag supplerer festivalen.

DKS: samlet 97 produksjoner, herav:

- 29 med elevmedvirkning
- 22 med spesielt fokus på mangfold og inkludering
- 7 med samisk innhold og/eller tematikk

UKM: 3200 ungdommer deltok fordelt på 1477 innslag (størst deltagelse i landet). 45 representanter til den nasjonale UKM festivalen.

Den kulturelle spaserstokken: Fordelt på samtlige 49 kommuner etter fordelingsnøkkel – samtlige ga tilbud til målgruppen.

Barnehagekonserter: Det ble sendt ut 2 produksjoner og gjennomført 37 forestillinger – som til sammen ble vist for 1621 barn. I tillegg ble det under Vrimmel vist forestillingen *Elefantastiske venner*. Dette var et samarbeid med Nord Universitet og studenter. Totalt 7 forestillinger som til sammen ble vist for 220 barn.

Kultur og bibliotekbussen: 11 kommuner (samt Engerdal) – samlet utlån 15 181.

Sommerleskampanje: 14 514 barn registrert med 180 670 leste bøker.

Oversatt og utgitt 10 bøker (sørsamisk, to andre samiske språk) samt 3 lydbøker.

6.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Samarbeid, prosesser og samspill mellom ulike aktører innenfor kultur og folkehelse

En rekke konferanser gjennomført i egen regi eller med andre. Avdelingen har lagt vekt på å samordne egne arrangement, av hensyn til kostnader og tidsbruk for deltakerne.

Avdelingen bidrar med innspill til kommunenes kommuneplaner – samfunnsdelen.

Det er gjennomført seks søkekonferanser/idedugnader i forbindelse med Program for folkehelse med FoU-miljø og kommuner i 2019. På hver dugnad har det deltatt mellom 40-60 personer som

består av et bredt utvalg av aktører som gjennom idedugnaden arbeider seg fram til ett eller flere felles tiltak de mener kan være gode tiltak for å fremme barn og unges psykiske helse og motvirke rusbruk.

Trøndelag fylkeskommune er aktiv bidragsyter i prosjektet Kunstgress21 som har som langsiktig målsetting å få opp produksjon av kunstgress som ikke gir miljøbelastninger. Senter for idrettsanlegg og teknologi, DIFI og programmet for offentlige anskaffelser er sentrale samarbeidsaktører.

Prosjektet Litterære pusterom fikk tilskudd fra Sparebankstiftelsen – leselederkurs med 35 deltagere og mange Litterære pusterom gjennomført.

Folkeverksted - prosjekt i samarbeid med næringsseksjonen i sju folkebibliotek.

Samisk råd er fylkeskommunens rådgivende utvalg for samiske forhold og benyttes aktivt for gjensidig informasjon om pågående saker. Trøndelag fylkeskommunes arbeid med regional arealplan har stått sentralt sammen med føringer for bruk av tospråklighetsmidlene.

Ungdommens fylkesting og ungdommens fylkesutvalg ble etablert for ny 4 årsperiode høsten 2019 og bidrar både til innspill til Trøndelag fylkeskommunes eget arbeid, og i etableringen av kommunale barne- og ungdomsråd.

Fylkeskommunen innehar høy kompetanse på kultur – og folkehelseområdet og vi bidrar i stor grad til kompetanseheving på feltet opp mot kommuner, lag og foreninger gjennom rådgivning, kurs og konferanser.

Kritisk suksessfaktor: Systematisert kunnskap om kultur og folkehelse

Helseundersøkelsen i Trøndelag gir unikt kunnskapsgrunnlag for kommuner og fylkeskommune. I 2019 ble det gjennomført en enklere SMS undersøkelse der målgruppen var alle over 18 år i det tidligere sør-fylket. I tillegg bidrar data fra SSB, Ungdata, KOSTRA og annen statistikk med å sikre et godt kunnskapsgrunnlag.

Pågående arbeid for oversikt over kulturbygg – ikke fullført i 2019.

Kritisk suksessfaktor: Initiativ og aktivt eierskap

Dialogmøter gjennomføres med de profesjonelle institusjonene som mottar tilskudd – totalt 35 gjennomført i 2019. Fokus på institusjonens samfunnsoppdrag og pågående arbeid med regionreformen har vært gjennomgående tema.

Museet Midt (IKS) har utredet konsekvenser av sammenslåing av flere av eierkommunene og har parallelt endret eiersits slik at flere kommuner er eiere og får tilgang til støtte fra museets distriktskonservatortjeneste.

Overføring av Rindal kommune til Trøndelag medførte at forvaltningen av Rindal skimuseum ble overført til Museene i Sør-Trøndelag (MiST). Formalisering gjenstår ettersom økonomisk tilskudd fra KUD ikke er endelig avklart.

Stiklestad Nasjonale Kultursenter varslet eierne om en negativ utvikling av selskapets økonomi og varslet en gjennomgang av kostnader rundt ulike element, herunder spelet. Fylkesutvalgets vedtak om en utredning om framtidig organisering for det konsoliderte museet pågår.

Arbeid med å fullføre finansiering av nybygg ved Orkla industrimuseum pågår.

Trøndelag fylkeskommune har deltatt i arbeidsgruppen for vurdering av nytt bygg for museene kunst og design i Trondheim sammen med Trondheim kommune og MiST.

Rosendal teater flyttet i 2019 inn i nytt bygg der også DansiT leier lokaler.

6.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Avdelingen har god budsjettkontroll. Seksjon administrasjon bidrar bl.a. i håndteringen av en betydelig søknadsmengde (samlet 1300 søknader). Søknadsportalene kan fortsatt utvikles, både av hensyn til søkere og for enklere administrativ behandling.

Netto driftsutgifter for avdeling kultur og folkehelse presenteres i tabellen nedenfor. Avdelingen har oppgaver innenfor tjenesteområdene som presentert i tabellen.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)		Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
480	Diverse fellesutgifter	16 125	11 623	17 395	1 269
515	Skoleforvaltning	2 785	1 794	2 495	-291
701	Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet	3 338	3 447	5 708	2 370
715	Lokal og regional utvikling	0	0	12	12
716	Friluftsliv og miljø	4 046	5 653	6 078	2 032
740	Bibliotek	16 926	17 950	19 768	2 842
760	Musèer	65 501	58 358	67 565	2 064
771	Kunstformidling	90 718	89 164	95 377	4 659
772	Kunstproduksjon	960	693	1 214	254
775	Idrett	19 695	21 901	23 257	3 563
790	Andre kulturaktiviteter	24 560	20 278	26 728	2 168
Netto driftsutgifter		244 654	230 859	265 595	20 941

En andel av mindreforbruket skyldes udisponerte midler i drift fra 2018. I tillegg er det mindreforbruk på grunn av vakanser, permisjoner og sykmeldinger. Det har også vært mindre reiseaktivitet enn forutsatt. En andel av tilleggsbevilgning til kulturtiltak og prosjektstøtte er ikke gjennomført i 2019, og vil bli gjennomført i 2020. Periodisering av enkelttilskudd/utbetalinger gir også noe avvik ved årsskiftet.

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Effektive tjenester måles også i graden av samordning og koordinering internt med siktemål forenkling og bedre helhet for alle våre eksterne samarbeidspartnere.

Intern koordinering og samordning er viktig for effektive tjenester, forenkling og helhet for de eksterne samarbeidspartnerne våre.

Samordningen internt i avdelingen er i god utvikling. Samordning på tvers med andre seksjoner og enheter er i utvikling, men har fortsatt betydelig potensial.

7 | TANNHELSE

7 Tannhelse

7.1 Resultatvurdering

Vi mangler behandlingsstatistikk og tannhelsesdata som grunnlag for vurdering.

7.2 Brukere

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal fremme god tannhelse og tilby tannhelsetjenester av god kvalitet til befolkningen i alle deler av fylket.

Kritisk suksessfaktor: God service

Kritisk suksessfaktor: Riktige prioriteringer: Godt samsvar mellom rettighet og tjenestetilbud

Kritisk suksessfaktor: Prioritering av forebyggende og helsefremmende arbeid

Kritisk suksessfaktor: Tidsmessig og velfungerende utstyr inklusiv IKT-systemer

Tannhelsetjenesten har ikke statistikk over ventetid for time og har ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2019.

Ventetid for narkose: Det ble foretatt 543 tannbehandlinger i narkose, mot 527 i 2018. Ventetiden for narkose er fortsatt for lang. I 2019 ble 51 % av pasientene behandlet innen 3 måneder, mot 52 % i 2018. Ventetiden for tannbehandling i narkose ved St. Olavs hospital er bekymringsfullt lang. Vi vil iverksette tiltak for å øke kapasiteten der, eller fordele flere pasienter til andre sykehus.

Ventetid for tilrettelagt behandlingstilbud for tortur- og overgrepsofre og personer med odontofobi (tannbehandlingsangst) TOO: 15 måneder i 2019 mot 10 måneder i 2018 ved tannklinikken i Verdal. Se rapport fra TkMidt i eget avsnitt. Vi etablerte i 2019 et behandlingstilbud i Namsos for å bedre kapasiteten og korte ventetiden for angstbehandling i norddelen av fylket.

I 2018 trådte ny § 1-3c i tannhelsetjenesteloven i kraft. Den pålegger fylkeskommunen å legge til rette for at tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bekymringsmeldinger til barnevernet brukes som en indikator på tjenestens evne til å avdekke når barn lever under vanskelige forhold. 57 bekymringsmeldinger ble sendt i 2019, mot 39 i 2018, det kan tyde på at tjenesten har blitt bedre på dette området.

Tannhelsetjenesten behandlet flere voksne pasienter og hadde nesten 8 % høyere inntjening enn i 2018.

Vi mangler behandlingsstatistikk og tannhelsesdata på prioriterte grupper.

7.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Tannhelsetjenesten skal ivareta samfunnsutviklerrollen ved å:

- fremme livskvalitet ved å arbeide for god tannhelse og folkehelse*
- bidra til å utvikle bolyst ved å sørge for et godt og tilgjengelig tjenestetilbud*
- tilby kompetansearbeidsplasser*

Kritisk suksessfaktor: Utvikle samarbeid med kommunene om folkehelse, utjevne ulikheter i helse

Tannhelsetjenesten har avtaler om samarbeid om tilbud til prioriterte grupper med de fleste kommunene. Disse avtalene er imidlertid fra de tidligere fylkeskommunene, og vi arbeider med opprettelse av nye mer enhetlige avtaler mellom Trøndelag fylkeskommune og kommunene. I arbeidet med nye avtaler har vi valgt å prioritere avtaler med helsestasjonene.

Kritisk suksessfaktor: Desentralisert klinikkstruktur

Klinikkstrukturen er ikke endret i forbindelse med, eller etter sammenslåingen. Ønsket om et desentralisert tilbud til hele befolkningen må veies mot krav til effektiv drift og levering av tjenester av høy kvalitet.

Kritisk suksessfaktor: Attraktive fagmiljø, også med muligheter for deltagelse i fagutvikling og forskning

Tannhelsetjenesten rekrutterer godt, Det har imidlertid også i 2019 vært mange permisjoner og interne skifter i stillinger, og ved årsskiftet var 5,6 tannlegestillinger og 1 tannpleierstilling ledige.

Det er behov for fortsatt vektlegging av arbeidsmiljøetsatsing med fokus på nærværarbeid og styrking av lokal ledelse.

7.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Netto driftsutgifter for tannklinikken og seksjon tannhelse presenteres i tabellen nedenfor.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)		Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
660	Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner	49 733	61 256	74 257	24 524
665	Tannhelsetjeneste - Pasientbehandling	206 488	180 626	173 630	-32 857
Netto driftsutgifter		256 221	241 882	247 887	-8 333

Seksjon tannhelse hadde i 2019 en samlet netto driftsutgift på 256,2 millioner kroner og et regnskapsmessig merforbruk på 8,3 millioner kroner.

Tannhelsetjenesten utenom TkMidt hadde en netto driftsutgift på 245,6 millioner kroner. Det er en økning på 4 % i forhold til 2018.

Ansvarsområdet hadde et regnskapsmessig underskudd på 7 millioner. Av dette utgjorde underskudd fra 2018 5,3 millioner kroner.

Økte lønnsutgifter skyldes at bemanningen på noen klinikker er styrket for å kunne gi et forsvarlig tilbud til befolkningen i alle deler av fylket.

Ansvar for tannhelsetjenester til befolkningen i Rindal er beregnet å koste ca. 1,1 million kroner. Fra 2020 er også tidligere Halså kommune en del av Trøndelag, det betyr ca. 0,9 millioner i økte utgifter for tannhelsetjenesten.

Det er nå tannlege og sekretær ved Barnehuset 3 dager pr. uke. Lønnsutgifter for et team i 60 % stilling er ca. 1 million kroner.

Husleieutgifter økte de to siste månedene på grunn av flytting av Tiller tannklinikk til midlertidige lokaler. Det får helårsvirkning de neste to årene.

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Et forsvarlig tilbud til grupper som har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven har vært prioritert på bekostning av honorarinntjening fra voksenbehandling. Utsettelse av utstyrsinnkjøp har vært nødvendig for å begrense merforbruket.

Kompetansesenter Tannhelse Midt (TkMidt)

TkMidt var i 2019 en enhet på linje med distriktene i seksjon tannhelse. Fra 1.1.2020 er TkMidt et fylkeskommunalt foretak.

Pasientbehandling

I 2019 ble det henvist 1490 pasienter til spesialistbehandling ved TkMidt, en reduksjon på 10% fra året før. Innen tilrettelagt behandling ble 284 pasienter henvist i 2019, en økning på 4% fra året før. I løpet av 2019 økte TkMidt behandlingskapasiteten spesielt innen tilrettelagt behandling, noe som reduserte ventetiden for voksne pasienter fra 14 til 8 måneder. Bemanning ved senteret ble økt, og det ble gjennomført omfattende opplæring av nye tannbehandlerteam i fylket, både private og offentlige. For barn i tilrettelagt behandling har det i samarbeid med fylkestannlegen vært jobbet med opplæring av tannhelsepersonell for desentralisering av deler av tilbudet, et tiltak som har ført til økt kapasitet og nærhet til pasientene.

Forskning

I henhold til forskningsstrategien hvor målet er økt andel eksternfinansiert forskning, opprettet forskningsavdelingen i 2019 to Professor II-stillinger hvor begge nå er besatt. I tillegg ble én ny doktorgradskandidat tilsatt slik at man nå er oppe i seks kandidater til sammen. Antall forskningsprosjekter passerte 20 i løpet av året, og det er publisert fem artikler i tillegg til to som er akseptert. Datainnsamlingen i HUNT 4 ble avsluttet våren 2019, og vasking av dataene fra de 5000 frivillige som lot seg undersøke er påbegynt. Pilot R-tann kodeverksprosjekt ble fremgangsrikt avsluttet sensommeren 2019. Strategien om mer eksternfinansiering bar frukter, og TkMidt er nå det første og eneste kompetansesenteret som har blitt tildelt et fullfinansiert forskningsprosjekt fra Norsk forskingsråd.

Økonomi

TkMidt hadde i 2019 en samlet netto driftsutgift på 10,6 millioner kroner. Økonomisk har 2019 vært et krevende år, spesielt i spesialistklinikken, der det var en inntektssvikt på ca. 1 million kroner. Tilbudet om tilrettelagt behandling hadde et merforbruk på ca. 0,3 millioner kroner. Totalt for senteret viser det økonomiske resultatet et samlet driftsunderskudd på 1,3 millioner kroner.

TkMidt vil komme med egen årsrapport i april 2020.

8 | SAMFERDSEL

8 Samferdsel

8.1 Resultatvurdering

Samferdselsavdelingen besto i 2019 av 4 seksjoner; Seksjon vei, Seksjon mobilitet, Seksjon sjø og Seksjon kvalitet. Det er ved utgangen av 2019 totalt 32 ansatte i avdelingen. Avdelingen står for ca. 1/3 av fylkeskommunens driftsbudsjett og ca. 80 % av brutto investeringsbudsjett.

Samferdselsavdelingen har i 2019 tilbakelagt et nytt år med stor aktivitet. I løpet av året har Trøndelag fått sine første elektriske ferger, Trondheim har blitt landets første by med 100% fossilfritt kollektivtilbud og fylkeskommunen med flere har inngått en Byvekstavtale for Stor-Trondheim. Samtidig er det gjennomført en mandatsprosess for det kommende regionbussanbud, med en økonomisk ramme for fylkeskommunen på nærmere ½ milliard kroner årlig. Videre har Trøndelag fylkeskommune på vegne av 11 fylker utfordret norsk maritim industri på om de er i stand til å utvikle verdens første utslippsfrie hurtigbåter. Dette svarte en samlet maritim næring JA til i 2019.

Første januar 2020 etablerte Trøndelag fylkeskommune egen veiadministrasjon, som et ledd i regionsreformen. Denne viktige milepælen medførte omfattende planlegging og forberedelser i løpet av 2019.

Avdelingens medarbeidere har til tross for periodevis høy aktivitet og store forventninger fra interne og eksterne parter tilbakemeldt god tilfredshet rundt den totale arbeidssituasjonen.

8.1.1 Seksjon vei

For Seksjon vei har 2019 vært et ekstraordinært travelt år. I tillegg til håndtering av høy investeringsaktivitet og ivaretagelse av drift og vedlikehold, er det gjennom hele året brukt betydelige ressurser på organisering, rekruttering og forberedelse av ny fylkeskommunal veiadministrasjon. Det er arbeidet målrettet mot at alt skal være på plass for oppstart av ny vegavdeling med et tresifret antall ansatte fra årsskiftet 2019/2020. Arbeidet har primært blitt håndtert innenfor ordinære rammer og ressurser. Statens vegvesen har delt den samme utfordringen.

Ved inngangen til 2020 vurderes de samlede resultatene for vegområdet å være tilfredsstillende. En ny vegadministrasjon i egen regi vil framover gi økte muligheter og danne basis for et endret ambisjonsnivå.

På overordnet nivå har Seksjon veg i 2019 ivaretatt og gjennomført følgende:

- Oppfølging og ferdigstilling av en lang rekke investeringsprosjekt. Se oversikt under kap. 9 investering.
- Utarbeidelse og utlysning av nye drift- og vedlikeholdskontrakter

I vedtatt godsstrategi har fylkeskommunen påpekt behovet for økt kunnskap og kompetanse for godstransport. Det er i løpet av året arbeidet aktivt med å etablere en "kunnskapspakke for godstransport". Det er vedtatt og igangsatt et Forprosjekt Kunnskapspakke gods hvor NTNU og SINTEF på vegne av Trøndelag fylkeskommune skal identifisere og prioritere forskningsområder hvor ny kunnskap bør utvikles, samt skissere et rammeverk og en plan for gjennomføring av kunnskapspakken.

8.1.2 Seksjon mobilitet

2019 har vært et overgangsår også for Seksjon mobilitet. Det er jobbet med å legge til rette for ny organisering av samferdselsarbeidet og for å løse de nye arbeidsoppgavene som kommer med regionreformen. I 2019 har det utover løpende aktiviteter vært jobbet særlig med:

- Tilrettelegging for oppstart av ny rutestruktur i Stor-Trondheim fra 3. august. For fylkeskommunen sin del har det særlig dreid seg om å få på plass nødvendig infrastruktur til oppstart.
- Ferdigstillelse av mandat for nytt regionanbud buss for hele Trøndelag utenfor miljøpakkeområdet.
- Inngåelse av og oppfølging av Byvekstavtalen, en avtale som utvider miljøpakkesamarbeidet til tre nye kommuner: Melhus, Malvik og Stjørdal.
- Tilrettelegging for nye hurtigbåtanbud – inkludert arbeid for å ta teknologiutvikling inn i prosessen.
- Forberedelse for overtagelse av kontraktsansvaret for regionale flyruter (FOT-ruter) til/fra Røros, Rørvik og Namsos og for støtte til drift av Ørlandet lufthavn.
- Dialogprosess rundt *delstrategi Mobilitet* og ferdigstillelse av strategien.

Seksjonen har på tross av høyt aktivitetsnivå og endringer knyttet til omorganiseringen av vegsektoren levert resultater innen alle aktivitetsområdene. Det er et mål å etablere nye samspillsprosesser med ny veg-avdeling og et endret vegvesen i løpet av 2020 for å sikre gode arbeidsforhold framover.

8.1.3 Seksjon sjø

Seksjon sjø har i 2019 jobbet med innovative teknologiprojekter innenfor ferge og hurtigbåt. Ambisjoner for arbeidet er å oppnå fylkets klimamål og ønske om næringsutvikling i egen region. I tillegg følger seksjonen opp kai-infrastruktur og ferge- og båtkontrakter i norddelen av fylket som ikke er overtatt av AtB. I 2019 har det utover løpende aktiviteter vært jobbet særlig med:

- Oppstart hybridelektriske ferjer Flakk-Rørvik og Brekstad Valset. Oppstarten har vært preget av et stort behov for å teste ut ny teknologi. Det har gjennom året vært en stadig økende hybridiseringsgrad, men arbeidet med å sikre stabil drift er ikke fullført.
- Prosjektet med å finne fram til løsninger for framtidens utslippsfrie hurtigbåt er gjennomført med spennende resultater. Utviklingskontrakten, som ble tildelt fem industrigrupper bestående av 19 selskap, ble avsluttet i september 2019 og lanseringen av resultatene ble markert med [et eget arrangement på Hell \(link\)](#).
- Sammen med Sogn og Fjordane- og Hordaland fylkeskommune ble det etablert et prosjekt for å utrede hvilke muligheter fylkeskommunen har i forsyningskjeden, og hvilke konsekvenser valg av energibærer får for infrastrukturen på land. Prosjektet ble avsluttet i september 2019. Prosjektet har bidratt til å gi fylkeskommunene mye kompetanse og innsikt i hva som kreves og hvilke konsekvenser nye energibærere har for energiforsyning og infrastruktur på land.
- Seksjonen har søkt og fått tildelt midler fra Klimasats til å gjennomføre et nasjonalt anskaffelsesprosjekt som har til formål å forsere utviklingen av utslippsfrie hurtigbåter gjennom å bygge ned anskaffelsesbarrierer hos fylkeskommunene. Prosjektet skal utrede behov, muligheter i anskaffelsesregelverket, kontraktsform, implementering og eierskap. Prosjektet vil ha oppstart i februar 2020 og avsluttes i desember 2020.
- For å forberede teknologiskiftet for flere av fergesambandene er det utarbeidet en statusoversikt for fylkeskommunens fergekaienlegg i Trøndelag.
- Prosjektet LivingLAB som seksjonen etablerte sammen med Trondheim Havn IKS, FosenNamsos Sjø og AtB der hurtigbåtsambandet Trondheim – Vanvikan ble stilt til disposisjon for aktører som ønsket å utvikle og/eller teste innovative løsninger på et eksisterende hurtigbåttilbud ble avsluttet i 2019. Seksjonen valgte å ha fokus på andre områder og videreføre dette i Hurtigbåtprosjektet.
- Seksjon sjø har utarbeidet *delstrategi sjø* som ble vedtatt av fylkestinget i juni.

8.1.4 Seksjon kvalitet

Seksjon kvalitet følger opp fylkeskommunens forvaltningsansvar innenfor skoleskyss, drosje og trafikksikkerhet. I tillegg ivaretar seksjonen controller- og prosjekt-oppgaver som berører hele samferdselsområdet. I 2019 har det utover løpende aktiviteter vært jobbet særlig med:

- Evaluere TT-ordning og TT-reglement som ble innført i 2018. I samarbeid med brukerorganisasjonene kartlagt endrings og utviklingsbehov. Evalueringsrapport lagt fram for Hovedutvalg transport i november. Oppdatering av retningslinjer ble lagt fram for fylkestinget i desember.
- Ferdigstille *delstrategi for trafikksikkerhet*. Denne ble vedtatt av fylkestinget i juni.
- Oppdatere fylkeskommunens retningslinjer for grunnskoleskyss og videregående skoleskyss. Vedtatt av fylkestinget i juni.
- Løftet og videreført prosjektet «Innhærdsbyen»
- Ferdigstilt hovedrapport for prosjektet «Jøa t'land». Legges fram til politisk behandling februar 2020.
- Etablert grunnlag for eierstyring av AtB.
- Foretatt tidlige sonderinger og forberedelser i forhold til ny nasjonal drosjepolitikk.
- Videreutvikle rutinene for økonomistyring og kostnadsoppfølging.
- Gjennomført forbedringsprosjekt skoleskyss AtB-Trøndelag fylkeskommune for å få en bedre samordning av saksbehandling og rutiner.

8.2 Brukere

Strategisk mål:
Økt tilgjengelighet gjennom bedre mobilitet og kommunikasjon i hele Trøndelag. Vi skal tenke nytt for å bidra til økt bærekraft.

Kritisk suksessfaktor: Attraktive, effektive og bærekraftige løsninger

Passasjerutvikling

Totalt økte antall reiser i Trøndelag fylkeskommunes kollektivtilbud med rundt 2,5 prosent i 2019. Trikken økte mest, med nesten 10 prosent, busstrafikken innenfor Miljøpakken med 2,7 prosent, mens busstrafikken i resten av Trøndelag økte med 1 prosent. For båttrafikken har det vært en svak nedgang, blant annet koblet til redusert aktivitetsnivå rundt utbyggingen av kampflybasen på Ørland, mens ferjetrafikken økte med 2,3 prosent (passasjerer).

En trafikkvekst på 2,7 prosent innenfor Miljøpakken er godt i tråd med vurderinger av kollektivtraffikkens nødvendige bidrag til å nå nullvekstmålet.

Klima og miljø

Sør-Trøndelag fylkeskommune etablerte i 2015 en klimaplan for samferdselsområdet basert på at ca. 90% av fylkeskommunens egne klimagassutslipp kom fra samferdselsområdet, og av disse kom ca. 1/3 fra 600 busser, ca. 1/3 fra 6 ferger og ca. 1/3 fra 5 hurtigbåter.

Klimaplanen var tredelt:

1. Fossilfrie bybusser i 2019
2. Hybridferger i 2019
3. Utslippsfrie hurtigbåter i 2024

I 2019 fikk Trondheim, som første norske by 100% fossilfritt busstilbud og det ble satt i drift batteri-elektriske hybridferger på sambandene Flakk-Rørvik og Brekstad-Valset. Parallelt har fylkeskommunen i løpet av 2019 fått norsk maritim industri til å dokumentere at de vil kunne levere utslippsfrie hurtigbåter i løpet av få år. Fylkesrådmannen følger dette videre i 2020. Tallgrunnlag for de endelige klimaeffektene av dette er imidlertid ikke klart enda.

I 2019 ble det gjennomført en asfaltkontrakt for Tunnsjø, hvor klimapåvirkning og pris var tildelingskriterier. Basert på innleverte EPD (Environmental Product Declaration) fra tilbyderne ble CO₂-ekvivalenter utregnet, og entreprenørene fikk fradrag eller påslag i konkurransesummen avhengig om de lå over eller under gjennomsnittet for innleverte verdier. Det var utelukkende positiv respons på kravene. For utlysningen av asfaltkontrakter i 2020 planlegges det å videreføre krav om EPD for fem kontrakter, og som en del av tildelingskriteriet i to kontrakter.

Videre jobbes det med gradvis å innføre økte miljøkrav til sine øvrige leverandører og til hvordan prosjektene påvirker miljøet, samtidig som det parallelt jobbes med å få på plass en oversikt over klimaregnskapet for vegavdelingen.

Kritisk suksessfaktor: Godt samarbeid internt og eksternt

Samferdselsavdelingen har i gjennomføring av sine aktiviteter i 2019 oppsøkt og benyttet seg av flere samhandlingsarenaer:

- I forbindelse med høring av delstrategiene for vei-, sjø-, gods-, mobilitet- og trafikksikkerhet inviterte avdelingen seg selv ut til alle regionråd i løpet av vinteren/våren 2019. Dette for å ivareta gjennomgang, informasjon og dialog rundt strategiene.
- I andre halvdel 2019 har det vært dialog med luftfartsaktører ved Ørland, Røros, Namsos og Rørvik for å forberede fylkeskommunens nye luftfartsoppgaver fra 1/1-2020.
- Arbeidet med å evaluere samt forberede endringer i TT-ordningen har foregått i tett dialog med brukerorganisasjonene.
- Prosjektet «Innherredsbyen» er blitt en fungerende læring og utviklingsarena som ivaretar god dialog og samhandling mellom involverte kommuner, fylkeskommune og andre sentrale aktører fra offentlige og privatsektor.
- Prosjektet «Jøa t'land» er gjennomført i nær dialog med kommunene og fagmiljø.
- I forbindelse med Trøndelagsmøtet arrangerte samferdselsavdelingen et «godspolitisk vorspiel» et møte mellom godsnæringen og politikere på regionalt og nasjonalt nivå. Tema for møtet var *Bærekraftig godstransport i Trøndelag*.
- Det er arrangert to workshoper rundt tema gods hvor godsnæring, politisk, administrativt, organisasjoner, forskning og utdanning har deltatt. Struktur for prosjektet kunnskapspakke gods er også presentert på disse workshopene.
- Samferdselsavdelingen har i 2019 stilt med sekretariatressurser inn mot Luftfartsforum Værnes og koordineringsressurser inn mot regionråd for Trondheimsregionen.
- Samhandling internt mellom seksjonene på samferdsel og mellom samferdsel og andre avdelinger har utviklet seg til å bli bedre i 2019 etter noen utfordringer i innkjøring av ny organisasjon i 2018. Potensialet for forbedringer er fortsatt til stede og vil bli prioritert i 2020.
- Det har i forbindelse med forberedelsen til anbud på driftskontraktene for fylkesveg vært utbredt samhandling med næringen.

Kritisk suksessfaktor: Mest mulig for pengene, flere løsningsalternativer og innovative løsninger

Veistandard - dekketilstand

Det har for året vært en mindre forbedring i dekketilstand i og med at den andel av fylkesvegnettet som er registrert med dårlig/svært dårlig dekketilstand er gått ned fra 52,3 % i 2018 til 44,8 % i 2019. Tallet for 2018 hadde imidlertid en større feilmargen pga. problemer med kalibrering av målebil. Generelt må det imidlertid fortsatt betraktes som at det er dårlig dekke på fylkesvegene i og med at ca. 44,8 % av fylkesvegnettet er i kategorien dårlig eller svært dårlig dekke.

Kritisk suksessfaktor: Utvikle nødvendig og sammenhengende infrastruktur og transporttilbud

Samferdselsavdelingen har i 2019 forestått utarbeidelse og oppfølging av følgende mandater:

- Regionanbud buss 2021
- Båtanbud i Ytre Namdalen 2020

Det er i forbindelse med oppstart Bussanbud Stor-Trondheim august 2019 arbeidet intensivt med å få på plass nødvendige infrastruktur til oppstart.

Ombygging av bussdepotene Sorgenfri og Sandmoen I og etablering av Sandmoen II har gått etter planen og begge depotene var operative fra oppstart 03.08.19.

Knutepunktutvikling

Utover dialog med Jernbanedirektoratet og i prosjektene Innherredsbyen og «Knutepunktutvikling langs Trønderbanen» har det i 2019 ikke vært jobbet tilstrekkelig med knutepunktutvikling utover i fylket. Det er etablert budsjett for dette arbeidet i 2020.

8.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Utnytte fylkeskommunens innkjøpsmakt for økt innovasjon og verdiskaping

I 2017 utfordret Trøndelag fylkeskommune sammen med 10 andre fylkeskommuner norsk og internasjonal industri til å utvikle verdens første utslippsfrie hurtigbåt. Året etter ble fem industrigrupper, bestående av 19 selskap, tildelt utviklingskontrakt om å utvikle og demonstrere at nullutslipp er mulig for hurtigbåter med strenge krav til fart, kapasiteter og rekkevidde.

Anskaffelsen er en såkalt innovativ anskaffelse hvor innkjøpet av selve utviklingen og innkjøpet for å dekke behovet skjer i separate kontrakter.

Arbeidet med utviklingskontrakten har gitt fylkeskommunene ny og verdifull kompetanse i å gjennomføre anskaffelser med høy grad av innovasjon. Erfaringene og kunnskapen med å gjennomføre innovative anskaffelser vil kunne ha stor betydning for hvordan fylkeskommunen utøver sin rolle som endringsaktør også innenfor andre tjenestoområder og i andre anskaffelsessammenhenger.

Fylkeskommunen har i 2019 gjennomført store deler av prosjektet «Jøa t'land 24/7». Intensjonen med prosjektet var å se på om ny kunnskap og utnyttelse av ny teknologi kan bidra til nye løsninger for fjordkryssing som inntil nå ikke er vurdert. I prosjektet er det kjørt en målrettet prosess i samspill med leverandørmarked og fagmiljø. Prosjektet og valgt metodikk viser at fylkeskommunens innkjøpsmakt utløser både evne og vilje i næringslivet til å bidra i tankeprosessen i utvikling av nye løsninger som kan muliggjøre bedre og mer kostnadseffektive løsninger. Prosjektet leverer rapport om valg av hovedalternativer til fylkestinget februar 2020.

Kritisk suksessfaktor: Våre tjenester skal stimulere til bolyst i hele Trøndelag gjennom attraktive, effektive og bærekraftige småskalaløsninger

Tilstrekkelig mobilitetstilbud

I løpet av 2018 og 2019 har AtB i samspill med fylkeskommunen lagt ned mye arbeid for å utvikle fylkets mobilitetstilbud i nytt regionanbud i drift fra 2021. Blant annet jobbes det med å utvikle nye løsninger for bestillingstransport i hele fylket og med å bedre spillet mellom ulike kundegrupper i bestillingstransport/skoleskyss/individuell tilrettelagt transport og pasienttransport i samspill med Helse Midt.

Forutsigbar fremkommelighet – utvikling bru-standard

Det har i 2019 vært gjennomført 250 hovedbru-inspeksjoner, og etter nye vurderinger har dette avdekket nye skader. Bruer med skadegrad 8 eller mer har økt fra 337 stk. i 2018 til 387 stk. i 2019. Fokus har vært på bruer med skadegrad 16, men forebyggende vedlikehold med utbedring av lavere skadegrad har også blitt prioritert. Pga. manglende ressurser har det i 2019 ikke vært mulig å redusere antall bruer med skadegrad.

Kritisk suksessfaktor: Kommunisere våre tjenester og prioriteringer på en måte som bidrar til forståelse og forutsigbarhet.

Et svært viktig element i det å ivareta forutsigbarhet og forståelse for fylkeskommunens prioriteringer er etterlevelse og bekjentgjøring av de delstrategiene som er vedtatt. Det er i 2019 gjennomført flere aktiviteter for å ivareta dette. Se kommentar under styringsperspektiv «Brukere – tjenester» punkt «Gjennomførte samhandlingsmøter med regionråd/bransjer»

Kritisk suksessfaktor: God bredbåndsdekning – dekning til alle overalt, alltid.

Det har vært høy aktivitet innenfor utbygging av mobilt og fast bredbånd. Resultater av tildelte midler bredbånd/mobil, summert for statlige- og fylkeskommunale midler er:

	2018	2019	Merknad
Antall bredbåndsaksesser	2237	2663	Tilnærmet 100 % fiberaksesser, prosjektert eller kontraktsfestet
Antall basestasjoner	7	11	Fysisk bygget, ytterligere 30 er prosjektert

Den *faste* bredbåndsdekningen i Trøndelag har fra 2018 til 2019 utviklet seg fra å være 83% til å bli 86%. Fast bredbåndsdekning tilsvarer her andel husstander med tilgang til over 30mbts nedlastingshastighet.

Den *mobile* bredbåndsdekningen i Trøndelag har fra 2018 til 2019 utviklet seg fra 96% til 97%. Mobil bredbåndsdekning tilsvarer her andel husstander med innendørs LTE-mobildekning. Arealdekningen er estimert til ca. 81%.

8.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Netto driftsutgifter for avdeling samferdsel presenteres i tabellen nedenfor. Avdelingen har oppgaver innenfor tjenesteområdene som er presentert i tabellen.

Tjenester (Tall i 1000 kr.)	Regnskap 2019	Oppr.bud 2019	Rev bud 2019	Avvik
420 Administrasjon	12	0	23	11
480 Diverse fellesutgifter	-368	0	0	368
715 Lokal og regional utvikling	6 543	20 000	46 871	40 328
722 Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak	1 080 881	765 477	1 198 793	117 913
730 Bilruter	787 986	821 642	803 595	15 609
731 Fylkesveiferjer	229 018	215 376	229 035	17
732 Båtruter	123 843	114 592	131 294	7 450
733 Transport(ordninger) for funksjonshemmede	37 038	34 695	37 523	486
734 Sporveier og forstadsbaner	11 675	11 675	11 675	0
Netto driftsutgifter	2 276 628	1 983 456	2 458 809	182 181

Samferdselsavdelingen har totalt sett styrt sine aktiviteter innenfor avdelingens disponible rammer.

Regnskapet viser avvik/mindreforbruk på 182,2 millioner kroner. Dette fordeler seg med 117,9 millioner kroner på veiområdet, 40,3 millioner kroner på området lokal og regional utvikling (Mobil og Bredbånd) og 24 millioner kroner på kollektivområdet.

Det ble i 2019 gjenbevilget 260,5 millioner kroner i mindreforbruk fra tidligere år. Dette fordelte seg med 147,7 millioner kroner til veiformål, 20,9 millioner kroner til mobil/bredbånd og 93,8 millioner kroner til kollektivområdet.

Lokal og Regional utvikling (Mobil og Bredbånd)

Tabellen viser et avvik/mindreforbruk på 40,3 millioner kroner til mobil og bredbåndsutbygging. Hele mindreforbruket er disponert da alle tildelte midler er bundet opp mot dedikerte prosjekt. Anbuds- og kontraktprosesser samt utbygging av bredbånd og mobildekningsprosjektene tar tid. Dette gjør at sluttbetalinger typisk skjer minst 2 år etter at midlene er gjort disponible. 36 millioner kroner er i tillegg avsatt på fond til kontraktsfestede prosjekter innenfor bredbånd og mobil.

Kollektivområdet (mobilitet og kvalitet)

Kollektivområdet fikk i 2019 gjenbevilget 93,8 millioner kroner fra tidligere års mindreforbruk. Når det totale avviket/mindreforbruket for dette området ved utløpet av 2019 er på 24 millioner kroner betyr dette at aktivitetene i 2019 har kostet 69,8 millioner kroner mer enn den ordinære rammen fylkeskommunen har satt av til kollektivområdet. Det ble i økonomiplan for 2019 forutsatt at det skulles brukes 52,3 millioner kroner av gjenbevilgede midler for å videreføre tidligere års tjenestenivå inn i 2019. Det er i 2019 brukt ytterligere 17,5 millioner kroner ut over de 52,3 som ble forutsatt brukt. Merforbruket skyldes hovedsakelig avsatte midler til pågående sluttoppgjør med Fjord 1 og at det i 2019 er et merforbruk innenfor TT-ordningen på 2,6 millioner kroner. Begge disse forholdene er i 2019 finansiert med gjenbevilgede midler fra tidligere år.

Kollektivområdet kommer i regnskap 2019 ut med et avvik/mindreforbruk på 24 millioner kroner. Deler av dette mindreforbruket, 6,4 millioner kroner, er bundet opp i vedtatte prosjekter; Framtidens hurtigbåt, Pendlerbåt Ytre Namdal, Trøndelagsekspressen og Smart transport.

Veiområdet

Generelt for veiområdet gjelder at det er en god og effektiv økonomistyring. Det er relativt få prosjekter eller områder som har reelle avvik i form av merkostnad.

Veiområdet har ved utgangen av 2019 et avvik/mindreforbruk på 117,9 millioner kroner. Dette summeres ut fra følgende forhold:

- 12,5 millioner kroner er knyttet til prosjektet "Jøa t'land" (9,3 millioner kroner) og ubenyttede midler til trafikksikkerhetsarbeid (3,2 millioner kroner).
- For noen vedlikeholds aktiviteter i 2019 gjelder at disse er planlagt eller bestilt, men først kommer til utførelse i 2020. Innen bru og fergekai samt vedlikehold gjennom mengdebestillinger via driftkontraktene utgjør denne forsinkelse samlet sett ca. 24 millioner kroner.
- 27 millioner kroner er gjenbevilget mindreforbruk fra 2017
- 41 millioner kroner er gjenbevilget mindreforbruk fra 2018
- Det reelle mindreforbruket i 2019, foruten kulepunkt 2, er 13 millioner kroner.

Årsaken til det akkumulerte mindreforbruket på 81 millioner kroner gjennom årene 2017- 2019 er i hovedsak knyttet til tidligere gjennomføringsutfordringer innen vedlikehold og spesielt for tilleggsbestillinger. Planlagte aktiviteter har ikke i fullt omfang blitt gjennomført som tenkt. En vesentlig del av årsaken er at det har vært utfordringer med å få gjennomført planlagte og bestilte aktiviteter gjennom de ordinære driftskontraktene. Byggherre har fokus på at arbeid som allerede er betalt i kontrakten utføres før man prioriterer ekstra vedlikeholdsarbeid utenfor kontrakten. Dette har opp akkumulert et tilsvarende behov på området og det er planlagt gjennomføring av dette i 2020. Vedlikeholdsområdet har fortsatt et stort og reelt behov, også vesentlig ut over det som ligger i budsjett for 2020 og tidligere ubrukte midler. Grep er allerede tatt, og målet er at egen vegadministrasjon skal sikre at mindreforbruk overført fra tidligere år omsettes til å gjennomføre sterkt påkrevde vedlikeholdsaktiviteter på fylkesvegnettet. Dette i tillegg til hva som ligger innenfor årets vanlige budsjettramme for området.

9 | **INVESTERINGER**

9 Investeringer

9.1 Videregående skoler

I økonomiplan 2019-2022 er investeringer i skolebygg delt i vedtatte prosjekter fra tidligere økonomiplaner, Skolebruksplan Trøndelag, mindre prosjekter utenom skolebruksplan og prosjekter med årlig tildeling.

Felles for de fleste av investeringsprosjektene innenfor skolebygg er at de stort sett forventes å holde seg innenfor totalt budsjett. Noen få prosjekter forventes å ende opp med relativt små overskridelser. For noen prosjekt forventes det mindreforbruk.

Avvik fra årets reviderte budsjett er små og skyldes at det er vanskelig å regulere budsjettet for prosjekter som går over flere år slik at hvert år blir korrekt. Dette skyldes bl.a. fremdriften på prosjektene som kan avvike fra planen. Selv om investeringsbudsjettet reguleres med utgangspunkt i prognoser fra høsten 2019 kan det være vanskelig å treffe helt.

Vedtatte prosjekter fra tidligere økonomiplaner

Oppdal videregående skole - ny idrettshall

Ny felles idrettshall sammen med Oppdal kommune ble ferdigstilt til skolestart i 2019. Budsjett for videre utbygging av skoleanlegget ligger inne i økonomiplan 2020-2023.

Røros videregående skole

Utredningsarbeid for Røros videregående skole ble igangsatt i 2015. Prosjektet skal dekke vedtatt skoletilbud samt endringer i opplæringstilbudet. Siste byggetrinn ble ferdigstilt til skolestart 2019. Totalt budsjett var 172,9 millioner kroner. Prognosen viser en overskridelse på 14,1 millioner kroner. Overskridelsen er i hovedsak relatert til større omfang av asbestholdige bygningsmaterialer og større mangler i eksisterende bygg for brannkrav. I tillegg er det fremkommet betydelig ekstra omkostninger til kobling mellom ny og eksisterende bygningsmasse samt utomhus.

Ole Vig videregående skole

Ombygging av bygg G ble igangsatt i 2018 og planlagt ferdigstilt i 2019. Fremdriften er forsinket på grunn av endret omfang. Kostnadsrammen er justert for dette i økonomiplan 2020-2023.

Det ble i 2017 igangsatt planlegging av oppgradering av parkeringsplass/utomhusanlegg inkludert rivning av gammelt verkstedbygg. Det pågår arbeid med avklaringer i samarbeid med veimyndigheter før prosjektet kan realiseres.

Ytre Namdal videregående skole

Plan om utbygging av maskinoffiserlinjen ble endret i sak FT 103/18. Linjen samlokaliseres med skipsoffiserutdanningen der det er tatt videre høyde for samarbeid med Sikkerhetssenteret. Prosjektet er under prosjektering og er planlagt ferdigstilt til skolestart i 2020.

Meråker videregående skole

Opprinnelig prosjekt ble utvidet til å omfatte tilbygg med garderober samt ombygging av diverse tilstøtende arealer. Prosjektet ble ferdigstilt i slutten av 2019.

Mære landbruksskole

Prosjektet omfatter ny maskinhall og rivning av gammelt driftsfjøs. Maskinhuset er under prosjektering. Det gamle driftsfjøset kan tidligst rives etter at ny stall er ferdig (se under skolebruksplan Trøndelag nedenfor).

Skolebruksplan Trøndelag

Skolebruksplan Trøndelag omfatter utvikling av skolebygg over hele fylket.

Verdal videregående skole – utviklingsplan skolebygg

Tidligere vedtak om utvikling av nytt areal til kroppsøving og tiltak for utomhus er helhetlig samlet i plan for utvikling av hele skoleanlegget. Tiltaket utføres over 2 byggetrinn hvor byggetrinn 1 skal

være ferdig i 2021 og byggetrinn 2 vil ha oppstart i 2023. Total investeringsramme er 218,2 millioner kroner.

Olav Duun videregående skole – utviklingsplan skolebygg

Det pågår her en utviklingsplan for hele skoleanlegget med plan for ferdigstillelse i 2023. Planen forutsetter trinnvis ombygging/nybygging for å kunne være i samsvar med mest mulig fremtidsrettet skoleanlegg. Et verkstedbygg er planlagt inn i byggetrinn 1 med ferdigstillelse i 2023. Utviklingsplanen har også med seg idrettsflate for kroppsøving.

Parallelt gjennomføres en utredning om en eventuell Campus Namdal løsning sammen med Namsos kommune og Nord Universitet. Det vil bli lagt fram en egen sak om lokalisering og økonomiske konsekvenser for Trøndelag fylkeskommune. Saken legges fram tidligst våren 2020. Se egen sak, FT 106/19, fra fylkestinget i desember 2019.

Midlertidig tiltak med sikte på inntil 5 års varighet for verkstedhallen er utført i påvente av byggeprosjektet. Tiltaket finansieres innenfor en samlet ramme for byggetrinn 1 på 90 millioner kroner, angitt i økonomiplan 2020-23.

Johan Bojer videregående skole – ny felles skole Leksvik/Rissa

Det er bevilget 60,3 millioner kroner til kjøp og utvikling av tomt for ny felles videregående skole for Leksvik og Rissa. I tillegg er det bevilget 311,5 millioner kroner til konseptutredning og utførelse av skolebygg for inntil 300 elever.

Konkurranse for utbygging av skolen ble gjennomført høsten 2019 og byggentreprenør ble valgt i desember. Trøndelag fylkeskommune og byggentreprenør er i gang med utvikling av forprosjekt med sikte på byggestart i 2021 og ferdigstillelse i 2023.

Melhus videregående skole – utviklingsplan

Det ble høsten 2016 etablert nye paviljonger som provisorier for å løse skolens utfordring med manglende undervisningsrom. Leie av paviljonger videreføres til andre permanente fasiliteter er på plass.

Pr 2019 er det bevilget 17,3 millioner kroner til plan og utredning. Realisering av hele prosjektet med en kapasitet på 800 elevplasser er planlagt utført over 2 byggetrinn. 1. byggetrinn skal være ferdig i 2024, med en kapasitet på 600 elevplasser innenfor en kostnadsramme på 234 millioner kroner.

Byggetrinn 2 med kapasitetsøkning på 200 elevplasser foresettes utført i perioden 2024 – 2028.

Oppdal videregående skole - utviklingsplan

Det har pågått arbeid med utviklingsplan for skoleanlegget. Økonomiplan 2019-2022 angir en investeringsramme på 209,3 millioner kroner. Planarbeidet i 2019 har konkludert med redusert omfang og ramme på 144,4 millioner kroner.

Gerhard Schøning-anlegget

Deler av skoleanlegget er tidligere rehabilitert med tilpasninger for opplæring til bl.a. sosiale og medisinske institusjoner samt plasser for elever med rusutfordringer. Resterende del av «50-tallbygget» er under planlegging for oppgradering og tilpasninger for ytterligere kapasitet til de samme gruppene.

Vurdering av plassering av PPT inngår i planene videre. Omfanget fra opprinnelig plan med kostnadsramme på 67,0 millioner kroner er redusert og budsjettet justert ned til 30 millioner kroner i økonomiplan 2020-2023.

I tillegg er det tilrettelagt kontorer for fylkeskommunens sentraladministrasjon med møterom for deler av fylkeskommunenes Ikt-konsulenter, tilrettelagt kontor for prosjektarbeidsplasser for Seksjon eiendom samt kontorarbeidsplasser for fylkets veiadministrasjon som er på plass 01.01.2020.

Guri Kunna avdeling Hitra – utviklingsplan skolebygg

Skoleanlegget tilpasses bl.a. nytt skoletilbud for automasjon-utdanning, bygningsmessige tilpasninger for større elevgrupper og krav i regelverk. Prosjektet ferdigstilles i 2021 innenfor en

budsjettramme på 25 millioner kroner. Prosjektet sees i sammenheng med behov for tekniske oppgradering og vedlikehold.

Tiller videregående skole

Nybygg og rehabilitering av eksisterende bygg med sikte på å øke kapasiteten fra 650 til 800 elevplasser innenfor en totalramme på 605 millioner kroner ble vedtatt av fylkestinget i juni 2019, FT 49/19.

I sak 104/19 vedtok fylkestinget en reduksjon til 700 elever, inklusive elever for tilrettelagt opplæring og arealer for barnevernsteam. Denne endringen medførte en endring av rammen i økonomiplan 2020-2023 til 550 millioner kroner med tillegg for tannklinikk på 20 millioner kroner.

Trondheim katedralskole

Prosjektet har utgangspunkt i et kommende behov for 100 flere elevplasser. Det jobbes med reguleringsprosess og konseptutvikling for videre grunnlag for vedtak om realisering av byggeprosjektet innen 2024.

Planlegging av ny videregående skole i Trondheim

Fylkestinget vedtok i desember, FT 113/19, utvikling av ny videregående skole med flerbrukshall i Trondheim øst, ved Falkenberg, for å møte vekst i elevtallet i Trondheim frem mot 2030. Planarbeidet tar utgangspunkt i 700 nye elevplasser i 2024 med en investeringsramme på 626,5 millioner kroner. Prosjektet ligger inne i økonomiplan 2020-2023.

Åfjord videregående skole – utvikling av skolebygg

Prosjektet lå inne i økonomiplan 2019-2022 med en ramme på 46,4 millioner kroner. Fylkestinget vedtok i sak FT 108/19 at det gjøres en tilleggsbevilgning på 28,1 millioner kroner til bygging av ny Åfjord videregående skole i tilknytning til Åfjord kommunes aktivitetshus i Åfjord sentrum.

Kyrksæterøra videregående skole – utvikling av skolebygg

Det har pågått planlegging i 2019 for utredning av tiltak knyttet hovedsakelig til HMS-krav for byggfag/TIP/laboratorieteknikere – samt at elevgrunnet for skolens inntaksområde ble endret etter kommunesammenslåing i Heim kommune. Dette gjør det nødvendig å utvide arealrammen for å ivareta funksjonelle krav. Tiltakene forventes utført i 2021. Budsjettrammen er vedtatt økt fra 24,7 millioner kroner i økonomiplan 2019 – 2022 til 40 millioner kroner i økonomiplan 2020 – 2023.

Ole Vig videregående skole, Sutterø

Prosjekt for avdeling Sutterø med anleggsmaskin og transportfag ble igangsatt i 2018 og er planlagt ferdigstilt til skolestart 2020. Opprinnelig plan og vedtak hadde investeringsramme på 17,6 millioner kroner i økonomiplan 2019-2022. Rammen ble økt til 33,5 millioner kroner i FT 107/19 med virkning fra 2020, med utgangspunkt i behov for økt elevkapasitet innen transportfag og anleggsteknikk.

Mære landbruksskole – ny stall

Det ble i økonomiplan 2019-2022 bevilget 11,4 millioner kroner til ny hestestall. Arbeidet er i gang og ventes ferdig til august 2020.

Opplæringsfartøy

Det pågår utredning av felles opplæringsfartøy for Ytre Namdal videregående skole og Guri Kunna videregående skole. Planarbeidet utvides fram mot sommeren 2020 fordi vi også skal utrede organisasjonsmodell for eierskap og bruksdeling.

Mindre prosjekter utenom skolebruksplan

Levanger videregående skole – plan garderobe

Det har i 2019 pågått planlegging, men gjennomføring av prosjektet er ikke vedtatt. Det er anslått et investeringsbehov på 50 millioner kroner.

Prosjekter med årlig tildeling

Bedre skolebygg gjelder mindre pedagogiske tilpasninger til tilbudsstruktur og utdanningsprogram.

Teknisk oppgradering gjelder tiltak for universell utforming og oppgraderingstiltak herunder forskriftskrav med basis i periodiske tilstandskontroller.

Energi- og miljøinvesteringer gjelder tiltak for å oppnå vedtatte klimamålsettinger for Trøndelag fylkeskommune.

9.2 Salg og utvikling /eiendomsprosjekt

Seksjon eiendom følger opp vedtatte planer om salg og kjøp av eiendommer.

Eiendommer som er vedtatt solgt og under behandling for salg er:

- Gamle Frøya videregående skole
- Siholmen brygge på Frøya
- Fredshaugen, Trondheim
- Øver Nauma ved Olav Duun videregående skole
- Brøset, Trondheim
- Ladejarlen videregående skole
- Gamle Heimdal videregående skole
- Utmarksområde ved Skjetlein videregående skole
- Tomt på Brøset

I 2017 ble det inngått avtale med St. Olav eiendom og utkjøp av eiendom ved Brøset (vedtak FT 66/17) for videre utvikling til salg. Vedtaket om kjøp er delfinansiert av vedtatte midler for Bussdepot Øst (vedtak FT 66/17).

Eiendommen eies nå i hovedsak med 50 % hver av fylkeskommunen og Statsbygg, og ble lagt ut for salg i slutten av 2019. Bud er akseptert med forventet realisering i 1. halvdel av 2020.

Salg av Skjetleinskogen ble gjennomført i februar 2019 til 55 millioner kroner. Første delinnbetaling ble gjort i henhold til avtale i mars 2019. Resterende innbetalinger gjøres i 2022 og 2025 i henhold til inngått salgsavtale.

Salg av eiendom gnr. 68 bnr. 87 i Snåsa ble gjennomført i 2019.

9.3 Tannklinikker

Utredning av ny tannklinikk på Hitra ble påbegynt i 2019. Resultatet av utredningen blir lagt fram til politisk behandling i 2020.

9.4 Administrasjonsbygg

Ved Fylkets hus i Trondheim er det delvis gjennomført tiltak for teknisk oppgradering i bygget og utomhusanlegg. Vi jobber videre med å slutføre resterende arbeid utover i 2020.

I slutten av 2019 ble det utført ombygginger og tilpasninger i både eksisterende administrasjonslokaler i Trondheim og nye leide lokaler. Arbeidet er relatert til økt behov for kontorarbeidsplasser fra 01.01.2020 for personer i ny veiavdeling. Det er overført 8,1 millioner kroner fra etableringsprosjekt som blant annet skal gå til å dekke disse kostnadene.

Når det gjelder administrasjonsbygg på Steinkjer pågår det planlegging relatert til ulike lokaliseringalternativ.

9.5 Fylkesveier / mindre samferdselsanlegg

For investeringsprosjektene er det generelt god økonomi- og usikkerhetsstyring. Det er få prosjekter som har et reelt avvik i form av merkostnad.

For de store fylkesvegprosjektene (Fv. 714, Fv. 17/720 og Fv. 704) gjelder det at sluttprognosene for prosjektkostnad er svært tilfredsstillende, samtidig som fremdriften generelt er god.

Det finnes imidlertid flere store regnskapsmessige avvik i 2019. En fremtredende fellesnevner for avvikene er at fremdriften i prosjektene ikke er som planlagt, og at avvikene primært skyldes periodisering.

- Følgende prosjekter er ferdigstilt:
 - Større prosjekter:
 - Fv. 720 Strømnes – Malm
 - Fv. 723 Herfjord – Ryssdalen
 - Fv. 710 Brekstad – Krinsvatn
 - Flakk – Rørvik (ferjekai)
 - Brekstad – Valset (ferjekai)
 - Programområdetiltak 2019, MP:
 - Fv.707 gang- og sykkelveg Mortenstu – Stormyra
 - Fv.950 Innfartsparkering Være
 - Fv.6666 Støyskjerming Singsaker skole
 - Sykkeltiltak Lade
 - Fv.6658 Utleirvegen, utbedring gang- og sykkelveg
 - I tillegg kommer punkttiltak sykkel, mindre trafiksikkerhetstiltak og støytiltak
 - Strekningstiltak Metrobuss i Trondheim, MP:
 - Ringvålvegen
 - Leangen bru (forenklet)
 - Haakon VII sgt (forenklet)
 - Østre Rosten
 - Søbstadveien x Bjørndalen
 - I alt 78 Metrobusstasjoner
 - Fornying og mindre investering:
 - Fv. 6900 Grythullbrua
 - Fv. 17 GSV Berre – Fallet (medfinansiering fra kommune)
 - Fv. 17 Foldabrua
 - Fv. 6848 Finnmarka - Nes
 - Fornying 2.0: Fv. 74 Bjørgan x E6 Nordli
 - Fornying 1.0: 21 prosjekter

Kommentarer til de mest vesentlige pågående prosjekt/områder:

Fosenvegene

For Fosenvegene som bompengepakke, styres porteføljen per definisjon mot gjeldende økonomisk ramme. I tillegg til gode prognoser for total kostnad viser bompengeinnskrevningen på Fv. 714 Laksevegen og Fosenvegene et trafikkbilde og dermed bompengeinntekter over hva som er lagt til grunn i proposisjonene for prosjektene.

Merforbruk i årets regnskap er å betrakte som et periodiseringsavvik.

Laksevegen

Åstfjordbrua med tilhørende 2 tunneler bygges i tråd med framdriftsplan. Det pågår arbeid med å utrede og prioritere marginalprosjekter som finansieres gjennom innsparing i primærprosjektene.

Merforbruk på Laksevegen i 2019 er å betrakte som periodiseringsavvik og skyldes dels bedre fremdrift enn antatt i budsjett for utbygging av Åstfjordkryssingen (66 millioner kroner) dels tilleggsbestilling på Melvatnet.

Fv. 17/720

Generelt har det vært god fremdrift for prosjektet og hovedprosjektet (Østvik – Sprova – Malm) har anleggsåpning planlagt til mars 2020. For marginalprosjekt pågår planlegging.

Prosjektets totalprognose er uendret og inkluderer innsparing på hovedprosjektet.

Fv. 704 Sandmoen-Tanem

Pågått mindre etterarbeider på ny Fv. 704 Røddekryset – Tanem som ble åpnet 2018. Prosjektering av gang- og sykkelveg Sandmoen – Røddekryset er i slutfasen og grunnerverv gjenstår. Utlysning tidlig vår 2020 og prognose for trafikkåpning er juni 2021.

Samlet sett er det iht. sluttprognosen innsparing på Fv. 704 prosjektet. Fylkeskommunen forskutterer fremtidige bompengeinntekter knyttet finansiering av prosjektet.

Mindre utbedringer (U320)

Det pågår arbeider på Gartnesodden, Liankryset/Harbaksvegen og på Lunnfjordbrua. Gartnesodden er et krevende prosjekt og det har vært en større rashendelse. Det gjenstår avklaring av hvorledes ekstrakostnadene som knytter seg til raset skal finansieres.

Totalt for prosjektene er det et merforbruk på 52,5 millioner kroner. Avviket på Fv.723 Gartnesodden og Fv.723 omveien Gartnesodden er på ca. 33 millioner kroner.

Fergekai, mindre utbedringer (U321)

Arbeidene ved Finnmyra og Skarnsundet er utført. Hokstad fergekai og Fv. 509 fergebru Ramstadlandet er ferdigstilt med et samlet merforbruk på 2,3 millioner kroner.

Prosjektene Fv. 715 Flakk-Rørvik og Fv. 710 Brekstad-Valset er ferdigstilt med unntak av noen arrondering etc. For året er det et samlet mindreforbruk for de to prosjekter på 28,7 millioner kroner. Dette er imidlertid å betrakte som periodisering, og samlet sett forventes ikke større avvik ift. totalrammen for prosjektene for Fv. 715 Flakk – Rørvik og Fv. 710 Brekstad – Valset.

Fornyingsprogram (U325)

Fornyning 1.0 tiltak er alt primært gjennomført og kun mindre justeringer og tiltak gjenstår for utførsel i løpet av våren 2020.

Fornyning 2.0 tiltak på Fv. 74 er alt primært gjennomført. For øvrige prosjekter under programmet pågår planlegging og arbeide med utlysning med målsettingen om utbygging i 2020.

Samlet sett er det for Fornyingsprogrammet et vesentlig mindreforbruk som alt primært skyldes forsinket oppstart av en del store fornyingsprosjekter under Fornyings 2.0, Fornyning bru og Fornyning tunnel. Det pågår planlegging knyttet alle prosjektene, og snarest denne er slutført vil prosjektene bli igangsatt for ferdigstillelse. Mindreforbruk for området er således alt å betrakte som periodisering.

Gang- og sykkelveg (U330)

Avgjørelse i rettssak om Fv. 705 Stigamølen mot tidligere entreprenør gikk i favør av motpart og prosjektet må dekke kostnad knyttet til dette på samlet sett ca. 34 millioner kroner. Dette er alt primært hensyntatt og finansiert i Handlingsprogram 2019-22.

Trafikksikkerhetstiltak (U340)

Vesentlig mindreforbruk hvilket primært skyldes manglende kapasitet til planlegging og utførsel.

Effektivering av tiltak som gjenstår vil dels skje gjennom utlysning av prosjektpakker og dels ved direkte bestilling til byggeledere for de ulike driftskontrakter. Det tas sikte på at alle tiltak blir bestilt senest primo 2020. Avvikene skyldes således periodisering.

Rassikring (U410)

Ryssdalen-Herfjord (Fv. 723) i Åfjord kommune har hatt stor aktivitet i 2019 og ble åpnet i 4.kvartal. Arbeidet med 2 tunneler i Berfjorden (Fv. 6312) i Roan ble påbegynt i mars og går i henhold til fremdriftsplan.

Prognose for sluttkostnad er for begge prosjekter høyere enn opprinnelig rammer, men innenfor tildeling som følger av Handlingsprogram 2020-23.

Miljøpakken

Miljøpakken har i 2019 hatt varierende fremdrift for prosjekter på fylkesveg. Dette bidra til mindreforbruk av bompenger fylkesveg. Tilsvarende er det samlet sett et vesentlig mindreforbruk av belønningsmidler.

9.6 Investeringer for kollektivtransport

Bussdepot Sorgenfri, Sandmoen og bussdepot øst

Ombygging av Sorgenfri og Sandmoen I og etablering av Sandmoen II har gått etter planen og begge depotene var operative fra oppstart 03.08.19. Prosjektet for tilpasning for ny rutestruktur på depot forventes avsluttet i begynnelsen av 2020. Prosjektet har hatt en streng økonomistyring og ser ut til å ende opp innenfor bevilget ramme.

Det har vært jobbet med nytt bussdepot i Trondheim øst, for å sikre nytt depot til senest 2024 hvor det ble pekt på Presthusjordet. Presthusjordet ble forkastet som bussdepot og det jobbes politisk for å finne et område/tomt som er egnet til kollektivformålet.

Ladeinfrastruktur EL-buss / Vedlikeholdslading EL-buss

Ladeinfrastruktur for elbuss ble tatt i bruk august 2019 i forbindelse med oppstart bussanbud Stor-Trondheim. Det gjenstår noen kostnader som vil komme i 2020. Prosjektet ligger an til å få et merforbruk i størrelsesorden 5-10 millioner kroner. Dette skyldes utfordringer knyttet til at dette har vært et pilotprosjekt (først i så stor skala i Norge), utfordringer med kompetanse og kapasitet i fylkeskommunens organisasjon som igjen har ført til økt konsulentbruk, og utfordringer i prosessen ved valg av leverandør for vedlikeholdsladingen på depot. Prosjektet har Enovastøtte og skal gjennom egen revisjon våren 2020. Endelig resultatet av økonomigjennomgang og revisjon vil bli lagt frem for politisk behandling.

Sjåførfasiliteter/hvileinfrastruktur

Det er etablert og bygget ut flere sjåførfasiliteter i forbindelse med ny rutestruktur i Trondheim. De fleste er leide lokaler, og der investeringer kun er knyttet opp mot eventuelle oppgraderinger. Den største investeringen er en nybygd brakke i Klæbu. Det jobbes med flere investeringer fremover. Det jobbes også med et samarbeidsprosjekt mellom Samferdsel og Charlottenlund vgs, der formålet er å bygge hvilebrakker som elevprosjekt. Disse brakkene vil i så fall erstatte brakker som vi i dag leier.

Investeringsprosjektet ligger under budsjett, men manglende mulighet til å investere gir følgelig økte driftskostnader. Vi har som mål i år å kartlegge hvor mye vi kan redusere driftskostnader ved å investere mer, gjennom nevnte skoleprosjekt.

Knutepunktsutvikling

Det er ikke foretatt investeringer i planlegging eller i konkrete knutepunktsanlegg utenfor miljøpakkeområdet i 2019. Midler planlegges overført til 2020 og ambisjon om å få initiert gode prosesser for anvendelse av disse.

Ferjekai 2019

Prosjektet omfatter oppgradering av kaier i forbindelse med teknologiskifte på sambandene Flakk-Rørvik og Brekstad-Valset. Ferdigstilling er forsinket da en av leverandørene ennå ikke har levert som bestilt. Fylkeskommunen har derfor ikke overtatt anlegget og holder tilbake deler av betalingen.

Det styres mot budsjett, men det foreligger en uavklart sak der operatøren har signalisert et krav mot fylkeskommunen som eier av kaianlegget for manglende kontraktoppfyllelse. Denne tvisteprosessen er påbegynt.

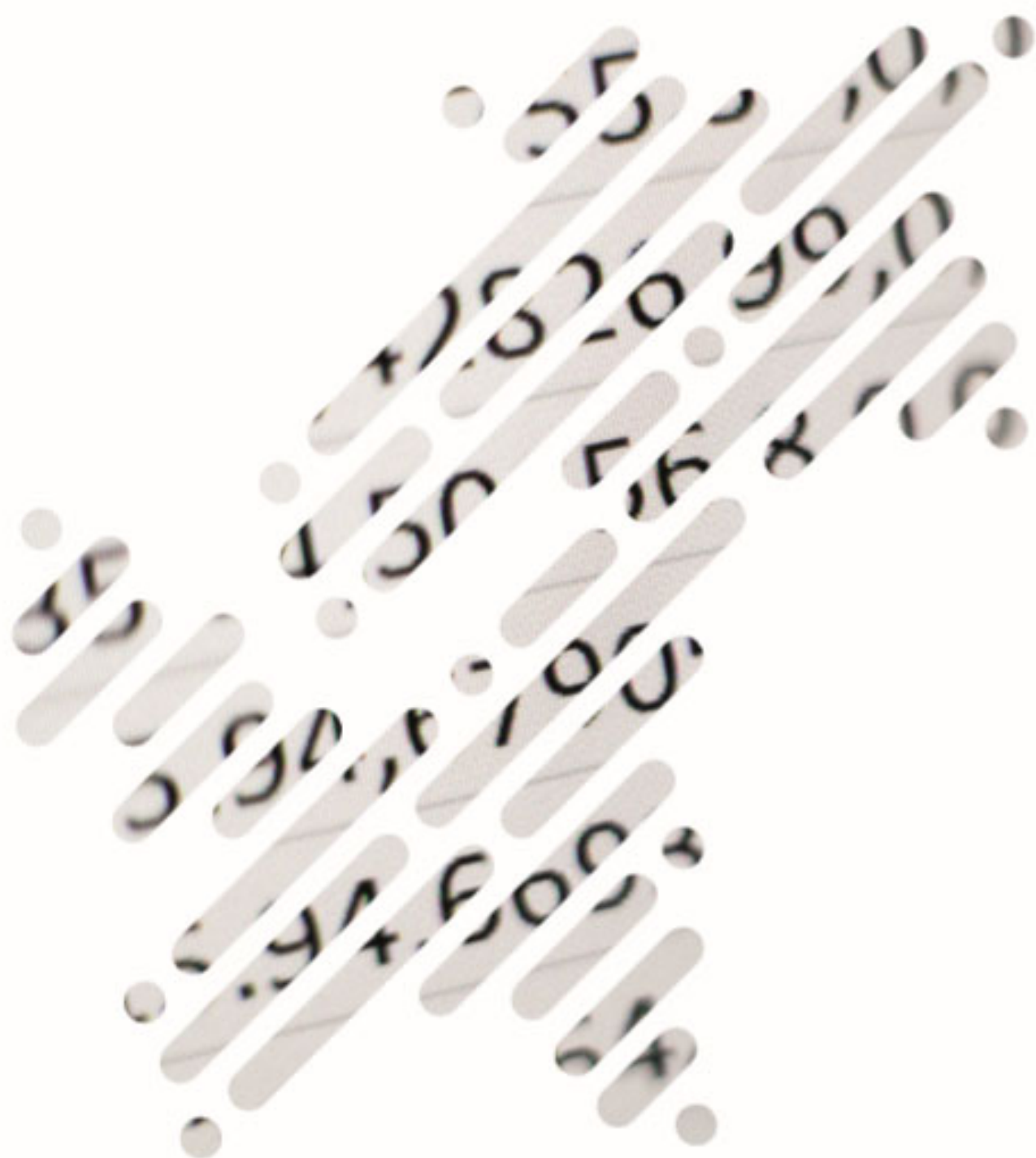
Veikantutstyr Autopass ferje Flakk og Rørvik

Gammelt utstyr må skiftes i tillegg til at det er behov for utstyr som kan takle Autopass ferges nidelte regulativ. Fylkeskommunen gjennomfører en anskaffelses prosess med teknisk bistand fra Vegamot AS. Prosessen er ikke slutført.

Planlegging investering ferjekaier

Det er behov for oppgradering av ferjekaia på Geisnes. Planlegging slutføres første halvår 2020, selve byggeprosjektet planlegges gjennomført i 2.halvår 2020.

10 | REGNSKAP

ÅRSREGNSKAP 2019

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Notat

Til:

Fra: Tone Mediaas Reitlo, Seksjon Regnskap

Dato: 14.02.2020

Dokumentnr.: 201911919-8

Versjon 2:
19.03.2020

Trøndelag fylkeskommune - Årsregnskap 2019

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

1. Forskriftsrapporter	4
2. Noter til regnskapet	10
Note 1 – Endring i arbeidskapital	11
Note 2 – Pensjon, pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler	12
Note 3 – Garantiforpliktelser	16
Note 4 – Mellomværende - fylkeskommunale foretak	17
Note 5 – Aksjer og andeler ført som anleggsmidler, obligasjoner	18
Note 6 – Egenkapital og fond - Avsetning og bruk	19
Note 7 – Kapitalkonto	21
Note 8 – Salg av finansielle anleggsmidler	23
Note 9 – Interkommunalt samarbeid Frøya Kultur og kompetansesenter	23
Note 10 – Fylkeskommunale foretak	23
Note 11 – Maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs	23
Note 12 – Tannhelsetjeneste og spesifikasjon av regnskap	23
Note 13 – Klassifisering omløpsmidler og kortsiktig gjeld	25
Note 14 – Leverandører, kundefordringer, utlån	25
Note 15 – Utstyr, maskiner, transportmidler, eiendommer og anlegg	28
Note 16 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån	30
Note 17 – Vesentlige transaksjoner og uavklarte forhold	33
Note 18 – Vesentlige forpliktelser, avtaler	33
Note 19 – Organisering av virksomheten, utskillelse av virksomhet	34
Note 20 – Bemanning, lønn og godtgjørelse til ledelse, revisjonsutgifter	35
Note 21 – Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt- Norge IKS TkMN	36
Note 22 Regionalt forskningsfond Midt-Norge	36
Note 23 – Større byggeprosjekt	37
Note 24 Avsetning disposisjonsfond mindreforbruk avdelinger	37
Note 25 Vesentlige mottatte overføringer til finansiering av investeringer	38
Note 26 – Hendelser etter balansedagen	38
3 Lånefondet	39

1. Forskriftsrapporter

noter	Anskaffelse og anvendelse av midler	Regnskap 2019
	<i>i 1.000 kr.</i>	
	<u>Anskaffelse av midler</u>	
	Inntekter driftsdel	8 365 536
	Inntekter investeringsdel	2 280 583
	Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner dr	71 943
	Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner in	708 129
	<i>Sum anskaffelse av midler</i>	<i>11 426 191</i>
	<u>Anvendelse av midler</u>	
	Utgifter driftsdel	7 747 804
	Utgifter investeringsdel	3 145 259
	Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner drifts	524 497
	Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner inve	11 166
	<i>Sum anvendelse av midler</i>	<i>11 428 726</i>
	<i>Anskaffelse - anvendelse av midler</i>	<i>-2 535</i>
1	<i>Endring i arbeidskapital</i>	<i>-2 535</i>
	<u>Avsetninger og bruk av avsetninger</u>	
	Avsetninger	766 960
	Bruk av avsetninger	-885 273
	Regnskapsmessig mindreforbruk drift	118 425
	<i>Netto avsetninger (netto interne fin.trans)</i>	<i>-111</i>

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Regnskapsskjema 1A - driftsregnskapet

noter	Regnsk 2019	Budsj 2019	Rev.bud 2019	Avvik 2019	Regnsk 2018
i 1.000 kr					
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-2 769 212	-2 639 551	-2 719 551	49 661	-2 637 909
Ordinært rammetilskudd	-3 600 373	-3 632 015	-3 599 815	558	-3 479 776
Andre direkte eller indirekte skatter	-14 935			14 935	
Andre generelle statstilskudd	-34 609	-27 000	-28 761	5 848	-33 634
6 Sum frie disponible inntekter Sum (L1:L5)	-6 419 128	-6 298 566	-6 348 127	71 001	-6 151 320
Netto finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	-59 112	-25 700	-25 700	33 412	-92 633
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-63			63	-45
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	190 052	204 000	204 000	13 948	156 048
16 Avdrag på lån	309 428	309 428	309 428	0	320 637
12 Netto finansinntekter/-utgifter Sum (L7:L11)	440 304	487 728	487 728	47 424	384 007
Netto avsetninger					
Til ubundne avsetninger	565 097	16 853	115 039	-450 058	730 087
Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	-76 625		-76 625		-85 228
Bruk av ubundne avsetninger	-568 701	-128 275	-568 701		-463 987
Bruk av bundne avsetninger					-94 533
19 Netto avsetninger Sum (L13:L18)	-80 228	-111 422	-530 286	-450 058	86 338
Overført til investeringsregnskapet	8 856	8 856	8 856		35 300
21 Til fordeling drift L6 + L12 - L19 - L20	-6 050 196	-5 913 404	-6 381 830	-331 634	-5 645 674
22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	5 931 771	5 913 404	6 381 830	450 058	5 569 049
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk (L22-L21)	-118 425	0	0	118 425	-76 625

Regnskapsskjema 1B

	Regnsk 2019	Budsj 2019	Rev. bud 2019	Avvik2019	Regnsk 2018
i 1.000 kr					
Fordelt slik					
Politisk styring og kontrollorganer	72 859	74 670	86 621	13 761	67 228
Administrasjon og adm.lokaler	275 038	297 067	372 989	97 951	315 956
Opplæring	3 193 022	2 946 360	3 296 469	103 447	3 087 886
Tannhelse	261 323	241 882	248 652	-12 671	251 071
Nærings- og bostedsutvikling	167 343	182 006	253 866	86 523	113 393
Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 553	-3 150	4 453	900	3 494
Konsesjonskraft	-11 484	-15 083	-15 083	-3 599	-14 932
Fylkesveger	1 080 997	765 477	1 198 813	117 817	874 855
Kollektivtrafikk	1 221 301	1 198 622	1 250 608	29 307	1 109 980
Kulturaktivitet	239 937	225 553	256 559	16 622	258 728
Finansiering	-572 117		-572 117	0	-498 610
Sum netto drift	5 931 771	5 913 404	6 381 830	450 058	5 569 049

I skjema 1B under Finansiering er ført motpost avskrivninger.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Økonomisk oversikt - drift

noter	Regnskap 2019	Rev. budsj 2019	Regnskap 2018
<i>i 1.000 kr.</i>			
<u>Driftsinntekter</u>			
Brukerbetalinger	-98 968	-101 591	-82 522
Andre salgs- og leieinntekter	-248 985	-220 230	-241 487
Overføringer med krav til motytelse	-1 362 003	-686 444	-1 259 436
Rammetilskudd fra staten	-3 600 373	-3 599 815	-3 479 776
Andre statlige tilskudd	-271 083	-265 582	-444 929
Andre overføringer	-90		-955
Inntekts- og formueskatt	-2 769 212	-2 719 551	-2 637 909
Andre direkte og indirekte skatter	-14 935		
Sum driftsinntekter	-8 365 647	-7 593 213	-8 147 015
<u>Driftsutgifter</u>			
Lønnsutgifter	2 494 775	2 479 802	2 407 651
Sosiale utgifter	687 443	683 233	665 610
Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod.	1 703 734	1 819 114	1 646 731
Kjøp av varer og tjenester erstatter egenprod.	1 887 791	2 004 090	1 684 069
Overføringer	1 093 200	711 991	1 135 761
Avskrivninger	572 117	572 117	498 610
Fordelte utgifter	-119 139	-101 329	-128 395
Sum driftsutgifter	8 319 921	8 169 018	7 910 036
Driftsresultat	-45 726	575 805	-236 979
<u>Eksterne finansieringstransaksjoner</u>			
Finansinntekter			
Renteinntekter og garantiprovisjon	-71 943	-35 885	-48 441
Utbytte	-2 472		-56 420
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-63		-45
Sum eksterne finansinntekter	-74 478	-35 885	-104 906
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	199 442	212 147	164 196
16 Avdrag på lån	325 055	324 527	336 611
Sum eksterne finansutgifter	524 497	536 674	500 807
Resultat ekst. finanstransaksjoner	450 019	500 789	395 901
Motpost avskrivninger	-572 117	-572 117	-498 610
Netto driftsresultat	-167 824	504 477	-339 687
<u>Interne finansieringstransaksjoner</u>			
Bruk av avsetninger			
Bruk av udisponert fra tidligere år	-76 625	-76 625	-85 228
Bruk av disposisjonsfond	-574 888	-574 888	-491 312
Bruk av bundne fond	-103 249	-39 223	-206 884
Sum bruk av avsetninger	-754 762	-690 735	-783 424
Avsetninger			
Overført til investeringsregnskapet	42 701	45 966	65 917
Avsatt til disposisjonsfond	577 097	131 039	823 535
Avsatt til bundne fond	184 364	9 253	157 035
Sum avsetninger	804 162	186 258	1 046 486
Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)	-118 425	0	-76 625
Til inndekning senere år (underskudd)			
Resultat etter int. finanstransaksjoner			

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Regnskapsskjema 2A - investeringsregnskapet

noter

	Regnsk 2019	Budsj 2019	Rev.bud 2019	Regnsk 2018
<i>i 1.000 kr</i>				
Årets finansieringsbehov				
Investeringer i anleggsmidler	3 148 912	2 703 200	2 670 721	3 467 363
Utlån og forskutteringer	0	0	0	185 050
Kjøp av aksjer og andeler	7 513	8 856	8 916	25 219
Avdrag på lån	0	0	0	22 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	314 963
Avsetninger	5 498	0	4 894	2 174
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	3 161 924	2 712 056	2 684 531	4 016 769
 8 Finansierte slik:				
Bruk av lånemidler	-658 265	-1 151 100	-832 950	-2 375 260
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-19 425	0	-19 260	-2 145
Tilskudd til investeringer	0	0	0	-82 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-2 277 827	-1 466 039	-1 712 209	-1 402 548
Andre inntekter	-33 194	0	0	-18 867
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-2 988 712	-2 617 139	-2 564 419	-3 880 821
Overført fra driftsregnskapet	-42 701	-23 856	-42 601	-65 917
Bruk av avsetninger	-130 511	-71 061	-77 511	-70 032
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-3 161 924	-2 712 056	-2 684 531	-4 016 769
 20 Udekket/udisponert L7 - L19	0	0	0	0

Regnskapsskjema 2B

	Regnsk 2019	Budsj 2019	Rev. bud 2019	Regnsk 2018
<i>i 1.000 kr</i>				
15 Fordelt slik				
Videregående skoler	317 973	430 800	299 051	
Fylkesveier og mindre samferdselsanlegg	2 779 928	2 164 900	2 346 380	
Bussdepot, selvfinansierende	650	50 000	501	
Nye hvilebrakker AtB, selvfinansierende	-	4 000	-	
Utvid sentraladm Statens hus	6 915	-	4 000	
Utv sentraladm veiadmin FHT	3 076	-	4 100	
Distriktkontorer SAMS	157		157	
Ny skilting bygg og anlegg TRFK	1 049		1 900	
Utvikl. I FDV- og BIM-verktøy	3 523	3 000	4 212	
Salg og utvikling av eiendom	21 939		-6 488	
Knutepunktutvikling	-	4 000	-	
Nye dieseltanker hurtigbåtterminalen i Trondheim	4 697	6 000	5 800	
Veikantutstyr AutoPASS ferje Flakk og Rørvik	-	3 000	500	
Planlegging investering ferjekaier	-	2 000	1 000	
Kjøp av eiendommer	-	25 000	90	
Fylkets Hus, Trondheim - Teknisk oppgradering	1 617	3 000	1 854	
Fylkets Hus, Trondheim - Ombygging av areal	-	1 500	-	
Planlegging prosjektkontor Schøning	176	1 000	400	
Planlegging nytt administrasjonsbygg Steinkjer	941	2 500	1 100	
Tannhelse	6 271	2 500	6 164	
Sum Investeringer	3 148 912	2 703 200	2 670 721	0

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Økonomisk oversikt - investering

noter	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Rev. bud 2019	Regnskap 2018
i 1.000 kr.				
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-19 320		-19 260	-2 051
Andre salgsinntekter	-33 194			-18 867
Overføringer med krav til motytelse	-1 655 752	-985 200	-1 256 512	-729 714
Kompensasjon for merverdiavgift	-572 317	-430 839	-405 697	-617 227
Statlige overføringer				-82 000
Sum inntekter	-2 280 583	-1 416 039	-1 681 469	-1 449 858
Utgifter				
Lønnsutgifter				9
Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod.	2 494 440	2 703 200	2 664 094	2 790 084
Kjøp av varer og tjenester erstatter egenprod.	71 931			39 255
Overføringer	578 888		6 627	625 035
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	3 653			12 980
Sum utgifter	3 148 912	2 703 200	2 670 721	3 467 363
Finansieringstransaksjoner				
Avdrag på lån				22 000
14 Utlån				185 050
5 Kjøp av aksjer og andeler	7 513	8 856	8 916	25 219
Inndekning av tidl. års udekket				314 963
Avsatt til ubundne investeringsfond				1 559
Avsatt til bundne fond	5 498		4 894	615
Sum finansieringstransaksjoner	13 012	8 856	13 810	549 405
Finansieringsbehov	881 340	1 296 017	1 003 062	2 566 911
Finansiering				
Bruk av lån	-658 265	-1 151 100	-832 950	-2 375 260
Salg av aksjer og andeler	-105			-94
Mottatte avdrag på utlån	-49 758	-50 000	-50 000	-55 608
Overført fra driftsregnskapet	-42 701	-23 856	-42 601	-65 917
Bruk av disposisjonsfond	-75 061	-71 061	-75 061	-19 700
Bruk av ubundne investeringsfond	-120		-120	
Bruk av bundne fond	-55 330		-2 330	-50 332
Sum finansiering	-881 340	-1 296 017	-1 003 062	-2 566 911

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Økonomisk oversikt - balanse

noter		Regnskap 2019	Regnskap 2018
	i 1.000 kr.		
	Eiendeler		
	2.2 Anleggsmidler	24 875 369	23 529 179
15	2.27 Faste eiendommer og anlegg	18 410 313	17 415 478
15	2.24 Utstyr, maskiner og transportmidler	174 826	180 928
14	2.22 Utlån	717 559	767 317
5	2.21 Aksjer og andeler	242 500	235 069
2	2.20 Pensjonsmidler	5 330 172	4 930 387
12	2.1 Omløpsmidler	3 639 777	3 437 827
2	2.19 Premieavik	415 598	393 766
	2.18 Aksjer og andeler	3 894	3 831
13	2.13 Kortsiktige fordringer	1 170 674	571 500
	2.11 Obligasjoner	2	2
	2.10 Kasse, postgiro, bankinnskudd	2 049 610	2 468 727
	Sum eiendeler	28 515 146	26 967 006
	Egenkapital og gjeld		
6	2.5 Egenkapital	-9 370 441	-8 557 462
	2.581 Endring i regnsk.prins. som påv. AK (drift)	153 828	153 828
	2.56 Disposisjonsfond	-1 172 874	-1 245 726
	2.51 Bundne driftsfond	-438 716	-407 893
	2.53 Ubundne investeringsfond	-10 138	-5 908
	2.55 Bundne investeringsfond	-2 608	-3 789
	2.5950 Regnskapsmessig mindreforbruk	-118 425	-76 625
7	2.5990 Kapitalkonto	-7 781 508	-6 971 349
16	2.4 Langsiktig gjeld	-17 105 732	-16 557 830
2	2.40 Pensjonsforpliktelse	-6 121 790	-5 907 099
16	2.45 Andre lån	-54 213	-54 213
16	2.47 Annen konsernintern langsiktig gjeld	-10 929 729	-10 596 518
14	2.3 Kortsiktig gjeld	-2 038 974	-1 851 714
	2.32 Annen kortsiktig gjeld	-2 034 266	-1 845 844
2	2.39 Premieavik	-4 707	-5 870
	Sum egenkapital og gjeld	-28 515 146	-26 967 006

Memoriakonti

Steinkjer, 31.12.2019
15.02.2020

sign.

Odd Inge Mjølén
fylkesrådmann

sign.

Tone Mediaas Reitlo
seksjonsleder regnskap

2. Noter til regnskapet

Notene henviser til regnskapsrapportene under kapittel 1.

Notene til årsregnskapet er gitt i henhold til regnskapsforskriften §§ 5 og 13 samt gjeldende standard for god kommunal regnskapsskikk, KRS 6. Notene gir tilleggsopplysninger for regnskapet 2019 og informasjon om sammenhengene mellom de ulike regnskapsdelene.

Fylkeskommunens forvaltningsområder

Årsregnskapet for Trøndelag fylkeskommune er utarbeidet iht. gammel kommunelov § 48 og tilhørende regnskapsforskrift, jfr. §§ 3 - 5.

Fylkeskommunens årsberetning utarbeides iht. til kommunelovens § 48 punkt 5 og KRS 6. Årsberetningen og administrasjonens årsmelding legges fram for fylkestinget som et selvstendig dokument.

Fylkeskommunens årsregnskap viser økonomisk resultat og utvikling for fylkeskommunens primærvirksomheter.

Organisering av rapporten

Årsregnskapet omfatter forskriftsrapporter med hovedoversikter og regnskapsskjema. I tillegg er laget et vedlegg til årsregnskapet med kommentarer.

Dokumenter som inngår i årsregnskapet:

- Drifts-, investerings-, og balanseregnskap iht. til regnskapsforskriften § 3
- Økonomiske oversikter og noteopplysninger, regnskapsforskriften §§ 3, 5 og 13
- Vedlegg med kommentarer fra avdelinger og seksjoner på resultat
- Rapporter for intern, administrativ drift –med balanseregnskap og oversikt anleggsmidler-

Prinsipper for regnskapsføringen

Regnskapet er ført etter gjeldende lover og regler, med følgende hovedprinsipp:

- Anordningsprinsippet. Det vil si at alle kjente utgifter og inntekter i regnskapsåret er tatt med
- Ubenyttede eksterne, øremerkede tilskudd og inntekter for øvrig, er avsatt til bundne driftsfond og påvirker dermed ikke resultatet
- Skillet mellom drift og investering er basert på regnskapsforskriften og KRS 4.
- Brutto prinsippet
- Pensjonskostnader, pensjonsmidler og –forpliktelser er ført i henhold til regnskapsforskriftens § 13 og KRS 6
- Utgiftsføring på avdeling/seksjoner er budsjettert og regnskapsført uten merverdiavgift. Dette gjelder utgiftstyper som berettiger momskompensasjon.
- Kompensasjon for investeringsmoms er i henhold til gjeldende regler, ført direkte i investeringsregnskapet

- Prosjekter i investeringsregnskapet med øremerkede midler eller med overføring fra driftsregnskapet er avsluttet i balanse. Andre prosjekter er avsluttet mot felles budsjettert finansiering eller refusjoner og tilskudd. Lånemidler er tatt opp fra Lånefondet etter behov med 658,265 mill. kroner. mens revidert budsjett på bruk av lån er 832,95 mill. kroner.
- Investeringsregnskapet er generelt avsluttet i henhold til regnskapsforskriften.

Arbeidskapitalen defineres som omløpsmidler med fradrag av kortsiktig gjeld. Tilgang på og bruk av midler, slik det er spesifisert under kapittel 2 i denne rapporten, påvirker arbeidskapitalen. En reduksjon i arbeidskapitalen betyr at forbruket av midler er større enn anskaffelsen av midler, og motsatt.

Note 1 – Endring i arbeidskapital

Arbeidskapitalen er utgangspunktet for en nærmere vurdering av likviditeten eller likviditetsgraden, og dermed fylkeskommunens evne til å møte løpende forpliktelser. I kommunal økonomi og finansforvaltning generelt, bør arbeidskapitalen være minst 4-5 % av driftsinntektene eller likviditetsgraden bør være minimum 2. Pr. 31.12.2019 var arbeidskapitalen på 1600,8 mill. kroner eller 19,1 % av sum driftsinntekter.

Avstemming - Arbeidskapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.1	Omløpsmidler	3 639 777 345,68	3 437 826 691,25	
2.3	Kortsiktig gjeld	2 038 973 748,68	1 851 714 068,63	
Endring arbeidskapital i balanseregnskapet		1 600 803 597,00	1 586 112 622,62	14 690 974,38
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				0,00
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				14 690 974,38

Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
+ Sum inntekter		+ Sum inntekter		
600 - 890	8 365 647 054,56	600 - 905	2 280 583 399,45	
- Sum utgifter		- Sum utgifter		
010 - 590, 690	8 319 921 055,87	010 - 500, 690	3 148 911 934,75	
+ Avskrivninger				
590	572 116 894,26			
+ Ekst. finans- innt./-transer		+ Eksterne finans. transer		
900-905, 920	74 478 048,55	910, 920, 929	708 128 579,81	
- Ekst. finans- utg./-transer		- Eksterne finans. transer		
500, 510, 520	524 496 690,42	510, 520, 529	7 513 385,00	
Sum/differanse	167 824 251,08	Sum/differanse	-167 713 340,49	110 910,59

Avstemming mellom regnskapsdelene	
Differanse	14 580 063,79
Sum 570/970	0,00
Sum kontoklasse 9	0,00
Kortsiktig gj/fordringer TkMidt IB jfr bnr 1103890	-14 699 066,80
Premieavvik TkMidt IB jfr bnr 10902405	-244 771,00
Overtakelse av fordringer Fosenvegene (billettinntekter)	363 774,01
Sum	-0,00

Note 2 – Pensjon, pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler

Fylkeskommunens pensjonsforhold regnskapsføres og rapporteres iht. reglene i regnskapsforskriftens § 13 samt god kommunal regnskapsskikk. Vi viser spesielt til standard (KRS) 6 om notene til årsregnskapet og om innholdet i årsberetningen. Det materielle innholdet i pensjonsføringen er regulert av aktuarberegninger fra pensjonsselskapene. Det er i avslutningen av regnskapet lagt til grunn endelige aktuarberegninger, mottatt i januar 2020.

Pensjonsselskapene er KLP Forsikring og SPK, Statens Pensjonskasse. Det siste ivaretar pensjonsrettighetene til pedagogisk personale.

Pensjonsavtalene som Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune hadde, er sammenslått for Trøndelag fylkeskommune. I 2019 er pensjonsavtalen til TkMN IKS overført til Trøndelag fylkeskommune sin avtale med premieavvik, pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Vi har i 2019 overført inntestående pr 31.12.18 på premiefond i KLP med 22,9 mill.kroner til delvis dekning av pensjonspremien. Kontoutskrift for 2019 utsendes ikke før mai 2020 slik at evt. beløp på premiefond pr 31.12.19 ikke blir kjent/beregnet før da.

Hovedtall pensjon 2019:

Beløp i mill. kr		Totalt	KLP	SPK
Sum pensjonskostnader (regnskapsbelastning)	2019	344,2	172,8	171,4
Premieavvik årets	2019	97,1	63,3	33,8
Amortisert premieavvik fra tidl. år ført	2019	77,2	50,0	27,2
Akkumulert premieavvik i balanse	2019	360,1	241,5	118,6
Pensjonsmidler	2019	5 330,1	3073,2	2 256,9
Pensjonsforpliktelser	2019	6 023,9	3308,8	2 715,1
Netto pensjonsforpliktelse eks. arb.giveravg.	2019	693,7	235,6	458,1

Årets pensjonskostnad i sammendraget over er fylkeskommunens samlede regnskapsførte pensjonskostnader, det vi internt kaller *normalkost* for pensjon før arbeidsgiveravgiften. Denne beregnet som følger: Premie – 2 % ansattedel +/- premieavvik og amortisert tidligere års premieavvik. Det er premien – 2 % ansattedel som er grunnlag for betalbar arbeidsgiveravgift i denne sammenhengen.

Forutsetningene for aktuarberegningene av kostnader, forpliktelser og midler i 2019:

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Beskrivelse	KLP		SPK	
	2019	2018	2019	2018
Avkastning pensjonsmidler	4,50 %	4,50 %	4,00 %	4,20 %
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %	4,00 %	4,00 %
Årlig lønnsvekst	2,97 %	2,97 %	2,97 %	2,97 %
Årlig G-regulering (folketrygden)	2,97 %	2,97 %	2,97 %	2,97 %
Pensjonsregulering	2,20 %	2,20 %		

Regnskapsføringen av pensjonskostnader, pensjonsforpliktelser, og -midler, bygger på nevnte forutsetninger og informasjon iht. nedenstående taloppstillinger. Disse samsvarer med mottatte aktuarberegninger fra selskapene (beløp i hele kr.):

Pensjonsnote KLP 2019		
Hovedstørrelser fra aktuarberegningen		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening (<i>årets opptjening</i>)	133 455 025
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	129 825 509
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	130 997 745
4	Administrasjonskostnader	8 004 468
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader (<i>forfalt premie</i>)	203 567 926
6	Utbetalte pensjoner (<i>utbetalinger</i>)	133 234 949
5a	Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 (fradrett 2 % lønnstrekk)	26 119 915
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01. (<i>faktisk forpliktelse</i>)	-3 178 800 158
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort.	-3 308 845 743
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. (<i>faktiske pensjonsmidler</i>)	2 879 896 752
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amortisering	3 073 223 006
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01.(re-estimert/virkelig)	-298 903 406
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12.	-235 622 737
Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	133 455 025
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	129 825 509
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-130 997 745
13	Netto pensjonskostnad eks adm.	132 282 789
Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)		
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	195 563 458
13	Årets netto pensjonskostnad	-132 282 789
14	Premieavvik 2019(her positivt)	63 280 669
	Sats for arbeidsgiveravgift	14,1 %
14a	Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)	8 922 574

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

	Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e	
	Antall år premieavvik skal dekkes inn på (1 eller 15/10/7). Nye regler 2011	15,10 og 7
15	Akkumulert premieavvik 31.12. forrige år	228 240 690
15a	Sum amortisert premieavvik	-49 980 809
15b	Arbeidsgiveravgift av 15a	-7 047 294
16	Akkumulert premieavvik 31.12. i regnskapsåret	241 540 550
	Akkumulert estimataavvik §13-3 c og d / §13-4 d2 (tidligere grunnlag amort. estimataavvik)	
17	Estimataavvik forpliktelse	-14 345 597
18	Estimataavvik pensjonsmidler	-96 744 681
19	Netto estimataavvik	-111 090 278
	Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c	
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-3 178 800 158
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-133 455 025
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-129 825 509
6	Utbetalte pensjoner	133 234 949
21	Estimataavvik forpliktelse IB 1.1.	
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	-3 308 845 743
	Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 d	
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	2 879 896 752
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	130 997 745
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	195 563 458
6	Utbetalte pensjoner	-133 234 949
24	Estimataavvik midler 01.01.	
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	3 073 223 006
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse (før avgift)	-235 622 737
26a	arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	-33 222 806

Trøndelag fylkeskommune
Seksjon Regnskap

Pensjonsnote Statens Pensjonskasse (SPK) 2019		
Hovedstørrelser fra aktuarberegningen		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening (<i>årets opptjening</i>)	151 572 019
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	98 597 966
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	82 939 229
4	Administrasjonskostnader	4 776 866
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader (<i>forfalt premie</i>)	205 834 240
6	Utbetalte pensjoner (<i>utbetalinger</i>) / Avregning fra tidligere år	
5a	Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 - 2 % lønnstrekk	25 104 887
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01. (<i>brutto</i>)	-2 633 025 083
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort	-2 715 119 127
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. (<i>brutto</i>)	1 963 822 153
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amort	2 256 948 635
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01. (reestimert/virkelig)	-669 202 930
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12. (full amort)	-458 170 492
Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a		
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	151 572 019
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	98 597 966
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-82 939 229
13	Netto pensjonskostnad eks adm.	167 230 756
Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)		
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	201 057 374
13	Årets netto pensjonskostnad	-167 230 756
14	Premieavvik i regnskapsåret	33 826 618
	Sats for arbeidsgiveravgift	14,1 %
14a	Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)	4 769 553
Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e		
	Antall år premiavik skal dekkes inn på 1, 7 eller 15. Nye regler fom 2011	15, 10 og 7
15	Akkumulert premiavik forrige år	111 935 939
15a	Sum amortisert premieavvik	-27 187 998
15b	Arbeidsgiveravgift av 15a	-3 833 508
16	Akkumulert premieavvik 31.12. (linje 15+15a+14)	118 574 559
Akkumulert estimatavik §13-3 c og d / §13-4 d2 (grunnlag amortisering est.avik)		
17	Estimatavik forpliktelse	-168 075 941
18	Estimatavik pensjonsmidler	-9 129 879
19	Netto estimatavik før årets amortisering. Gjelder fram tom 2010.	-177 205 820

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c		
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-2 633 025 083
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-151 572 019
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-98 597 966
6	Utbetalte pensjoner	-
21	Amortisert estimatawik - forpliktelse 1/15 av linje 17. Nye regler fom 2011	168 075 941
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	-2 715 119 127
Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 nr d		
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	1 963 822 153
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	82 939 229
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	201 057 374
6	Utbetalte pensjoner	-
24	Amortisert estimatawik - midler 1/15 av linje 18	9 129 879
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	2 256 948 635
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse (før avgift)	-458 170 492
26a	Arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	-64 602 039

Note 3 – Garantiforpliktelser

Fylkeskommunen har stilt diverse simple garantier overfor tredjeparts långivere. Dette er dels 100 % og dels avgrensede garantistillelser, der eksempelvis kommuner er garantist for det resterende. I FT-sak 66/14 i NT er det gitt simpel garanti for 5,5 mill. kroner i inntil 30 år på fremtidig husleie i nybygg for Turneteateret i Trøndelag AS. Husleiegaranti er ikke med i oversikten nedenfor.

Garantiene reguleres ned eller opp i takt med nedbetaling av lån, innfrielse av samme eller at lånevolumet er økt innenfor gitte rammer. Bekræftelse på fylkeskommunens garantiansvar pr. 31.12.19 er innhentet fra långiverne. Endringer i garantiforpliktelsene pr 31.12.19 er ordinære reguleringer. Samlet nedgang i garantiforpliktelsene fra 2018 til 2019 var på 25,1 mill. kroner.

Garantioversikt for Trøndelag fylkeskommune pr. 31.12.2019						
Kreditorer / långivere	Lånummer	Garanti gitt til	Formål	Andel	Rest garanti	Utløpsdato
Danske Bank	8601.53.80448	Trondheim Bussterminal	Tverrforbindelse, Brattøra gangbro, refinans	100 %	27 000 000	20.02.2020
Den Norske Bank ASA	74608076917	Fylkets Hus AS	Refinansiering	100 %	14 812 000	28.08.2025
Kommunalbanken	(20060304) nytt: 20090029	Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	Museums-deponi	100 %	953 340	23.07.2021
Kommunalbanken	20160115	Steinkjerhallen AS	Refinansiering og nyinv	49 %	75 971 300	06.06.2042
Kommunalbanken	20160501	Kolstad Arena AS	Flerbrukshall	100 %	180 975 000	01.11.2038
KLP Kommunekreditt	8317.52.95944	Idrettstunet AS	Nybygg hybelbygg Meråker vgs	100 %	6 032 604	22.04.2038
KLP Kommunekreditt	8317.50.31726	Trøndelag folkemuseum	Adm.bygg Sagvollen	100 %	2 100 000	01.03.2030
Sertifikatmarkedet	Utstedte sertifikater/obligasjonslån	Trøndelag Borneiselskap AS/Vegamot	E6 Stjør-Tr.heim (62,5 % av antatt lånevolum/Gar.del.	62,5 %	500 000 000	Selvs.kau. maks 550 (FT 09/37)
SUM Garantier 31.12.2019					807 844 244	
SUM Garantier 31.12.2018					832 948 002	
ENDRING 2019					25 103 758	Nedgang

I tillegg har Fylkestinget avgitt garantier som ennå ikke er aktive:
FT-sak 62/18; garantistillelse for Miljøpakke Trondheim. Selvskyldnerkausjon for lån tatt opp av bompengeselskapet Vegamot AS, begrenset oppad til 500 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 550 mill. kroner. Utløp garantitid 2035.

FT-sak 112/18; Garantistillelse for prosjektet Fv 17 / 720 Dyrstad - Sprova - Malm. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 901 mill. kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 991 mil. kroner. Utløp garantitid 2041.

FT-sak 114/18; Garantistillelse for prosjektet Fv 704 / 720 Røddekrysset - Tanem. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 245 mill. kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 270 mill. kroner. Utløp garantitid 2036.

FT-sak 115/18; Garantistillelse for prosjektet E6 Vindåsliene - Korporalsbrua (Trondheimsveien). Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 884,3 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 973 mill. kroner. Utløp garantitid 2042.

FT-sak 116/18; Garantistillelse for prosjekt Fv. 714 Laksevegen, trinn 2. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 974,3 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 1 072 mill. kroner. Utløp garantitid 2040.

Note 4 – Mellomværende - fylkeskommunale foretak

Trøndelag fylkeskommune har UKM, Ungdommens kulturmønstring Norge FKF. Det er ingen mellomværende pr 31.12.2019.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Note 5 – Aksjer og andeler ført som anleggsmidler, obligasjoner

Orgnr	Konto	Selskapets navn	Anskaffelses- kost kr	Bokført akjseverdi kr	Eierand el i %
	221110001	Aksjer og andeler sektor 110	9 000,00	9 000,00	
994 686 011	221152001	ATB AS	20 000 000,00	20 000 000,00	100,0
931 518 666	221152002	Fylkeshuset AS 100 aksj. a 1000	100 000,00	100 000,00	100,0
979 615 361	221152003	Tjeldbergodden Utv.AS/4831 aksj. a 93,13	449 911,03	449 911,03	
967 544 256	221152005	Trondheim Bussterminal 900 à 1000/8500 à 100	9 400 000,00	9 400 000,00	100,0
988 488 402	221152006/020	Midtnorsk Filmsenter AS 67 aksjer	67 000,00	67 000,00	67,0
988 669 342	221152007/020	Fosenvegene AS 500 aksjer à 102	660 000,00	660 000,00	
935 162 718	221152008	Vegamot AS 600 aksjer a kr 3.500	2 121 478,00	2 121 478,00	67,0
976 774 892	221152009	Trondheim Bilkollektiv 11 andeler à 2500,-	27 500,00	27 500,00	
915 785 905	221152010	Kolstad Arena AS 228 aksjer a 100, inkl stiftelse	27 132,00	27 132,00	
917 091 579	221152011/020	Filminvest3 AS 200 aksjer a 1000,-	400 000,00	400 000,00	
	221152012	Meldalshallen eier 100%	2 000 000,00	2 000 000,00	
	221152013	Biblioteksentralen 30 a 300	9 000,00	9 000,00	
	221200001	Leierettigheter studenthybler	7,00	7,00	
	221200002	Hybelrettigheter Sverresgt. 8	3,00	3,00	
	221200003	Midtnorsk Opplæring 3 aksjer à 100	3 000,00	3 000,00	
988 067 075	221200004/020	OI! Trøndersk mat og drikke AS 24 aksjer à 5000	371 800,00	371 800,00	
	221200005	Hemne Kraftlag - andeler	400,00	400,00	
	221200006	Midt-Norsk reiseliv - andelsbevis	300 000,00	300 000,00	
961 245 117	221200007/020	Trøndelag Reiseliv AS	633 000,00	633 000,00	
	221200008	Leiv Eirikssons AS 14969 aksjer	14 969,00	14 969,00	
993 595 675	221200009	Museene i Sør-Trøndelag	760 880,00	760 880,00	
914 886 252	221200010	Blått kompetansesenter, 1950000 aksjer à 1	1 950 000,00	1 950 000,00	49,4
916 501 013	221200011	Trondheim kunsthall 110 aksjer à 1000	110 000,00	110 000,00	
917 663 513	221200012	STFK eiendom AS	10 042 570,00	10 042 570,00	100,0
993 793 515	221200013	Idrettstunet AS	7 796 349,00	7 796 349,00	100,0
995 802 082	221200014	Sportstunet AS	7 288 682,00	7 288 682,00	100,0
956 298 660	221200015	Stiklestad nasjonale kultursenter	8 000 000,00	8 000 000,00	50,0
994 933 787	221200016	Turneteateret i Trøndelag AS	4 200 000,00	4 200 000,00	100,0
929 101 898	221200017	Steinkjerhallen AS 40 aksjer	10 040 000,00	10 040 000,00	40,0
946 282 596	221200018/020	Fylkes hus AS, Steinkjer	10 450 000,00	10 450 000,00	100,0
985 706 093	221200020	T:Lab AS	500 000,00	500 000,00	8,0
984 777 779	221200020	Leiv Erikson Nyskaping AS	875 000,00	875 000,00	1,5
987 794 453	221200020	Lierne nasjonalparksenter IKS	100 000,00	100 000,00	20,0
975 856 828	221200020	Sentrumsgården AS	900 000,00	900 000,00	15,0
812 822 012	221200020	Tidligfasefondet	7 500 000,00	7 500 000,00	49,8
989 229 389	221200020	Trøndelag forskning og utvikling	510 000,00	510 000,00	10,2
991 500 502	221200021	Museet Midt IKS	150 000,00	150 000,00	33,0
998 528 011	221200022/020	Sikkerhetssenter Rørvik AS	1 795 500,00	1 795 500,00	23,0
	221200023	Div mindre andeler	128 262,00	128 262,00	
986 399 445	221395001	Innovasjon Norge, andel 2,58 %	1 010 526,00	1 010 526,00	
938 708 606	221550001	KLP egenkapitalinnskudd	101 657 014,00	101 657 014,00	
	221650001	Idrettshall Husby Skole	3 621 000,00	3 621 000,00	
	221650002	Innsk. Idrettshall Oppdal Vgs	1 200 000,00	1 200 000,00	
	221650003	Innsk. Idrettshall Malvik Vgs	3 940 000,00	3 940 000,00	
	221650004	Innsk. Idrettshall Melhus Vgs	5 424 000,00	5 424 000,00	
	221650005	Innsk. Rissahallen FT 46/89	3 500 000,00	3 500 000,00	
	221650006	Innsk. Idrettshall Hitra Vgs	3 600 000,00	3 600 000,00	
	221650007	Innsk. Hemnehallen	3 503 525,00	3 503 525,00	
	221650008	Innsk. Teknologisk inst.	165 000,00	165 000,00	
919 902 310	221650009	Egenkapitalinnskudd Revisjon Midt-Norge	600 000,00	600 000,00	
995 442 345	221650010	Egenkapitalinnskudd TkMN	2 600 000,00	2 600 000,00	66,0
987 672 196	221650011	Egenkapitalinnskudd Konsek Trøndelag IKS	710 000,00	710 000,00	
	221890001	Studentsamskipnaden 40 hybler a 30000	1 200 000,00	1 200 000,00	
	221890002	Skjetlein gårdsbruk div. andeler	3 000,00	3 000,00	
556503-2322	221900001/020	Naboer AB, 100 aksjer a SEK 100	74 160,00	74 160,00	
			242 499 668,03	242 499 668,03	

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

EK-innskudd KLP	7 456 326,00
Ekinnskudd TkMidt	22 690,00
Idrettstunet AS	16 352,00
Sportstunet AS	40 707,00
Namdal bomvegselskap avviklet	-105 000,00
Sum endring	7 431 075,00

Trøndelag fylkeskommune er medeier i Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS med eierandel 19%. I dette selskapet er det ikke innbetalt Egenkapitaltilskudd, men kun ordinært tilskudd hvert år.

Egenkapitalinnskudd TkMN er ikke ført tilbake som egenkapitalinnskudd da det i 2020 skal overføres til eget fylkeskommunalt foretak med tilhørende balanseverdier.

Avstemming av aksjer og andeler:

Aksjer og andeler				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.21	Aksjer og andeler	242 499 668,03	235 068 593,03	7 431 075,00
Sum		242 499 668,03	235 068 593,03	7 431 075,00

Sum endring balanseregnskapet

7 431 075,00

Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
		929	105 000,00	
		529	7 513 385,00	
		Differanse	7 408 385,00	7 408 385,00

Avstemming mellom regnskapsdelene		Beløp
Differanse		22 690,00
TkMidt IB egenkapitalinnskudd KLP		-22 690,00
Ny differanse		0,00

Note 6 – Egenkapital og fond - Avsetning og bruk

Egenkapitalen består av fonds, regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk, udisponert/udekket i investeringsregnskapet samt kapitalkontoen.

Fondene er dels bundne fonds (øremerkede midler) og dels frie fonds eller disposisjonsfond. Endring i egenkapitalen og fonds, skal stemme med endringen i de øvrige deler av regnskapet.

Sammenhengen og avstemming mellom regnskapsdelene framgår bl.a. av note 1.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Avstemming av egenkapital:

Avstemming - Egenkapitalen				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.5	Egenkapital	9 370 440 861,78	8 557 461 708,71	
2.5990	Kapitalkonto	7 781 508 475,98	6 971 349 085,09	
Differanse		1 588 932 385,80	1 586 112 623,62	2 819 762,18

Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
- Sum bruk av avsetninger		Sum bruk av avsetninger		
930 - 960	754 762 311,90	930 - 960	130 510 867,76	
- årets underskudd		- årets underskudd		
980	0,00	980	0,00	
+ Sum avsetninger		Sum avsetninger		
530 - 570	761 461 149,81	+ årets overskudd	5 498 399,00	
+ årets overskudd		580	0,00	
580	118 424 541,44	- Overføring fra invest. Regnsk	42 700 871,73	
- Overføring til invest. regnskapet		970		
570	42 700 871,73			
Sum/differanse	-167 824 251,08	Sum/differanse	167 713 340,49	-110 910,59

Avstemming og spesifikasjon av fonds:

Fond				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.56 - 2.58	Disposisjonsfond	1 019 045 557,36	1 091 897 113,78	-72 851 556,42
2.55	Bundne invest. fond	2 607 840,77	3 789 475,20	-1 181 634,43
2.53 - 2.54	Ubundne invest. fond	10 138 146,20	5 907 980,53	4 230 165,67
2.51 - 2.52	Bundne driftsfond	438 716 300,03	407 893 039,50	30 823 260,53
Sum	Fond	1 470 507 844,36	1 509 487 609,01	-38 979 764,65

Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	574 887 924,00	940 + 948	75 180 834,33	
540	577 097 367,58	548	0,00	
Differanse	2 209 443,58	Differanse	-75 180 834,33	-72 971 390,75
950	103 249 373,29	950	55 330 033,43	
550	184 363 782,23	550	5 498 399,00	
Differanse	81 114 408,94	Differanse	-49 831 634,43	31 282 774,51
Endring drifts- og investeringsregnskapet				-41 688 616,24

Avstemming mellom regnskapsdelene		Beløp
Differanse		2 708 851,59
Balanse TkMidt IB, bundet EK		-2 708 851,59
Ny differanse		0,00

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Avstemming av regnskapsmessig resultat:

Regnskapsmessig mindreforbruk/overskudd				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	0	Endring
2.5950	Regnskapsmessig overskudd	118 424 541,44	76 625 014,61	41 799 526,83
2.5960	Udisponert i inv.regnskapet	0,00	0,00	0,00
				41 799 526,83
Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
930	76 625 014,61	930	0,00	
580	118 424 541,44	580	0,00	
Differanse	41 799 526,83	Differanse	0,00	41 799 526,83

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Regnskapsmessig merforbruk/underskudd				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.5900	Regnskapsmessig underskudd	0,00	0,00	0,00
2.5970	Udekket i investeringsregnskapet	0,00	0,00	0,00
#REF!		#REF!		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
980	0,00	980	0,00	
530	0,00	530	0,00	
Differanse	0,00	Differanse	0,00	0,00

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Note 7 – Kapitalkonto

Kapitalkontoen inngår i egenkapitalen sammen med egenkapitalens fondsdelt, og er en del av det totale verdikretsløpet. Kapitalkontoen har en egen funksjon fylkeskommuneregnskapet og viser hovedsakelig den samlede egenfinansiering av anleggsmidler.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

KAPITALKONTO pr. 31.12.2019

<i>Inngående balanse</i>			6 971 349 085,08
Avgang fast eiendom og anlegg	D		
Av- og nedskrivning fast eiendom og anlegg	D	530 316 347,45	
	K		Aktivering av fast eiendom og anlegg
	K		1 525 151 423,00
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	D	41 800 546,81	
Nedskrivning utstyr (konvertering)	D		
	K		Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler
	K		27 479 461,00
Avgang aksjer og andeler	D	105 000,00	
	K		Kjøp av aksjer og andeler
	K		7 513 385,00
	K		Utlån
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	D	49 758 166,00	
Avskrivning utlån	D		
Bruk av midler fra eksterne lån	D	658 265 413,81	
	K		Avdrag på eksterne lån
	K		325 054 878,67
Økning pensjonsforpliktelser	D	214 691 206,00	
	K		Økning pensjonsmidler
	K		399 784 371,00
Innbetalinger kjøp av fordringer Fjord 1	D	363 774,01	
	K		Posterings vedr EK TkMidt
	K		20 476 326,31
<i>Utgående balanse</i>			7 781 508 475,98
			9 276 808 930,06
			9 276 808 930,06

I noten for kapitalkonto er det en ekstraordinær linje for 2019 og gjelder innbetalinger på fordringer overtatt og kjøpt fra Fjord 1 som inntektsføres i 2019, men for å holde oversikt over resterende beløp føres det via en fordringskonto 213890019 og motpost kapitalkonto. Det er innbetalinger som er kommet i 2019. Selve utkjøpet og betaling til Fjord 1 er ikke skjedd ennå pga. avtale ikke helt på plass og det er i 2019 periodisert utgiften mot kortsiktig gjeld.

Note 8 – Salg av finansielle anleggsmidler

Trøndelag fylkeskommune har ikke finansielle anleggsmidler som er solgt i 2019.

Note 9 – Interkommunalt samarbeid Frøya Kultur og kompetansesenter

Prosjektet som føres under ansvar 322628 Guri Kunna videregående skole er et interkommunalt samarbeid mellom Frøya kommune og Trøndelag fylkeskommune iht. Kommunelovens § 27 og administreres av seksjon Eiendom. Samarbeidsprosjektet startet opp i 2014 i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

På prosjektet var det i 2019 et mindreforbruk som er avsatt til bundet driftsfond. Fondet har pr 31.12.2019 en saldo på 1.851.561,29 kroner.

Konto	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Avvik
Utgifter drift	3 923 341,48	3 489 552,00	433 789,48
Inntekter drift	-1 503 078,78	-1 316 552,00	-186 526,78
Finansieringskostnader	0,00	0,00	0,00
Avsatt bundet driftsfond	252 737,30	500 000,00	-247 262,70
Resultat	2 673 000,00	2 673 000,00	0,00

Note 10 – Fylkeskommunale foretak

Trøndelag fylkeskommune har UKM, Ungdommens kulturmønstring NorgeFKF

Note 11 – Maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs

Trøndelag fylkeskommune har i 2019 ikke tilbudt maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs i markedet i tillegg til den ordinære opplæringen. Ytre Namdal er deleier i et AS som har dette tilbudet. Skolen kjøper kurs til sine egne elever fra dem.

Note 12 – Tannhelsetjeneste og spesifikasjon av regnskap

Iht. forskrift av 19.12.2014 til tannhelsetjenesteloven er det fra 01.01.2015 krav til føring av adskilte regnskaper i § 5. Som følge av dette er notekravet tatt inn i GKRS nr. 6 om noter i årsregnskapet. Resultatoppstillingene skal gis som tilleggsopplysninger i note til årsregnskapet. Begrunnelsen for dette er at vi

skal kunne dokumentere at vi ikke bruker statlige midler til ulovlig subsidiering av voksenbehandlingen, noe som er ulovlig etter EØS-reglene om statsstøtte. Inntektene fra betalende pasienter må dekke alle utgiftene og gi en rimelig fortjeneste.

I NTFK var det i 2015 en omfattende gjennomgang av tannhelseregnskapet med formål å dele opp de forskjellige deler av virksomheten knyttet til

1. Tannhelsetjenester som tilbys helt eller delvis vederlagsfritt til pasienter
2. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder hvor det ikke er annet tilstrekkelig tilbud
3. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder med konkurranse fra private tjenesteytere.

Som basis ble 2014-regnskapet gjennomgått i detalj for å kartlegge utgiftene/inntektene, problemstillingene med fordeling av kostnader, antatt timebruk og vurdering av område. Utgifter og inntekter ble fordelt (til kategorien konkurranseutsatt virksomhet) etter følgende prinsipper:

- A. Utgifter og inntekter som i sin helhet kan knyttes til behandling av prioriterte pasienter og andre oppgaver som tilhører «samfunnsoppdraget», dvs. ikke tilhører konkurranseutsatt virksomhet, utelates.
- B. Utgifter og inntekter som kun gjelder behandling av betalende pasienter, fordeles i sin helhet til regnskapet for konkurranseutsatt virksomhet.
- C. Utgifter og inntekter som er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av tid brukt til pasientbehandling.
- D. Andre utgifter og inntekter, de som med andre ord ikke er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av total arbeidstid. Begrunnes med at annen tid i all hovedsak benyttes til samfunnsoppdraget.

Tannlegenes tidsbruk (data hentet ut fra OPUS) på ulike oppgaver (tannbehandling av prioriterte pasienter, behandling av betalende pasienter og andre oppgaver) i de enkelte distrikt ble lagt til grunn. I tillegg til hovedprinsippene ovenfor foreligger det et eget notat som nærmere beskriver fordelingen av utgifter.

Etter gjennomgangen ble resultatet at det i 2014 var overskudd i alle distrikter på voksenbehandling. Vår vurdering var derfor at det var tilstrekkelig med en todeling av regnskapet, da vi ikke hadde tannhelsedistrikter etter punkt 2 ovenfor hvor det var behov for subsidiering av tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling.

Vi besluttet i 2015 at prinsippene for fordeling av utgifter skulle gjennomgås hvert tredje år. Dette ble gjort i 2018, og vi har funnet at prinsippene uten endringer kan benyttes i TRFK.

Resultatoppstilling for 2019 i kroner:

Samlet for hele Trøndelag		
Beskrivelse	Regnskap	Regnsk betalende
Lønn	233 682 059	53 220 274
Fordelte adm kostnader	2 773 390	2 773 390
Kjøp av varer og tjenester	67 565 985	22 070 254
Kap. kostn. og avskrivninger	6 938 439	1 594 687
Brukerbetaling	-87 283 083	-87 283 083
Refusjoner	-24 090 433	-7 030 160
SumTrøndelag	199 586 358	-14 654 638

Regnskap pr. tannhelsedistrikt		
Tannhelsedistrikt	Regnskap	Regnsk betalende
Tannhelse felles	12 433 404	5 215 408
Namdal tannhelsedistrikt	26 595 834	-2 087 376
Innherred tannhelsedistrikt	22 596 410	-1 753 377
Værnes tannhelsedistrikt	26 228 028	-870 681
Trondheim nord tannhelsedistrikt	26 180 920	-1 117 631
Trondheim øst tannhelsedistrikt	19 261 645	-3 551 432
Trondheim syd tannhelsedistrikt	21 343 470	2 326 218
Sørvest tannhelsedistrikt	21 550 397	-4 719 188
Innlandet tannhelsedistrikt	23 396 251	-8 096 580
Sum Trøndelag	199 586 358	-14 654 638

2019-regnskapet viser at det var overskudd på voksen behandlingen i alle distriktene, unntatt ett. For fylket sett under ett var det et solid overskudd på voksenbehandlingen.

Note 13 – Klassifisering omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Klassifisering av disse gruppene er gjort i henhold til regnskapsforskrift og standarder.

Note 14 – Leverandører, kundefordringer, utlån

Leverandører

I 2019 innhentet vi saldoforespørsler fra 10 store leverandører. For øvrig vises til generell og løpende oppfølging av fylkeskommunens leverandørreskontro.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Fylkeskommunen samhandler med en rekke leverandører med dels store innkjøp. Som en illustrasjon på dette vises til oversikten nedenfor med leveranser/innkjøp over 10 mill. kr i 2019. Beløp i hele kr:

Leverandørnavn	Beløp i kr	Leverandørnavn	Beløp i kr
Statens vegvesen	2 605 257 638,00	Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	16 803 122,45
ATB AS	1 191 327 844,94	Trøndelag Teater AS	16 146 691,07
KLP	211 852 817,00	Telenor Norge AS	16 108 277,57
Statnes pensjonskasse, SPK Forsikring	205 834 240,00	Elkjøp Norge AS	15 928 195,60
Trondheim kommune	133 554 622,00	ABB AS	15 878 407,92
FosenNamsos Sjø AS	101 127 669,50	KLP Skadeforsikring	15 576 850,01
Innovasjon Norge	76 000 000,00	NORWEGIAN ELECTRIC SYSTEMS AS	15 394 500,00
Trondheim kommune	73 140 877,57	SOPRA STERIA AS	14 419 972,15
Rogaland Taxi AS	49 657 621,77	Trondheim Symfoniorkester	13 648 420,00
Atea AS E-Faktura	46 585 087,51	Pedersen Birger AS	13 355 028,00
Trøndelag fylkeskommune	42 075 085,18	Søbstad AS	13 315 100,19
MUSEENE I SØR-TRØNDELAG AS	40 511 212,72	CAVERION NORGE AS	12 982 595,49
RUTA Entreprenør AS	40 333 306,08	Møre og Romsdal Fylkeskommune	12 767 155,83
Næringsbygg AS	38 432 118,18	Lierne kommune	12 727 608,00
NTE Marked AS	35 537 213,25	Skaun kommune	12 710 711,00
Consto Midt-Norge AS	30 414 078,67	STATKRAFT VARME AS	12 199 259,35
St. Olavs Hospital HF	26 511 047,84	Namsos kommune	12 198 520,21
Torghatten Trafikkselskap AS	23 010 000,00	Inderøy kommune	12 138 527,92
Metrostav	21 215 123,66	Trøndelag Reiseliv AS	11 326 625,56
Bekken Bygg AS	21 147 475,76	Museet Midt IKS	11 287 098,32
Veidekke Entreprenør AS	19 565 146,80	Vy Buss AS	11 139 560,74
BERG-HANSEN REISEBUREAU TRONDHEIM A/S	19 473 134,92	Indre Fosen kommune	11 054 017,00
HENT AS	19 155 374,36	Stjørdal kommune	10 868 347,26
NTNU	17 973 195,93	Verdal kommune	10 369 006,00
KS	17 692 719,30	International Software Technology AS	10 223 630,52
Plandent AS	16 945 430,81	Sønnico AS	10 003 114,80

Kundefordringer

Kundefordringer gjennomgås løpende og fordringer som ikke lar seg inndrive sendes inkasso. Vi har avtale med Lindorff AS. Kreditorforeningen i Nord-Trøndelag har fortsatt en del gamle krav for inndrivning før ny avtale ble inngått. Det er i 2019 tapsført og korrigert kundefordringer med tilsammen 404.304,42 kroner i driftsregnskapet.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Seksjon	Beløp i hele kr	Beløp
2281	Namdal tannhelsedistrikt	21 925,00
2282	Innherred tannhelsedistrikt	14 455,00
2283	Værnes tannhelsedistrikt	1 685,00
2284	Trondheim nord tannhelsedistrikt	27 788,00
2285	Trondheim øst tannhelsedistrikt	2 097,00
2286	Trondheim sør tannhelsedistrikt	14 431,00
2287	Sørvest Tannhelsedistrikt	33 665,44
2288	Innlandet Tannhelsedistrikt	16 945,97
2340	Økonomi og regnskap	-18 197,15
3211	Byåsen videregående skole	5 005,00
3214	Charlottenlund videregående skole	3 245,00
3217	Fosen videregående skole	7 000,00
3220	Gauldal videregående skole	2 779,00
3223	Grong videregående skole	10 280,00
3235	Inderøy videregående skole	3 630,00
3241	Levanger videregående skole	57 614,00
3253	Meråker videregående skole	1 014,00
3256	Mære landbruksskole	33 500,00
3259	Olav Duun videregående skole	16 350,00
3262	Ole Vig videregående skole	41 338,16
3279	Steinkjer videregående skole	58 440,00
3291	Verdal videregående skole	42 794,00
3294	Ytre Namdal videregående skole	6 220,00
3362	Stjørdal fagskole	300,00
	Sum	404 304,42

På ansvar 2340 er det kreditbeløp og fremkommer pga. det tidligere er avsatt til tap på fordringer på dette område. I 2019 er tapsført fordringer som det ikke er innbetalinger på via inkassoselskap og det er mindre enn det som var avsatt i 2018. Fom. 2020 vil fordringer tapsføres på de enkelte seksjoner.

Utlån

Utlån i hele kroner	Restgjeld 2019	Endring 2019
222110001 Sikkerhetssenter Rørvik AS SSR	82 950,00	-41 500,00
222151001 Nord-Trøndelag Elverk	0,00	-45 100 000,00
222152001 Trondheim Bussterminal AS	14 422 491,00	
222152002 Fosenvegene AS	602 788 649,00	
222152003 Fylkeshuset AS	39 000 000,00	-3 250 000,00
222200002 STFK Eiendom AS	27 700 000,00	
222650001 Trondheim kommune Bibliotek FU 155/85	15 658 000,00	
222650002 Ålfjord kommune	10 706 672,00	-366 666,00
222650003 Bjugn kommune	2 900 000,00	-1 000 000,00
222650004 Ørland kommune	4 300 000,00	
Sum utlån pr 31.12.2019	717 558 762,00	-49 758 166,00

Utlån til Nord Trøndelag El-verk er nedbetalt i 2019.

Vegamot AS har overtatt finansieringen av Fosenvegene fra 2019. De har dermed også overtatt lånet Fosenvegene AS hadde hos Trøndelag fylkeskommune. Dette lånet var tenkt tilbakebetalt i 2019. På grunn av ulik fortolkning av stortingsproposisjonen vedrørende rammene for Fosenvegene, samt usikkerhet vedrørende fordelingen mellom bruk av fylkeskommunale midler og bompengefinansiering, er oppgjør ennå ikke foretatt. Størrelsen på denne fordringen er usikker. Etter endringer ved årsoppgjøret ble det sendt en delfaktura på 530 mill. kroner som Vegamot AS har betalt i mars 2020. Saken er nå til vurdering både internt i fylkeskommunen, hos Vegamot AS og i Vegdirektoratet/Samferdselsdepartementet.

Note 15 – Utstyr, maskiner, transportmidler, eiendommer og anlegg

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Følgende avskrivningsperioder skal legges til grunn iht. forskrift om Årsregnskap § 8:

5 år	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
10 år	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende.
20 år	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
40 år	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.
50 år	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.

Anleggsmidler i form av utstyr, transportmidler og eiendommer er spesifisert nærmere nedenfor. Henvisningene er hovedgrupper i balansen.

Utstyr 5 år 224080010

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	123 983 705
- akk. avskrivninger	100 244 718
= Inngående balanse 1.1	23 738 987
- Avskrivninger	12 837 517
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	4 477 391
= Utgående balanse 31.12	15 378 861

Utstyr 10 år 224080020

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	231 303 315
- akk. avskrivninger	111 146 545
= Inngående balanse 1.1	120 156 770
- Avskrivninger	18 457 431
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	16 204 381
= Utgående balanse 31.12	117 903 720

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Maskiner 10 år 224080030

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	66 443 162
- akk. avskrivninger	29 282 081
= Inngående balanse 1.1	37 161 081
- Avskrivninger	6 242 191
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	6 669 008
= Utgående balanse 31.12	37 587 898

Anlegg 20 år 227080050

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	58 723 200
- akk. avskrivninger	429 529
= Inngående balanse 1.1	58 293 671
- Avskrivninger	2 951 429
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	121 713 016
= Utgående balanse 31.12	177 055 259

Bygg 40 år 227080010

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	681 725 427
- akk. avskrivninger	69 304 560
= Inngående balanse 1.1	612 420 866
- Avskrivninger	17 665 395
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	65 916 644
= Utgående balanse 31.12	660 672 116

Veger 40 år 227080040

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	10 817 581 049
- akk. avskrivninger	1 131 313 398
= Inngående balanse 1.1	9 686 267 651
- Avskrivninger	282 491 836
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	1 046 631 611
= Utgående balanse 31.12	10 450 407 425

Anlegg TkMidt 224080040

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	8 218 650
- akk. avskrivninger	0
= Inngående balanse 1.1	8 218 650
- Avskrivninger	4 263 408
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	0
= Utgående balanse 31.12	3 955 242

Skolebygg 40 år 227080020

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	8 244 313 929
- akk. avskrivninger	1 383 993 130
= Inngående balanse 1.1	6 860 320 799
- Avskrivninger	222 488 962
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	290 890 152
= Utgående balanse 31.12	6 928 721 989

Bygg 50 år 227080030

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	192 881 888
- akk. avskrivninger	37 234 351
= Inngående balanse 1.1	155 647 537
- Avskrivninger	4 718 726
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	0
= Utgående balanse 31.12	150 928 811

Ikke avskrivbare anlegg 227080000

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	42 527 463
- akk. avskrivninger	0
= Inngående balanse 1.1	42 527 463
- Avskrivninger	0
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	0
= Utgående balanse 31.12	42 527 463

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

For sammenhengens skyld tas med avstemming mellom anleggsmidler, langsiktig gjeld og egenfinansiering av anleggsmidler i form av kapitalkontoen.

Kretsløp 3 - Anleggsmidler og langsiktig gjeld				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.2	Anleggsmidler (+ v/økning)	24 875 368 857,65	23 529 178 937,81	1 346 189 919,84
2.4	Langsiktig gjeld (- v/økning)	17 105 731 592,87	16 557 829 851,73	-547 901 741,14
Differanse				798 288 178,70
	Memoriakonto for ubrukte lånemidler			
2.9100	(+ økning / - reduksjon)			0,00
Sum endring i balanseregnskapet (beregnet endring kapitalkonto)				798 288 178,70

Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.5990	Kapitalkonto	7 781 508 475,98	6 971 349 085,09	810 159 390,89

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	-11 871 212,19
Aktivering anlegg TkMidt IB jfr bnr 1103890	12 012 905,21
Premieavvik TkMidt IB jfr bnr 10902405	244 771,00
Overtakelse av fordringer Fosnvegene (billetinntekter)	-363 774,01
TkMidt IB egenkapitalinnskudd KLP	-22 690,00
Ny differanse	0,01

Note 16 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån

Trøndelag fylkeskommune foretar sine innlån gjennom eget lånefond slik at hele fylkeskommunens langsiktige lånegjeld er tatt opp gjennom lånefondet. Se eget regnskap for lånefondet. I regnskapet til Trøndelag fylkeskommune er samlet lån i lånefondet ført med 10.929.728.898,87 kroner og tilsvarende utlånsbeløp i regnskapet til lånefondet.

Eksterne lån				
Kapittel	Balanseregnskapet	R år 2019	R år 2018	Endring
2.45 – 2.49	Andre lån	10 983 941 879,87	10 650 731 344,73	333 210 535,14
2.43 – 2.44	Sertifikatlån	0,00	0,00	0,00
2.41 – 2.42	Ihendehaverobl. lån	0,00	0,00	0,00
Sum 2.4	Langsiktig gjeld	10 983 941 879,87	10 650 731 344,73	333 210 535,14
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				0,00
Sum endring balanseregnskapet				333 210 535,14

Driftsregnskapet år 2019		Investeringsregnskapet år 2019		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
510	325 054 878,67	910	658 265 413,81	
Sum	325 054 878,67	510	0,00	
		Differanse	658 265 413,81	333 210 535,14

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Fylkeskommunens lånegjeld pr 31.12.19. er fordelt slik:

	Lånenummer	Saldo pr. 31.12.19 (kr)	Margin (3 mnd Nibor +)	Rente pr. 31.12.19	Neste rentereg.	Forfall
Obligasjonslån						
Danske Bank	NO0010819360	500 000 000	+0,099 %	1,919 %	16.03.20	16.03.20
Danske Bank	NO0010821457	500 000 000	+0,115 %	1,915 %	20.01.20	20.04.20
Danske Bank	NO0010792864	500 000 000	+0,413 %	2,263 %	10.02.20	10.05.21
Danske Bank	NO0010833882	500 000 000	+0,230 %	2,020 %	06.01.20	04.10.21
Swedbank	NO0010788250	500 000 000	+0,514 %	2,334 %	09.03.20	09.03.22
SEB	NO0010799331	500 000 000	+0,4735 %	2,344 %	23.03.20	23.06.22
Swedbank	NO0010849888	500 000 000	+ 0,274 %	2,064 %	13.01.20	11.04.23
Nordea	NO0010821209	500 000 000	+0,359 %	2,209 %	28.02.20	28.08.23
Nordea	NO0010852544	500 000 000	+0,323 %	2,183 %	17.02.20	16.05.24
Danske Bank	NO0010858848	500 000 000	+0,360 %	2,240 %	25.03.20	25.06.24
DNB	NO0010859556	500 000 000		2,013 %	Fastrentelån	08.07.24
DNB	NO0010868847	500 000 000	+0,340 %	2,210 %	15.02.2020	15.11.24
DNB	NO0010868250	500 000 000	+0,374 %	2,204 %	07.02.20	07.11.25
Lån med obligasjonsvilkår						
Kommunalbanken	20170199	379 221 000	+0,370 %	2,240 %	18.03.20	18.03.20
Kommunalbanken	20180541	500 000 000	+0,355 %	2,215 %	24.02.20	23.11.22
Kommunalbanken	20180244	500 000 000	+0,380 %	2,250 %	23.03.20	22.06.23
Kommunalbanken	20180579	500 000 000	+0,480 %	2,320 %	11.03.20	11.12.23
Kommunalbanken	20190157	500 000 000	+0,385 %	2,255 %	23.03.20	21.03.24
Kommunalbanken	20180336	500 000 000	+0,395 %	2,215 %	06.03.20	06.09.24
Kommunalbanken	20070109	10 541 180	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	20.09.28
Kommunalbanken	20100314	250 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	19.06.30
Kommunalbanken	20100316	200 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	19.06.30
Kommunalbanken	20100882	19 409 160	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	18.12.30
Kommunalbanken	20110510	350 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	17.09.31
Kommunalbanken	20120156	200 000 000	+0,600 %	2,470 %	18.03.20	18.03.37
Lån med sertifikatvilkår						
Kommunalbanken	20190710	500 000 000		2,099 %		19.03.20
Lån i KLP						
KLP	83175285566	211 956 528	+0,600 %	2,470 %	20.03.20	21.12.37
Sum		11 121 127 868				

Av fylkeskommunens samlede lånegjeld på 11 121 mill. kroner anslås den selvfinansierende delen å utgjøre ca. 300 mill. kroner. I tillegg er noen lån vedr. Skolebruksplan 3 vedtatt som selvfinansierende.

Rentebærende lån er gitt til Fylkeshuset AS som pr. 31.12. 2019 utgjør 39,0 mill. kroner. I tillegg kommer lån til Fosnvegene AS på 602,8 mill. kroner som Vegamot nå har overtatt. Det er noe uenighet om beløpets størrelse, jfr note 14.

Dessuten gis det statlig rentekompensasjon for lån på ca. 2200 mill. kroner som fordeler seg med ca. 1800 mill. kroner til veg og 400 mill. kroner på skolebygg.

Det er i løpet av årene 2011 til 2019 inngått rentesikringsavtaler med oppstart fra juni 2011 til januar 2025. Iht. KRS 11 (F) pkt. 3.6 gis følgende noteopplysninger for sikringene:

- a) Sikringene er, iht. Reglement for finans og gjeldsforvaltning pkt. 4.2.1, gjort som renteswaper.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

- b) Sikringene gjelder sikring av lånerisiko for å sikre finansiering av investeringer til lavest mulig rentekostnad, jfr. Reglement for finans og gjeldsforvaltning pkt. 4.1.
- c) Sikringene har løpetid på opptil 14 år med sluttdatoer fra 17.06.20 til 02.01.39.

Fylkeskommunen har pr. 31.12.2019 følgende rentebytteavtaler.

Renteswap	Start-dato	Slutt-dato	Rest-hovedstol (mill.kr)	Fast rente (%)	Variabel rente pr. 31.12.2019 (%)	Markedsverdi Pr. 31.12.2019 (kr)
Danske Bank						
49051	15.06.11	17.06.20	100	3,840	1,87 %	-1 003 849
04375	15.01.15	15.01.25	200	1,970	1,82 %	-982 294
0491T	15.01.15	15.01.25	200	1,690	1,82 %	1 866 124
0503J	19.01.15	15.01.25	200	1,710	1,82 %	1 662 665
0527M	21.01.15	15.01.25	200	1,660	1,82 %	2 171 311
05565	27.01.15	15.01.25	200	1,590	1,82 %	2 883 416
0671Y	04.02.15	15.01.25	200	1,600	1,82 %	2 781 687
0761P	27.02.15	15.01.25	200	1,780	1,82 %	950 561
0794M	10.03.15	15.01.25	200	1,930	1,82 %	-575 377
08040	12.03.15	15.01.25	200	1,880	1,82 %	-66 731
09502	10.04.15	15.01.25	200	1,760	1,82 %	1 154 019
BM15T	09.05.19	15.10.26	400	1,9056	1,82 %	-310 813
BM15S	09.05.19	15.10.27	400	1,9518	1,82 %	-1 347 034
BLZW3	03.05.19	15.10.28	400	2,0342	1,82 %	-3 812 697
BLZW1	03.05.19	15.10.29	400	2,0896	1,82 %	-5 737 215
BM117	15.01.25	15.01.30	400	2,4025		-6 814 379
BLZZL	15.01.25	15.01.31	400	2,4982		-9 817 811
BMOV7	15.01.25	15.01.32	400	2,5121		-11 450 504
Sum Danske Bank			4 900			-28 448 922
Nordea	18.12.13	15.12.21	100	3,8220	1,87 %	-3 907 076
Nordea	18.12.13	20.12.23	100	3,8380	1,87 %	-7 710 466
Nordea	17.12.14	16.12.26	100	3,8890	1,87 %	-13 101 382
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,5900		-14 244 460
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,5900		-14 244 460
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,6100		-14 702 936
Nordea	02.01.25	03.01.39	850	2,1900		-10 410 335
Sum Nordea			1 750			-78 321 116
Sum totalt			6 650			-106 770 038

Dette gir en markedsverdi pr. 31.12.2019 i vår disfavør på 106,7 mill. kroner.

AVDRAG PÅ LÅNEGJELD I FORHOLD TIL KOMMUNELOVENS KRAV TIL MINSTEAVDRAG

Kommuneloven § 50 nr 7 a

Grupper av anleggsmidler	Maks levetid	Vegd levetid anleggsgruppen	Saldo	Vektet snitt
Utstyr 5 år	5	3,21	15 378 861	0,00
Utstyr 10 år	10	7,32	117 903 720	0,05
Maskiner 10 år	10	7,00	37 587 898	0,01
Anlegg 20 år	20	19,67	177 055 259	0,19
Anlegg TkMidt	5	4,00	3 955 242	0,00
Bygg 40 år	40	35,05	660 672 116	1,25
Skolebygg 40 år	40	31,96	6 928 721 989	11,91
Bygg 50 år	50	35,81	150 928 811	0,29
Veger 40 år	40	35,61	10 450 407 425	20,02
Ikke-avskrivbare anlegg			42 527 463	
SUM			18 585 138 785	33,72

Utrekning av minimumsavdrag	Minimum årlig avdrag
IB Langsiktig gjeld	16 557 829 852
- IB pensjonsforpliktelser	5 907 098 507
= Samlet lånegjeld i vektingen	10 650 731 345
Låneavdragsprosent	2,97 %

Betalte avdrag i henhold til KL sitt krav til minsteavdrag	
Betalte avdrag	
Ordinære avdrag i driftsregnskapet	325 054 879
Mer betalt i avdrag enn KL sitt minstekrav	9 237 959

Note 17 – Vesentlige transaksjoner og uavklarte forhold

Det har ikke vært gjennomført transaksjoner av betydning i 2019 utover planlagt drift og investering og avvik fra dette i form av merinntekter og mindreutgifter.

Note 18 – Vesentlige forpliktelser, avtaler

Fylkeskommunen har på Steinkjer en 20-årig leieavtale med Fylkets Hus AS. Denne utgikk i 2019 og er forlenget med 5 år. Avtalen representerer en årlig kostnad for fylkeskommunen på 9,5 mill. kr (inkl. mva).

I Trondheim er det leieavtale med Fylkeshuset AS. Leieavtalen ble inngått fra 01.05.92 med varighet 20 år. Deretter løper den med gjensidig oppsigelsesfrist på ett år. Sum betalt i 2019 er 2,6 mill. kroner. Husleien her er ikke avgiftspliktig.

Om garantiforpliktelser, se note 3.

Note 19 – Organisering av virksomheten, utskillelse av virksomhet

Trøndelag fylkeskommune eier mindre andeler i en rekke selskaper og andelslag, jfr note 5. Bakgrunn for eierskapet i det enkelte eierskap varierer.

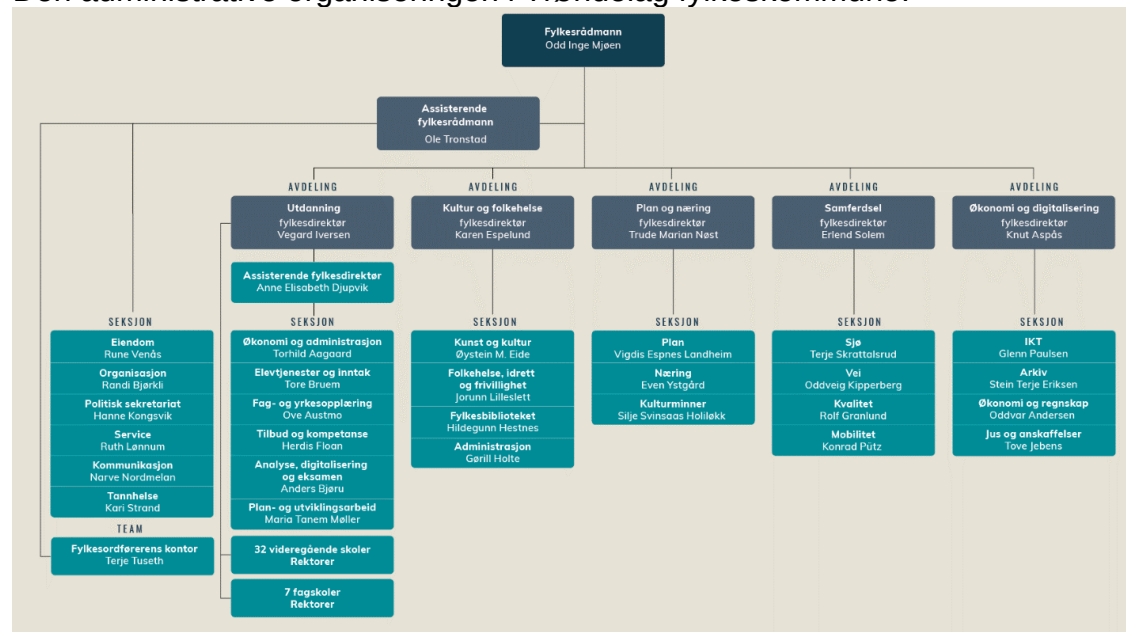
Trøndelag fylkeskommune har 8 heleide aksjeselskap som er Turneteateret i Trøndelag AS, Atb AS, Fylkets Hus AS Steinkjer, Fylkeshuset AS Trondheim, Sportstunet AS, Idrettstunet AS, STFK Eiendom AS og Trondheim Bussterminal AS..

Innenfor kontroll og tilsyn kjøper fylkeskommunen ved kontrollutvalget, tjenester fra Kommunerevisjon Midt Norge SA og KonSek Trøndelag IKS.

Organisasjonskart

Etter vedtak i de to fylkestingene den 27. april 2016, vedtok Stortinget 08.06.2016, sammenslåing av Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, med virkning fra 01.01.2018. I sammenslåingsprosessen har ei fellesnemnd vært det øverste politiske nivået. Det nye fylkestinget for Trøndelag fylkeskommune konstituerte seg i 18.oktober 2017. Da ble fylkesutvalg og hovedutvalg valgt.

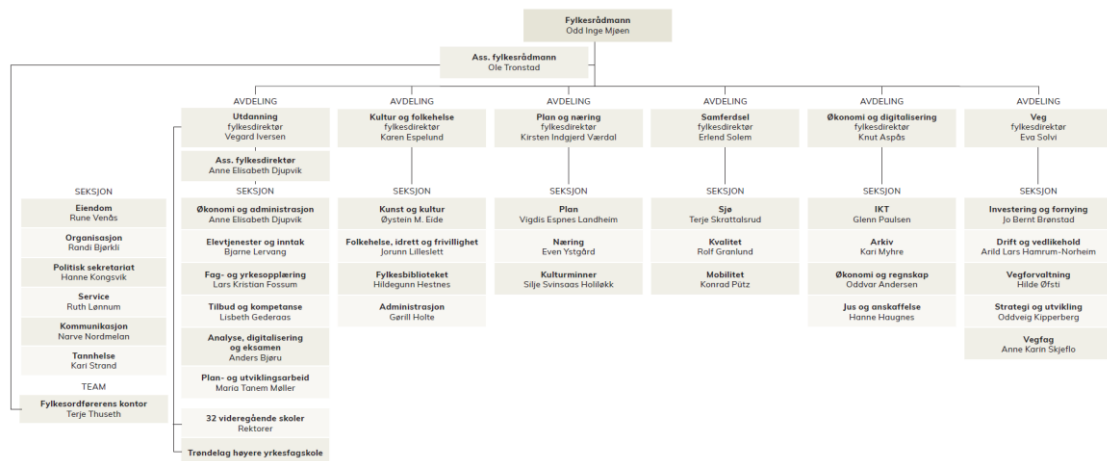
Den administrative organiseringen i Trøndelag fylkeskommune:

Fra 2020 overtar fylkeskommunen tidligere SAMS vegadministrasjon fra Statens Vegvesen for fylkesveger og vi får da en ny avdeling Veg.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Jfr opplysninger i note 21 ble TkMN fra 01.01.2019. inntatt i fylkeskommuneregnskapet under seksjon Tannhelse da IKS ble nedlagt. Fra 01.01.2020 føres det ut igjen som eget fylkeskommunalt foretak.

Note 20 – Bemanning, lønn og godtgjørelse til ledelse, revisjonsutgifter

Oversikt ansatte og årsverk	2018	2019
Antall ansatte	4361	4375
Antall årsverk	3988	4105
Kvinneandel antall ansatte	60 %	59 %
Kvinneandel årsverk	59 %	61 %

Godtgjørelser til ledelse:

Godtgjørelse eks sos. utgifter	2018	2019
Fylkesrådmann:		
Fastlønn inkl feriepenger	1 371 815	1 382 195
Annen godtgjørelse	576	6 385
Reiseutg/diett	121 868	118 528
Fylkesordfører:		
Fastgodtgjøring	1 098 733	1 133 900
Annen godtgjørelse	744	744
Reiseutg/diett	27 305	30 473

Revisjonsutgifter	2018	2019
Revisjon Midt Norge SA	8 434 998	8 434 998

Note 21 – Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt- Norge IKS TkMN

TkMn ble avvirket fom 01.01.2019 da det kun var Trøndelag fylkeskommune som var eier. I 2020 blir det et eget fylkeskommunalt foretak og balanseverdier vil overføres. Balanseregnskapet ble tatt inn i regnskapet til Trøndelag fylkeskommune pr 01.01.2019:

Eiendeler		31.12.18.
Anleggsmidler	Varige driftsmidler	8 218 650,10
	Finansielle anleggsmidler	22 690,00
Omløpsmidler	Kundefordringer	430 309,46
	Andre fordringer	89 422,65
	Bank	20 716 934,49
	Sum Eiendeler	29 478 006,70
Egenkapital og gjeld		
Opptjent egenkapital	Fond	2 708 851,89
	Annen egenkapital	20 231 555,01
Kortsiktig gjeld	Leverandørgjeld	2 580 315,83
	Skyldige off. avgifter	1 087 111,03
	Annen kortsiktig gjeld	2 870 172,94
	Sum EK og gjeld	29 478 006,70

Note 22 Regionalt forskningsfond Midt-Norge

Trøndelag fylkeskommune er vertskommune for Regionalt Forskningsfond Midt-Norge. Fondsregionen består av Møre- og Romsdal fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune.

Regnskapet har følgende hovedtall for 2019 hvor det i utgifter drift inngår inndraging av tilsagn:

Konto	Regnskap 2018	Regnskap 2019
Utgifter drift	37 237 891	26 588 905
Inntekter drift	-28 952 912	-25 676 748
Brutto driftsresultat	8 284 979	912 157
Eksternt finansresultat	-1 844 366	-2 388 393
Netto driftsresultat	6 440 613	-1 476 236
Bruk av tidl års mindreforbruk	0	0
Avsatt/bruk til bundne fond	-6 440 613	1 476 236
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	0	0

Beholdningen pr 31.12.2019 på bundet fond 251080014 er 32.651.927,53 kroner og vil bli regulert i forbindelse med oppdeling i 2020. I 2020 deles fondet

opp og midler og gjeld fordeles mellom Møre og Romsdal fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune.

Note 23 – Større byggeprosjekt

De vesentligste investeringene er innenfor fylkesveg og bygg/anlegg.

I 2019 er følgende prosjekt med brutto investeringsutgift større enn 5 mill. kroner med tall i hele kroner:

Prosjekt	Anlegg	Regnskap	Revidert budsjett	Avvik
20000124	Salg av Brøset	21 927 856	3 526 440	-18 401 416
20000142	Anskaffelse av paviljonger - etablering ved Charlottenlund vgs	8 897 559	8 802 254	-95 305
20000143	Seksjon eiendom - Utvikling fag- og kvalitetssystemer	3 167 867	3 850 000	682 133
20000154	Utvildelse av sentraladministrasjonen - Statens hus	6 914 646	4 000 000	-2 914 646
22201181	Heimdal vgs. - tilpassninger for midlertidig bruk	8 604 385	7 995 815	-608 570
24701182	Meldal vgs. - Fasaderehabilitering	19 290 174	18 020 178	-1 269 996
25301173	Meråker vgs - Ny inngang (øko.plan 17-19)	8 606 276	6 326 266	-2 280 010
25916172	Olav Duun vgs. – utviklingsplan skolebygg	7 581 741	7 801 910	220 170
26503171	Oppdal vgs. - planarbeid idrettshall	33 861 627	36 496 035	2 634 408
27301161	Røros vgs. - utviklingsplan SBP4 nytt A-bygg	62 093 664	52 868 686	-9 224 978
27700172	Skjetlein vgs - NYTT tilbygg VG Anleggsmek./VG TIP	42 682 733	41 504 884	-1 177 849
28604161	Tiller vgs. - utviklingsplan SBP4	30 803 565	25 495 324	-5 308 241
29413181	Ytre Namdal fagskole – Samlokalisering	12 563 280	12 999 267	435 986
51000181	Sandmoen bussdepot - utvidelse bussdepot	31 489 936	33 953 578	2 463 642
51900181	Sorgenfri bussdepot - utvikling av infrastruktur for kollektivtrafikk	25 034 645	25 795 032	760 387
200406	Ladeinfrastruktur EL-buss	44 006 917	39 999 208	-4 007 709
200410	Ferjekai 2019	30 183 950	27 498 994	-2 684 956
	Veginvesteringer	1 069 651 757	1 020 722 062	48 929 695

Når det gjelder skolebygg ble det en feil i sak FT 137/19 da det ikke ble tatt hensyn til budsjettendring gjort i junitinget i sak 45/19. Feilbudsjetteringen gjelder prosjekt 20000129 Utvikling av tomt Skjetleinskogen og 20000124 Salg av Brøset. Dette var en forglemmelse. Begge er ført på opplæringsstjenester og ligger under videregående skoler i budsjettsskjema 2B. Til sammen utgjør det en feil som førte til at budsjettet ble redusert med 29,4 mill. kroner for mye.

Dette betyr at budsjettet er for lavt, med utvikling av tomt Skjetleinskogen 10,0 mill. kroner og salg av Brøset 19,4 mill. kroner.

Note 24 Avsetning disposisjonsfond mindreforbruk avdelinger

Det er iht. økonomireglementet pkt. 7 avsatt mindreforbruket på avdelingene i regnskapsskjema 1B til sentralt disposisjonsfond med 450.058.279,- kroner. Dette vil bli vurdert for gjenbevilgning i 2020.

Note 25 Vesentlige mottatte overføringer til finansiering av investeringer

Beløp i hele kroner:

Bompenger	Store fylkesveianlegg	963 147 000
Bompenger	Miljøpakken	341 455 000
Statens vegvesen	Særskilt tilskudd til store kollektivprosjekter – Metrobuss Trondheim	86 666 419
Statens vegvesen	Belønningsmidler brukt til investeringer i miljøpakken	53 000 000
Statens vegvesen	Tilskudd til skredsikring	72 400 000
Fosen Vind DA	Rassikring	49 300 000
<u>Enova</u>	Kaianlegg for reduksjon av energiforbruk på sambandet Flakk - Rørvik	39 442 342
<u>Enova</u>	Kaianlegg for reduksjon av energiforbruk på sambandet Brekstad – Valset	10 368 000
<u>Enova</u>	Heimdal vgs flerbrukshall -I energieffektive bygg	8 421 147
Utdanningsdirektoratet	Utstyrstilskudd landslinjer	1 149 710

Note 26 – Hendelser etter balansedagen

Andre hendelser av betydning er ikke registrert etter balansedagen pr. 31.12.19.

3 Lånefondet

Lånefondet i Trøndelag fylkeskommune Regnskap 2019

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Lånefondets bevilgningsregnskap 2019

Post	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Note
120 Låneomkostniger m.v. eksterne lån				
120 Emisjonsutgifter inkl. underkurs				
500 Provisjon m.v. ved innfrielse av lån				
120 Andre utgifter	377 127,11	-	25 937,04	
500 Renteutgifter eksterne lån				
500 Renter på løpende lån	176 947 221,69	150 500 000,00	132 228 466,87	
500 Renter på swap	68 810 551,48	52 000 000,00	67 060 066,66	
500 Finansutgifter	8 444 813,98	1 500 000,00	1 616 265,58	
429 Utgiftskonto momskomp	85 356,71		6 463,68	
SUM UTGIFTER	254 665 070,97	204 000 000,00	200 937 199,83	
510 Avdrag på eksterne lån				
510 Avdrag på eksterne lån	2 911 775 360,00		4 196 775 360,00	
520 Interne utlån				
520 Fylkeskassen	658 265 413,81	832 950 000,00	4 872 388 820,91	
530 Dekning av tidligere års merforbruk				
Dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk/dekning av tidligere års udekket	503 426 224,65	503 426 224,65		
SUM UTBETALINGER	4 073 466 998,46	1 336 376 224,65	9 069 164 180,91	
SUM ANVENDELSE AV MIDLER	4 328 132 069,43	1 540 376 224,65	9 270 101 380,74	
729 Momskomp høy sats	85 356,71		6 463,68	
900 Refunderte renteutgifter				
900 Renter av bankinnskudd	55 960 638,86		35 391 135,17	
901 Renter fra fylkeskassen	198 619 075,39	204 000 000,00	164 987 764,78	
SUM INNTEKTER	254 665 070,96	204 000 000,00	200 385 363,63	
910 Nye låneopptak				
910 Nye låneopptak	4 000 000 000,00	1 026 948 224,65	8 229 678 588,00	
920 Interne avdrag på utlån				
920 Fylkeskassen	325 054 878,67	309 428 000,00	336 611 204,46	
SUM INNBETALINGER	4 325 054 878,67	1 336 376 224,65	8 566 289 792,46	
SUM ANSKAFFELSE AV MIDLER	4 579 719 949,63	1 540 376 224,65	8 766 675 156,09	
98 Beregnet disponibel beholdning				
58 Årets kontantoverskudd	251 587 880,20			
98 Årets kontantunderskudd			-503 426 224,65	1

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Regnskap

Lånefondets balanseregnskap 2019

		Regnskap 2019	Regnskap 2018	Note
Eiendeler				
Kapittel				
210	Kasse og bankinnskudd		-	
210	Kasse og bankinnskudd	651 813 568,03	1 358 895 222,21	
213	Kortsiktige fordringer			
213	Momkompensasjons krav	19 724,52	-	
223	Konserninterne langsiktige fordringer			
223	Lån til Fylkeskassen	10 929 728 898,87	10 596 518 363,73	
210	Interimskonto			
210	Interimskonto bank	- 389 079 957,32	- 1 842 151 194,93	
SUM EIENDELER		11 192 482 234,10	10 113 262 391,01	
Gjeld:				
Kapittel				
232	Annen kortsiktig gjeld			
232	Påløpte ikke forfalte renter	26 071 926,00	35 076 722,90	
241	Ikkehaverobligasjoner			
241	Ikkehaverobligasjoner	7 500 000 000,00	4 600 000 000,00	
243	Sertifikatlån			
243	Sertifikatlån	-	1 100 000 000,00	
245	Andre lån			
245	Andre lån	3 621 127 868,00	4 332 903 228,00	
292	Hjelpekonto			
292	Hjelpekonto Fylkeskassen	- 206 305 440,10	548 708 664,76	
25950	Regnskapsmessig mindreforbruk i drift	251 587 880,20		
25990	Regnskapsmessig merforbruk i drift		-503 426 224,65	
SUM GJELD		- 11 192 482 234,10	10 113 262 391,01	

Odd Inge Mjølhus
Fylkesrådmann

Trondheim 31.12.2019
15.02.2020

Tone Medaas Reltio
seksjonsleder regnskap

Noter til regnskapet for lånefondet

Bevilgningsregnskapet viser regnskap 2018 og 2019, samt vedtatt budsjett 2019.
Balanseregnskap viser regnskap 2018 og 2019.

1. Årets kontantoverskudd 251 587 880,20 utgjør differansen mellom anskaffelse av midler og anvendelse av midler i lånefondet.
2. Spesifikasjon av lånegjeld i balansen er angitt som note 16 i Trøndelag fylkeskommunes regnskap.